

JAARSTUKKEN 2018

Raadsvergadering d.d. 1 juli 2019.

Onderwerp: Vaststelling jaarstukken dienstjaar 2018.

Aan de raad.

Ter voldoening aan het bepaalde in de artikelen 197 en 198 van de Gemeentewet bieden wij U hierbij de jaarstukken van 2018 ter vaststelling aan. De opbouw is als volgt:

- De programmaverantwoording;
- De paragrafen;
- De jaarrekening, met de daarbij behorende balans, toelichtingen, waarderingsgrondslagen etc.

De programmaverantwoording.

De programmaverantwoording bevat het beleidsinhoudelijke deel van de jaarstukken. Hierin geven wij per programma aan wat wij hebben bereikt en welke activiteiten daarvoor zijn uitgevoerd. De indeling van de programma's sluit uiteraard op de begroting aan. Dit impliceert dat over de navolgende programma's verantwoording wordt afgelegd:

- Veiligheid;
- Verkeer, vervoer en waterstaat;
- Economie;
- Onderwijs;
- Sport, cultuur en recreatie;
- Sociaal domein;
- Volksgezondheid en milieu;
- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing;
- Bestuur en ondersteuning.

Evenals vorig jaar hebben wij er ook dit jaar weer voor gekozen om de programmateksten van de begroting integraal over te nemen, zodat U snel een vergelijking kunt maken tussen de voornemens en realisatie.

De paragrafen.

In de jaarstukken hebben wij de volgende paragrafen opgenomen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid;
- Rechtmatigheid en getrouwheid.

Het resultaat van deze jaarrekening.

De jaarrekening voor het dienstjaar 2018 sluit met een overschot van afgerond € 544.000.-. In de hiernavolgende hoofdstukken en paragrafen wordt de kwaliteit en de wijze van totstandkoming van dat resultaat uitgebreid toegelicht. Een volledig overzicht van de onderwerpen treft U zo dadelijk aan in de inhoudsopgave.

Wij stellen Uw raad voor:

- a. de jaarstukken voor het dienstjaar 2018 vast te stellen en ons daarmee decharge te verlenen van het in dat jaar gevoerde beheer;
- b. het voordelig saldo van de jaarrekening van afgerond € 544.000,- vooralsnog toe te voegen aan de algemene dekkingsreserve en de uiteindelijke besteding van dat bedrag te betrekken bij de behandeling van de kaderbrief/meerjarenbegroting voor de planjaren 2019 tot en met 2023.

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenburg aan de Geul.

w.g.

L.T.J.M. Bongarts
algemeen directeur/gemeentesecretaris.

w.g.

dr. J.J. Schrijen
burgemeester.

Inhoudsopgave.

Het jaarverslag

Hoofdstuk 1	De programmaverantwoording	5
1.1	Programma Veiligheid	5
1.2	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	9
1.3	Programma Economie	17
1.4	Programma Onderwijs	23
1.5	Programma Sport, cultuur en recreatie	27
1.6	Programma Sociaal domein	35
1.7	Programma Volksgezondheid en milieu	47
1.8	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	55
Hoofdstuk 2	De verantwoording van Bestuur en ondersteuning	63
Hoofdstuk 3	De paragrafen	83
3.1	Lokale heffingen	83
3.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	91
3.3	Onderhoud kapitaalgoederen	95
3.4	Financiering	99
3.5	Bedrijfsvoering	103
3.6	Verbonden partijen	109
3.7	Grondbeleid	125
3.8	Rechtmatigheid en getrouwheid	127

De jaarrekening

Hoofdstuk 4	De jaarrekening en de toelichting	129
4.1	Het overzicht van baten en lasten	129
4.2	Analyse van de verschillen	131
4.3	Toelichting op de jaarrekening	135
4.4	WNT-verantwoording	137
Hoofdstuk 5	De balans en de toelichting	139
Hoofdstuk 6	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	149
Bijlagen	Jaarrekening	153
	Overzicht baten en lasten op taakveldniveau	
	Overzicht incidentele baten en lasten per programma	
	Overzicht structurele mutaties reserves	
	Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (Sisa)	

Hoofdstuk 1: De programmaverantwoording.

§ 1.1 Programma Veiligheid.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. dr. J.J. Schrijen
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Thema 1: Veiligheid en leefbaarheid.

De kern van dit programma is gericht op de veiligheid van burgers, bedrijven, instellingen en gasten van onze gemeente. Daar waar de veiligheid tekort schiet, is de ambitie van dit programma om dat tekort te verkleinen, binnen de grenzen van de mogelijkheden. Veiligheid is verbonden met leefbaarheid. Leefbaarheid wordt voor een belangrijk deel bepaald door (ervaren) veiligheid. Als we de veiligheid kunnen vergroten dan heeft dat meteen effect op de leefbaarheid.

Resultaten 2018.

Op 11 december 2017 is het Integraal Veiligheidsplan 2018-2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Door het vaststellen van dit plan geeft de gemeenteraad aan welke speerpunten binnen het vigerende beleid extra aandacht verdienen en wordt de integrale aanpak in beeld gebracht en benadrukt. Het beleidsplan beschrijft de mate van (on)veiligheid in onze gemeente, wat we als gemeente, in samenwerking met partners als brandweer, politie en veiligheidsregio, aan veiligheid doen en besteedt de nodige aandacht aan wat we nog extra willen doen op die onderdelen waar het beleid intensivering behoeft. Vanuit de veiligheidsanalyse zijn drie thema's als prioritair naar voren gekomen, waarop we gaan intensiveren en onze aanpak verstevigen, namelijk:

- Veilige en leefbare kernen;
- Veilig uitgaan en veilige evenementen;
- Ondernijning.

In 2018 is het Uitvoeringsplan IVP 2018-2019 vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma behelst de projecten die komend jaar aandacht krijgen.

Vanaf 2018 is het Integraal Veiligheidsoverleg Valkenburg (IVOV) van start gegaan. Dit overleg is in het leven geroepen om de verbinding te maken tussen zorg en veiligheid.

Eind 2018 is de omgevingsverordening vastgesteld. Hierbij is aandacht geweest voor het invoeren van een digitaal opkopers-register en het daaraan gekoppelde digitaal loket. Dit register is bedoeld voor opkopers en handelaren in gebruikte en ongeregelde goederen, metalen, edelstenen, uurwerken etc. Een en ander zoals bepaald in het Uitvoeringsbesluit ex artikel 437, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht. Doel hiervan is onder andere het tegengaan van inbraken. Zonder helers geen stelers. Binnen het district Maastricht-Heuvelland wordt dit samen opgepakt.

In het kader van het vergroten van de veiligheid en leefbaarheid binnen het centrumgebied van onze gemeente is cameratoezicht gerealiseerd. In 2018 heeft een uitbreiding plaatsgevonden met de locaties Walramplein en Cauberg. Het cameratoezicht zal in 2019 worden gecompleteerd. Het cameratoezicht werkt preventief en wordt ingezet bij grote evenementen ten behoeve van crowdmanagement. Voor het thema evenementenveiligheid wordt verwezen naar het programma Sport, cultuur en recreatie.

Ten aanzien van de nieuwe wet aanpak Woonoverlast is de APV / Omgevingsverordening aangepast en beleid opgesteld (op het niveau van Maastricht-Heuvelland). Er is een bijeenkomst gepland om te kijken naar de mogelijkheden van buurtbemiddeling. Zodra buurtbemiddeling wordt geïmplementeerd wordt het beleid vastgesteld.

Op Heuvelland-niveau is een start gemaakt met het voeren van Integraal Beheer ten aanzien van de woonwagencentaties. Binnen onze gemeente is naast PIM ZUID (beheer) een medewerker van Trajekt ingehuurd. Het doel van het inzetten van een intermediair is om de contacten te herstellen en om de positie van de woonwagencentabewoners in relatie tot de buurt, gemeente en andere ketenpartners te normaliseren.

In het kader van de bestuurlijke aanpak van criminaliteit zijn door diverse medewerkers een aantal Bibob-cursussen gevolgd. Dit heeft ertoe geleid dat Bibob bij vastgoedtransacties en grote bouwaanvragen beter wordt toegepast.

Voor de jeugd is in september 2018 een Jongeren OntmoetingsPlek (JOP) gerealiseerd aan de Burgemeester Hensingel te Valkenburg. De straatcoaches en BOA's zijn in 2018 nauw betrokken bij de jeugd geweest. De contacten zijn goed.

Thema 2: Toezicht en Handhaving in de veilige woon- en leefomgeving.

Toezicht en handhaving zijn instrumenten, die bijdragen aan het vergroten van leefbaarheid, duurzaamheid, gezondheid en veiligheid. Het gaat hierbij om toezicht en handhaving van regels binnen het domein van de fysieke leefomgeving. Meer concreet gaat het om naleving van regels op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening, bouwen, (brand)veiligheid, APV en de bijzondere wetten. Het gaat dus niet alleen om milieucontroles en bouwcontroles, maar ook om controles bij evenementen, beperking van overlast, toezicht in de openbare ruimte en de flexteamcontroles. De flexteamcontroles vinden altijd integraal plaats. Het team bestaat uit een vaste kern, aangevuld met de benodigde deskundigen in relatie tot het te bezoeken evenement of pand. Ook in 2019 zal onverkort het Damoclesbeleid worden uitgevoerd en zullen woningen en lokalen gesloten worden indien daar drugs gerelateerde activiteiten plaatsvinden. Een breed spectrum aan activiteiten dus.

Toezicht is te definiëren als activiteiten die worden uitgevoerd, waarbij wordt gecontroleerd op de naleving van regels, zonder dat daarbij al een vermoeden bestaat van een overtreding. Handhaving is te zien als het toepassen van ter beschikking staande instrumenten, zoals de last onder dwangsom, de last onder bestuursdwang, het proces verbaal of de bestuurlijke strafbeschikking, om een geconstateerde overtreding te doen beëindigen en/of te bestraffen. Verderop is weergegeven welke activiteiten er worden ontplooid en welke maatschappelijk effecten daarmee worden beoogd. Doelstelling is het bewerkstelligen van normconform gedrag. Toezicht en handhaving als ook het optreden tegen de overtreding van regels is rechtvaardig tegenover degenen die zich altijd keurig aan de regels houden.

Resultaten 2018.

Controles:

Milieucontroles	88
Hercontroles	31
Bouwcontroles	298
Controles sloopmeldingen	140
Brandveiligheidscontroles	33
Evenementencontroles	179
<i>Geluidscontroles Horeca:</i>	
Preventieve controles limiters	15
Seizoen controles (nacht)	6
Afvalwatercontroles	37
Calamiteiten	7
Klachten en meldingen openbare ruimte	871
Opdrachten politie	32
Processen verbaal	2.313

Handhavingsverzoeken, klachten en meldingen:

- In 2018 was er in 8 gevallen sprake van een formeel schriftelijk handhavingsverzoek. Van deze handhavingsverzoeken is er 1 afgerond, 7 zijn nog in behandeling.
- In 2018 zijn 111 schriftelijke klachten ingediend. Hiervan zijn er 53 afgehandeld. De 58 overige klachten (waarvan er twee betrekking hebben op hetzelfde adres) zijn nog in behandeling.
- Er zijn in totaal 17 mondelinge meldingen geregistreerd. Mondelinge meldingen worden in principe alleen in behandeling genomen wanneer er veiligheidsaspecten aan de orde zijn. Vaak gaat het om klachten over burens. Deze klachten worden zoveel mogelijk pragmatisch opgepakt en afgehandeld. De toezichthouder heeft in de meeste gevallen bemiddelend opgetreden, waarna de klacht verholpen was of de klager weer op het juiste spoor is gezet en naar de juiste instanties is verwezen.

Controles:

Belangrijke ontwikkelingen de laatste jaren zijn de integrale handhaving en de wijkgerichte benadering. Bij integrale handhaving vinden controles plaats op verschillende disciplines (milieu, bouwen en RO en brandveiligheid). Afhankelijk van de complexiteit zijn hierbij een of meer toezichthouders tegelijk betrokken.

In 2018 zijn naast de reguliere controles per discipline, de controles naar aanleiding van klachten en meldingen, ook integrale controles uitgevoerd door het Flexteam van onze gemeente. In totaliteit hebben 16 integrale flexteamcontroles plaatsgevonden.

Inzet handhavingsinstrumenten 2018:

- Er zijn 2 voornemens uitgegaan tot afwijzing van een handhavingsverzoek;
- Er is 3 keer een besluit genomen om een handhavingsverzoek af te wijzen;
- In 3 gevallen is een handhavingsverzoek zonder besluitvorming afgedaan;
- In 4 gevallen is een voornemen last onder dwangsom opgelegd;
- In 2 gevallen heeft dit geleid tot een besluit tot opleggen van een last onder dwangsom;
- Er is 1 keer een besluit tot opleggen bestuursdwang uitgegaan.

Voor de volledige resultaten wordt verwezen naar het jaarverslag van het team Veiligheid, Toezicht en Handhaving.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
- Regionale UitvoeringsDienst (RUD) Zuid-Limburg.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen, waarin wij participeren, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
1	1	Verwijzingen Halt	aantal per 10.000 inwoners 12-17 jaar	2017	121	131	Bureau Halt
1	2	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2018	0,6	2,2	CBS
1	3	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,3	4,8	CBS
1	4	Diefstallen uit woningen	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,7	2,5	CBS
1	5	Vernieling en beschadigingen	aantal per 1.000 inwoners	2018	4,3	5,4	CBS

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Veiligheid <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.114.151	1.117.116	1.103.744
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.195.838	1.267.988	862.980
	Totaal lasten	2.309.989	2.385.104	1.966.724

	Programma Veiligheid <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	68.000	68.000	70.338
1.2	Openbare orde en veiligheid	117.320	107.626	111.174
	Totaal baten	185.320	175.626	181.512

	Programma Veiligheid <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.046.151	-1.049.116	-1.033.406
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.078.518	-1.160.362	-751.806
	Totaal saldo	-2.124.669	-2.209.478	-1.785.212

§ 1.2 Programma Verkeer, vervoer en waterstaat.

Bestuurlijk verantwoordelijk : Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk : Dhr. ing. B.F.H. Mennens

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op de aspecten verkeer, vervoer en openbare ruimte. De activiteiten vanuit dit programma zijn voor een belangrijk deel bepaald door elementen uit het coalitieakkoord 2014-2018. Verder ligt de toekomstvisie aan dit programma ten grondslag. Meer specifiek relevante beleidsstukken zijn de raadsnota Centrumplan Valkenburg van juni 2009 en de gebiedsvisie Maastricht-Valkenburg. Deze documenten vormen weer de basis voor diverse raadsbesluiten, waarbij voor dit programma vooral de nota “Nieuwe verkeersstructuur, centrumplan Hart voor Valkenburg” van juni 2011 van belang is.

Ook het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) dat in 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld, heeft gevolgen. Met name geldt dit voor het thema mobiliteit. De bijzondere ligging van Valkenburg op een kruispunt van wegen, in combinatie met de autonome groei van het autoverkeer en de landelijke betekenis van de kern Valkenburg als toeristische trekpleister, hebben ervoor gezorgd dat de knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid en doorstroming steeds groter zijn geworden. Verder wordt door het steeds meer toenemende autobezit en- gebruik de claim op het aantal beschikbare parkeerplaatsen in de openbare ruimte steeds hoger.

Naast deze autonome ontwikkelingen zal ook in 2018 verder gewerkt worden aan de totale upgrading van onze gemeente om zodoende onze positie als toeristisch hart van het Heuvelland te versterken.

Thema 1: Verkeersveiligheid.

Algemeen.

Het beleidskader voor dit thema is te vinden in het gemeentelijk verkeersveiligheidsplan en relevante landelijke (verkeerskundige) richtlijnen. Bij de ontwerpen van nieuwe projecten vormen uitgangspunten en richtlijnen een belangrijk onderdeel. Dit geldt ook bij grootschalige reconstructies van wegen, die opgestart zijn vanuit onderhoudsoogpunt, zoals vervanging van rioleringen of grootschalig asfaltonderhoud. Ook hierbij zal ingezet worden op een integrale aanpassing van de openbare ruimte, waarbij ook aangesloten wordt op relevante richtlijnen en (beleids)uitgangspunten. Bij geplande wegereconstructies wordt zoveel mogelijk ingezet op een Duurzaam Veilige weginrichting. Insteek is om de weg zodanig in te richten dat dit het gewenste weggedrag afdwingt.

Resultaten 2018.

Vanuit verkeersoogpunt is in 2018 een belangrijke bijdrage geleverd aan de reconstructie van het Walramplein. Het nieuwe ontwerp is inmiddels uitgevoerd. Daarnaast heeft de raad in 2018 een belangrijk besluit genomen over de totstandkoming van een nieuw Mobiliteitsplan voor onze gemeente. Dat zal vooral in 2019 verder vorm krijgen.

Recreatieve routes Buitengoed Geul en Maas.

Een belangrijk project is de realisatie van recreatieve paden in het Geuldal tussen Maastricht en Schin op Geul. De fiets- en wandelroutes verbinden Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul en bieden vertrekpunten voor allerlei economische ontwikkelingen, die aan de versterking van de structuur van de vrijetijdseconomie bij zullen dragen. Dit doen we door te participeren in het project Buitengoed Geul en Maas (met Maastricht-Meerssen-Valkenburg aan de Geul). Eind 2013 is met de werkzaamheden gestart. Naar verwachting wordt fase 1 van het project eind 2017 opgeleverd en in gebruik genomen. Fase 2 heeft betrekking op de recreatieve paden in Meerssen en Maastricht en wordt de komende jaren uitgevoerd.

Na afronding van de fysieke aanleg van het routenetwerk staat vanaf 2018 het versterken van de vrijetijdseconomie rondom het routenetwerk centraal. Het betreft de projecten die benoemd zijn onder de voortzetting van Buitengoed Geul en Maas in de jaren 2018 - 2020 (zie programma Economie).

Resultaten 2018.

In 2018 is het routenetwerk in gebruik genomen en opgenomen in het regionale knooppuntennetwerk. Binnen onze gemeentegrenzen is de veilige fiets- en voetgangersoversteek op de Burgemeester Hensingel gerealiseerd. De realisatie van de verbreding van het voetgangers- en fietspad achter de Rabobank (uitvoerder: Waterschap Limburg) en de realisatie van de veilige fiets- en voetgangersoversteek bij het Gerendal (uitvoerder: Provincie Limburg) zijn gepland voor 2019.

Reconstructie voormalige provinciale weg Houthem.

Een belangrijke component binnen het Buitengoed Geul en Maas (onderdeel Valkenburg aan de Geul) is de oude verbindingsweg tussen Meerssen en Valkenburg, de oude provinciale weg. Een groot gedeelte van deze route is gelegen in de kern Houthem. Dit gedeelte heeft zijn doorgaande verkeersfunctie verloren door de aansluitingen op de A79 bij Meerssen aan de ene kant en bij de kern Broekhem aan de andere kant. Voor dit gehele weggedeelte is een globaal ruimtelijk plan voor de hoofdstructuur ontwikkeld. Dat plan geeft een concrete voorzet voor het toekomstbeeld en bevat een inrichtingsschets op hoofdlijnen, inclusief de groenstructuur van de weg zelf. Hierbij heeft ook de relatie met het buitengebied bijzondere aandacht gekregen. Er is tevens een kostenraming gemaakt. De kosten voor de herinrichting van de totale weg worden geraamd op € 3.700.000,-. Gezien de hoogte van dit bedrag wordt een gefaseerde uitvoering voorgesteld.

De reconstructie van de eerste fase is afgerond in juni 2017. Concreet ging het om het gedeelte vanaf de komgrens St. Gerlach tot aan de Stationsweg. Voor de uitvoering van dit project heeft de provincie Limburg in eerste instantie een subsidie beschikbaar gesteld van € 286.000,-. Met inbegrip van het gemeentelijke aandeel van € 400.000,- is er in totaal een uitvoeringsbudget beschikbaar van € 686.000,-.

Samen met de Oostwegel collection heeft de gemeente Valkenburg aan de Geul het perceel tussen de oude provinciale weg en de Spoorlijn kunnen aankopen, het zogenaamde WIJ-land.

Het grootste deel van het WIJ-Land wordt door de Oostwegel Collection verder ontwikkeld tot onder andere een wijngaard. Het gemeentelijke deel wordt ingericht als parkeerterrein voor bewoners en een kleinschalig P+R terrein.

De verwervingskosten, de inrichtingskosten en de meerkosten van de eerste fase van de reconstructie zijn volledig afgedekt middels de extra door de provincie Limburg toegezegde subsidies. Ten tijde van de opstelling van de begroting waren de beschikkingen nog niet binnen. Voor het project WIJ-land maken wij gebruik van het bureau Mecanoo, van Francine Houben (architecte paviljoen St. Gerlach). De aanleg van het parkeerterrein is voorzien in het voorjaar van 2018.

Resultaten 2018.

De voortgang van dit project loopt minder snel dan gehoopt. In 2018 hebben diverse gesprekken met Prorail plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot enkele planaanpassingen. In 2018 is ook de procedure voor de omgevingsvergunning opgestart. Zodra de noodzakelijke financiële middelen beschikbaar komen, kan het plan (na het doorlopen van de vergunningprocedure) worden uitgevoerd.

Subsidiemogelijkheden.

Met ingang van 2016 zijn ingrijpende wijzigingen doorgevoerd in de subsidiesystematiek. De provincie heeft voorgesteld om de strategische samenwerking van diverse Regionale Mobiliteits Overleggen (RMO's) te zoeken op basis van thema's, zoals de provincie die oppakt vanuit het Limburgs Mobiliteits Programma 2016-2019 (de gehele verdere coalitieperiode).

De volgende thema's (met financiële middelen) zijn benoemd:

- Uitvoeringsprogramma Fiets;
- Uitvoeringsprogramma Openbaar Vervoer haltes en overstappunten;
- Bereikbaarheid/verkeersveiligheid;
- Gedragsbeïnvloeding;
- Dynamisch verkeersmanagement.

De provincie zal de vooralsnog 5 RMO's vragen om hiervoor projecten in te dienen, via een kader met beleidsdoelen en toelatingscriteria, gericht op uitvoerbaarheid. De provincie zal hierover beschikken via subsidieverlening. Daarbij zal een evenredige verdeling van middelen over de 5 RMO's worden aangehouden. Op die wijze ontstaan de strategische thema's en projecten. We blijven het actuele subsidiebeleid actief volgen om zodoende optimaal gebruik te maken van mogelijkheden en om kansen te kunnen benutten. Daarnaast is de provincie voornemens om te komen tot de opstelling van een nieuw provinciaal Mobiliteitsplan. Ook deze ontwikkeling zullen we nauwgezet volgen, waarbij we mogelijke kansen zullen benutten.

Resultaten 2018.

In 2018 is een provinciale bijdrage (cofinanciering) toegekend voor de projecten herinrichting Valkenburgerstraat en reconstructie voormalige provinciale weg Houthem. Aangezien beide projecten vertraging oplopen, heeft de provincie inmiddels ingestemd met uitstel van de cofinanciering. Hiermee zijn de beoogde bijdragen veilig gesteld.

Thema 2: Parkeren.

Medio 2016 is de nieuwe parkeergarage Aan de Kei in gebruik genomen. Die garage compenseert het wegvallen van parkeerruimte door de uitbreiding van het autovrije gebied. Een ontwikkeling waarvan we de effecten de komende jaren nauwgezet zullen volgen, zeker in combinatie met de reconstructie van het Walramplein in het vooruitzicht. Het stadscentrum van Valkenburg is vanaf 2016 (fysiek) afgesloten met inzinkbare (afsluit)palen. Tegelijkertijd is een aangepast ontheffingenbeleid van kracht. De effecten van deze ontwikkelingen zullen wij eveneens op de voet blijven volgen. Daar waar nodig zal worden bijgestuurd.

In 2017 hebben we een transformatie doorgemaakt naar digitaal parkeren. De papieren bewonersvergunning en de bezoekersregeling maken plaats voor digitale producten en regelingen. Het bedrijf P1 ontzorgt de gemeente in de uitvoering van het uitgiftebeleid. Er worden geen parkeerproducten meer door het KCC uitgegeven en handhaving vindt op basis van kentekens plaats. We beschikken inmiddels over een digitale parkeerbalie en webshop waarmee alle parkeerproducten digitaal kunnen worden aangevraagd.

Villa Via Nova.

Met Bouwontwikkeling Jongen is destijds overeenstemming bereikt om het Villa Via Nova terrein tijdens de bouwwerkzaamheden in het centrum tijdelijk nog te mogen gebruiken als parkeerterrein. Dit compenseerde de weggevallen parkeerplaatsen die tijdens de bouw van garage Aan de Kei niet toegankelijk waren. Deze werkzaamheden zijn ondertussen afgerond. Bouwontwikkeling Jongen heeft aangegeven op korte termijn te willen gaan starten met de herontwikkeling van het Villa Via Nova terrein. De planuitwerking hiervoor vindt op dit moment plaats. Met de ontwikkelaar is afgesproken dat het terrein nog als parkeerterrein mag worden gebruikt totdat de voorbereidende werkzaamheden starten. De verwachting is echter dat deze voorbereidende werkzaamheden op korte termijn al starten waarmee dit parkeerterrein dus komt te vervallen.

Resultaten 2018.

Het parkeerterrein Villa Via Nova werd medio 2018 opgeheven. Daardoor is de parkeerdruk in de sector Centrum verhoogd. De reconstructie van het Walramplein daarentegen heeft voor extra parkeerplaatsen gezorgd. Om de groeiende parkeerdruk goed te kunnen reguleren, hebben we in 2018 ook het Berkelplein als overloop-parkeerterrein aan de sector Centrum toegekend.

Ook op het Berkelplein zijn na de herindeling immers meer parkeerplaatsen terug gekomen ten opzichte van de oude situatie.

De sanering van het terrein Villa Via Nova is in 2018 opgestart. Tijdens de uitvoering bleek dat de sanering van grotere omvang was dan vooraf op basis van de uitgevoerde onderzoeken te verwachten was. De extra benodigde kosten bedroegen ongeveer € 300.000,-. Daarmee is bij de herwaardering van de voorziening bodemsanering rekening gehouden. De sanering is in februari 2019 afgerond en de eindrapportage is ingediend bij de Provincie Limburg (bevoegd gezag). Het terrein kan aan de ontwikkelaar worden overgedragen nadat door de Provincie Limburg het saneringsrapport is goedgekeurd.

Formatie.

De beleidsmedewerker Verkeer, Mobiliteit, Parkeren en Openbare Verlichting besteedt veel tijd aan operationele werkzaamheden, zoals het plaatsen van borden, het regelen van verkeersmaatregelen en het adviseren over openbare verlichting. Dit gaat ten koste van beleidsontwikkeling. De huidige formatieve omvang van het cluster Verkeer, Mobiliteit, Parkeren en Openbare Verlichting is in de vorm van 1 fte beleidsambtenaar/regisseur volstrekt onvoldoende. Daarom is uitbreiding noodzakelijk. Door een beleidsondersteuner (0,5 fte) aan te trekken, ontstaat meer ruimte voor beleid op het terrein van Verkeer, Mobiliteit en Parkeren.

Tevens heeft adviesbureau Empaction geadviseerd om de organisatie adequaat in te richten op basis van de noodzakelijke taken die voortkomen uit het parkeerprogramma. Vanaf de opening van de parkeergarage Aan de Kei adviseert Empaction ook nog de volgende uitbreiding:

- 0,5 fte voor Parkeerregie;
- 0,5 fte voor Contractmanagement.

Het ligt voor de hand om deze uitbreiding te combineren met de noodzakelijke 0,5 fte beleidsondersteuner.

Om de genoemde tekorten op te lossen, is in eerste instantie voorzien in de tijdelijke aanstelling van een volledige fte beleidsondersteuner Verkeer, Mobiliteit, Parkeren en Openbare Verlichting. De praktijk heeft uitgewezen dat deze capaciteitsuitbreiding meer dan noodzakelijk is. Door de tijdelijke uitbreiding is het gewenste effect bereikt, in die zin dat de beleidsambtenaar nu voldoende ruimte heeft voor taken zoals beleidsontwikkeling, (parkeer)regie en contractmanagement. Daarom is het noodzakelijk om de vaste formatie met 1,0 fte uit te breiden. Met het vaststellen van de Kadernota heeft de raad definitief met deze uitbreiding ingestemd.

Resultaten 2018.

De formatie is uitgebreid en daardoor kan het werkveld momenteel goed overzien en beheerst worden.

Thema 3: Openbare verlichting.

In 2017 is het volledige areaal aan openbare verlichting omgebouwd naar LED-verlichting. Dit is energiezuinig en we voldoen daarmee direct aan de doelstellingen in het kader van energiebesparing, die door het Rijk op basis van het Energieakkoord vanaf 2020 worden opgelegd. Daarnaast loopt het huidige ontzorgingscontract met Ziut medio 2018 af.

Er zal een openbare aanbesteding plaatsvinden op Europees niveau om te komen tot een nieuw ontzorgingscontract voor openbare verlichting. De voorbereidingen voor deze aanbesteding vinden al in het najaar van 2017 plaats. Het nieuwe contract zal medio 2018 ingaan. Daarna zal samen met de (nieuwe) marktpartij een nieuw meerjarig beleidsplan worden opgesteld op basis van een volledig gemoderniseerd areaal aan openbare verlichting.

Resultaten 2018.

Begin 2018 is het nieuwe ontzorgingscontract ingegaan. Eind 2018 is na een evaluatie besloten om de eerste optie tot verlenging (2 jaar) te lichten. We blijven de verdere ontwikkelingen nauwgezet volgen.

Thema 4: Openbare ruimte.

In 2016 is in nauw overleg met de vakcommissie gewerkt aan een onderhoudsplan op basis van adaptief wegbeheer. De resultaten daarvan hebben wij met Uw raad gedeeld bij de behandeling van de kadernota op 11 juli 2017. Adaptief wegbeheer brengt met zich mee dat de onderhoudsbudgetten structureel moeten worden verhoogd met een bedrag van per saldo € 347.000,-. In de voorliggende begroting is hiervoor een stelpost opgenomen. Pas als die taakstelling structureel is ingevuld, kunnen de onderhoudsbudgetten naar het gewenste niveau getild worden.

Naast de reguliere wegininspecties is het wenselijk om vanuit een 4-tal invalshoeken een integraal onderhoudsplan op te zetten, waarbij gekeken wordt naar:

- Rioleringen (onderhoud/vervangingswerkzaamheden van rioleringen);
- Mobiliteit (bijvoorbeeld wenselijke aanleg van nieuwe wegen en verbreding van bestaande wegen);
- Veiligheid (bijvoorbeeld verkeersveiligheidsaspecten);
- Kwaliteitslag (bijvoorbeeld gewenste opwaardering openbare ruimte en ander materiaalgebruik).

De diverse deelaspecten dienen gecombineerd te worden uitgevoerd, zodat maximale efficiencywinst wordt behaald. Voor het centrum van Valkenburg zijn de plannen ontwikkeld vanuit deze vier invalshoeken.

Ontzorgingscontract openbare ruimte.

Uw raad heeft ermee ingestemd om onze organisatie zo min mogelijk te belasten met 'going concern' zaken. Met andere woorden, de gemeente moet meer in de rol van regisseur. Een belangrijke pijler voor het Team Openbare Ruimte hierin is een ontzorgingscontract Openbare Ruimte (groen en reiniging). Dit contract behelst het onderbrengen van het beheer en het onderhoud bij een externe partner. Als basis dient een operationeel goed werkend digitaal beheersysteem (GISIB), gebaseerd op de (wettelijk voorgeschreven) BGT, waarin exact is vastgelegd hoeveel m² of m¹ er aanwezig zijn van een te beheren onderdeel. Dit vormt de basis voor de budgetbepaling en de prijsvorming. De aanbesteding is inmiddels opgestart. Uitgangspunt is gunning aan een externe partner per oktober/november 2017, waarna de uitvoering vanaf 1 januari van 2018 kan worden opgestart.

Resultaten 2018.

In 2018 is het aanvullend benodigde budget voor adaptief wegbeheer nog niet door de raad beschikbaar gesteld. Wel heeft de raad middelen gevoteerd voor het wegwerken van achterstallig onderhoud en er is een nieuwe aanbesteding gehouden voor het meerjarig wegonderhoud. Deze opdracht werd gegund aan APK groep (wegenbouw Limburg). In het najaar heeft er op diverse plaatsen wegonderhoud plaatsgevonden.

Per 1 januari 2018 is in onze gemeente het ontzorgingscontract Openbare Ruimte ingegaan. De Jong Zuurmond uit Beesd is de opdrachtnemer. Dit contract behelst het beheer en onderhoud van het groen en de reiniging van de openbare ruimte. Na opstartproblemen gedurende het eerste half jaar zijn de kinderziektes er nu uit en wordt het beheer en onderhoud conform contract uitgevoerd. Als basis voor het beheren en onderhouden fungeert een goed werkend digitaal beheersysteem. Dit was door een achterstand in de gegevensverwerking en door complicaties met de melddesk begin 2018 niet up-to-date. Het is vooralsnog niet mogelijk gebleken dit bij te werken.

Hierdoor kunnen nog niet alle digitale voordelen (rapportages, analyses, schouw, etc.) uit het ontzorgingscontract optimaal worden benut. Dit blijft een doorlopend actiepoint. Wij gaan het ontzorgingscontract in 2019 gedegen evalueren en zullen de commissie SOB daarbij betrekken.

Reconstructie Valkenburgerstraat.

De Valkenburgerstraat is over de gehele lengte een onveilige straat. Regelmatig komen er klachten binnen van aanwonenden over de (slechte) staat van het wegdek en de aanliggende trottoirs. Ook bereiken ons regelmatig meldingen van valpartijen of onveilige situaties/hoge snelheden. De Valkenburgerstraat bevindt zich in een 30 kilometer zone en maakt onderdeel uit van de schoolthuisroute naar de basisschool in Berg. De huidige inrichting sluit niet aan bij de eisen voor een Duurzaam Veilige weginrichting. In 2017 zijn de tekeningen van de Valkenburgerstraat definitief gemaakt. De nutsbedrijven WML en Enexis zijn rond mei 2017 gestart met het saneren van een groot deel van het leidingnet. De planning is dat de nutsbedrijven de rest van 2017 en het voorjaar van 2018 bezig zijn met deze werkzaamheden. In het najaar van 2017 is de aanbesteding van het civieltechnische werk voorzien. Het zwaartepunt van deze werkzaamheden is voorzien voor 2018.

Resultaten 2018.

Na de aanbesteding en de gunning van het project reconstructie Valkenburgerstraat is er een conflict met de aannemer ontstaan. Dit heeft tot contractontbinding geleid. Op dit moment wordt gewerkt aan het opnieuw op de markt zetten van dit project. Dit is een complex proces dat zorgvuldig moet worden uitgevoerd. Over zowel de planning als de afloop kunnen we nu nog niet veel melden.

Walramplein en Molenstraat.

De huidige inrichting en onderhoudstoestand zijn verre van optimaal en steekt erg af tegen de opgeknapte omgeving. De herinrichting van het Walramplein voorziet in het:

- vervangen van het bestaande rioolstelsel door een gescheiden rioolstelsel;
- aanbrengen van nieuwe bestrating;
- aanbrengen van nieuwe verlichting;
- aanbrengen van straatmeubilair, bomen en hagen;
- aanbrengen van evenementenvoorzieningen;
- realiseren van een bewaakte fietsenstalling;
- realiseren van een openbaar toilet;
- realiseren van een laad- en losplaats en taxistandplaats;
- optimaliseren van parkeermogelijkheden.

Door ook het Walramplein opnieuw in te richten wordt een uniforme uitstraling gecreëerd en daarmee ook een duidelijke afbakening van de vestingstad. Daarnaast zijn het optimaliseren van de parkeerfunctie en het multifunctioneel inrichten van het plein van wezenlijk belang voor het kunnen functioneren van de gehele binnenstad. Hiermee kan tegemoet gekomen worden aan de wens om te voorzien in de extra parkeerbehoefte voor centrumbezoekers en ontstaat de ruimte om bovenregionale evenementen te organiseren die zorgen voor extra omzet, werkgelegenheid en hogere bezoekersaantallen voor ondernemend Valkenburg en de omliggende regio. Daarnaast wordt een bewaakte fietsenstalling en een openbaar toilet gerealiseerd, waarmee het voorzieningenniveau van het centrum verder wordt verhoogd. Met de realisatie is in 2017 gestart, de afronding vindt in 2018 plaats.

Resultaten 2018.

Samen met de opening van Kerststad Valkenburg editie 2018 is ook het vernieuwde Walramplein geopend. Het plein is nagenoeg volledig gereconstrueerd. Er resteren nog enkele aandachtspunten die door de aannemer hersteld of afgerond moeten worden. Vanwege de drukte tijdens de kerstperiode zijn deze werkzaamheden doorgeschoven naar begin 2019. Verder zijn er nog enkele optimalisaties op en rondom het plein nodig, zoals het verduidelijken van de parkeervakken. In 2019 wordt het project zowel technisch als financieel afgerond.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Geen voorgeschreven indicatoren.

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
2.1	Verkeer en vervoer	2.431.855	3.221.502	3.076.406
2.2	Parkeren	1.338.668	1.325.860	1.268.231
	Totaal lasten	3.770.523	4.547.362	4.344.637

	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
2.1	Verkeer en vervoer	11.085	632.075	633.033
2.2	Parkeren			
	Totaal baten	11.085	632.075	633.033

	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
2.1	Verkeer en vervoer	-2.420.770	-2.589.427	-2.443.373
2.2	Parkeren	-1.338.668	-1.325.860	-1.268.231
	Totaal saldo	-3.759.438	-3.915.287	-3.711.604

§ 1.3 Programma Economie.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. dr. J.J. Schrijen Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op het economisch functioneren van onze gemeente. De kern waarop de beleidsvoornemens zijn gebaseerd is de Toekomstvisie 2030, de Agenda Valkenburg - Hart voor Valkenburg - en de Gebiedsvisie van Buitengoed Geul en Maas. Voor dit programma zijn de relevante onderdelen uit deze visies uitgewerkt in projecten. De focus ligt op het versterken van het kwaliteitstoerisme ter bevordering van de werkgelegenheid en het welzijn en welbehagen van onze inwoners en bedrijven. Waar mogelijk en verantwoord kiest onze gemeente voor anticyclisch investeren, om daarmee de basis te leggen voor een gezonde toekomst.

Thema 1: Leeuw Brouwerij.

De gemeente is in 2012 eigenaar geworden van de voormalige Leeuw Brouwerij. Daartoe hebben de gemeente en de Provincie ieder € 1,5 miljoen bijgedragen. Met de Provincie zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de Leeuw Bierbrouwerij. De consolidatie van de gebouwen heeft in 2014/2015 plaatsgevonden, inclusief het grootste gedeelte van de asbestsanering. Eveneens is het monumentale waterrad veiliggesteld. De terreinen tussen de Geul en de Beatrixsingel zijn door de aankoop ook in eigendom van de gemeente gekomen. Deze gronden vormen een belangrijke schakel in de overgang van het stedelijk groengebied (Odapark) naar het buitengebied met het natuurgebied Ingendael.

In 2017 is besloten om in te gaan op de bieding van Wyckerveste voor de herontwikkeling van het de Leeuwterrein. De definitieve plannen, de financiën en alles wat daarmee samenhangt, zijn uitgebreid besproken in de raadsvergadering van 4 september 2017.

In overleg en samenwerking met het Waterschap en de Provincie wordt een plan uitgewerkt voor de herinrichting van de overige gemeentelijke percelen, ten noorden van de Geul. Dit wordt een integraal plan, bestaande uit natuurontwikkeling, inpassing hoogwatervoorziening, herstel van de kademuuren (grotendeels eigendom gemeente en deels Waterschap), herstel van de monumentale sluis en inpassing van de noodzakelijke parkeervoorzieningen. De planuitwerking zal eind 2017/begin 2018 worden afgerond, waarna besluitvorming over de realisatie kan plaatsvinden. Daarna zal met de uitvoering gestart worden.

Resultaten 2018.

Par'Course.

Eind 2017 is het bestemmingsplan voor de herontwikkeling van het Leeuwterrein door de raad vastgesteld. Tegen deze vaststelling is door diverse partijen beroep aangetekend. In de tussenliggende periode heeft er afstemming met deze indieners plaatsgevonden. Dit heeft ertoe geleid dat er nog maar een kleine groep is overgebleven. Eind 2018 heeft de inhoudelijke zitting plaatsgevonden, de uitspraak wordt in het eerste kwartaal van 2019 verwacht. Doordat het bestemmingsplan geen schorsende werking heeft, is wel voortvarend gestart met de bouw van Par'Course. Ondertussen is de sloop afgerond en is een groot deel van de nieuwbouw reeds casco gereed. Opening van een deel van het complex is voorzien medio april 2019.

Parkeervoorzieningen/Pr. Beatrixsingel.

Voor de realisatie van de openbare parkeervoorzieningen heeft een aanbesteding plaatsgevonden. Deze was gecombineerd met een aantal verkeersmaatregelen ter verbetering van de veiligheid op de Prinses Beatrixsingel. Over deze maatregelen op de Pr. Beatrixsingel is tijdens de behandeling in de raad discussie ontstaan.

Dat heeft ertoe geleid dat alleen de aanleg van de parkeervoorzieningen is opgestart en een aanvullend traject met de omgeving in gang is gezet om te komen tot planoptimalisatie voor de Pr. Beatrixsingel.

Herinrichting Noordelijk deel Leeuwterrein.

De plannen voor herinrichting voor het noordelijk deel van het Leeuwterrein zijn in maart 2018 gepresenteerd aan de omgeving en eind 2018 in concept tot op bestekniveau uitgewerkt. Eind 2018 is ook een voorstel in procedure gebracht om een deel van de benodigde middelen reeds vrij te geven om versneld een aantal maatregelen te kunnen uitvoeren die samenhangen met de bereikbaarheid van Par'Course. Dit omdat de uitwerking van de totale businesscase en nadere afstemming met het Waterschap meer tijd kost dan vooraf voorzien.

Thema 2: Herbestemming monumentaal vastgoed.

Dit thema is nader uitgewerkt in het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Wij volstaan hier met U naar dat programma te verwijzen.

Thema 3: Ontwikkeling Ignatiusvallei.

De herontwikkeling van het voormalige klooster Boslust is een lang gekoesterde wens en past volledig binnen het gemeentelijk en provinciaal beleid. Sloop van dit markante gebouw moet voorkomen worden. LMEY Investments wil het klooster verbouwen tot een vijfsterrenaccommodatie, maar koppelt daaraan wel de voorwaarde dat de ontsluiting verbeterd wordt. Dat zou kunnen door het aanleggen van een nieuwe rotonde aan de Nieuweweg en het realiseren van een nieuwe toegangsweg naar de toekomstige oprijlaan van het hotelcomplex. Indien wij erin slagen om voldoende financiële middelen te organiseren, zou in samenhang met dit project de gehele wegenstructuur aan de oostflank van de kern Valkenburg opgewaardeerd kunnen worden.

Enkele voorbeelden van deze maatregelen zijn:

- Aanleg rotonde Emmaberg;
- Reconstructie Nieuweweg en Hekerweg;
- Ontsluiting van de wijk Broekhem-Noord;
- Oprijlaan/entree naar Boslust;
- Aanpak van de kruising Kloosterweg met de Nieuweweg, nabij de spoorovergang;
- Verkeerssituatie Kloosterweg;
- Verplaatsen van het gasstation vanuit de wijk Broekhem-Noord, met inbegrip van de bijbehorende leidingen;
- Landschappelijke inpassing en waterhuishouding.

Om de kosten, haalbaarheid en subsidiemogelijkheden goed in kaart te brengen, is nader onderzoek nodig. In samenwerking met de projectontwikkelaar wordt in 2017 een aanvang gemaakt met deze werkzaamheden, die naar verwachting in 2018 afgerond kunnen worden. In 2018 kan Uw raad besluiten nemen over het al dan niet beschikbaar stellen van kredieten voor de uitvoering van bovenvermelde projectonderdelen.

Resultaten 2018.

Het voorontwerp bestemmingsplan is in concept gereed, evenals het voorontwerp voor de inrichting van de wegenstructuur. Voor beide ontwerpen geldt dat deze pas op hoofdlijnen gereed zijn. Zij kunnen afgerond en in procedure gebracht worden zodra alle overeenkomsten tussen de eigenaar, investeerders en de exploitant(-en) getekend zijn. In afwachting van deze overeenkomsten en helderheid over het definitieve concept van de ontwikkelaar zijn verdere werkzaamheden aan de planvoorbereiding 'on hold' gezet. Dit geldt ook voor eventuele grondverwervingen in het gebied en het natuur-, water- en recreatieplan. Deze werkzaamheden kunnen alleen in samenhang en in samenspraak met stakeholders (omwonenden en exploitant) uitgevoerd worden. Omwonenden, belanghebbenden en de raad zullen zodra de tijd hiervoor rijp is, nauw betrokken worden bij de verdere uitwerking van de plannen.

Thema 4: Buitengoed Geul en Maas.

Onze gemeente maakt onderdeel uit van het Buitengoed Geul en Maas, een samenwerkingsverband waarin de provincie en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul vertegenwoordigd zijn. Voorheen was dit de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg. Toen maakte de gemeente Meerssen nog geen onderdeel van de samenwerking uit. Wij hebben de laatste jaren veel projecten kunnen realiseren door deel te nemen aan het Buitengoed Geul en Maas (voorheen Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg).

Buitengoed Geul en Maas wordt voor de jaren 2018 tot en met 2020 gecontinueerd. Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad een bedrag van € 105.000,- beschikbaar gesteld als bijdrage in de proceskosten. Dat komt neer op € 35.000,- per jaar voor de komende drie jaar.

Wij denken aan de volgende projecten die deze deelname in onze optiek rechtvaardigen:

- Ontwikkeling Klooster Boslust;
- Wandelpad vanaf Neerhem naar Wilhelminatoren;
- Inrichten wandelpad, Geuloversteek en natuurspeeltuin bij Topparken in Schoonbron/Schin op Geul;
- Beleefweide Vilt;
- Kastelenpark 2.0 (ontwikkeling van Kasteel Oost, Kasteel Genhoes, Kasteel Schaloen, Watermolen en het gebied, waarbinnen deze kastelen liggen);
- Volgende fases mergelsteilwanden;
- Kerkplein en Ljubljana-plein Schin op Geul.

Voor deze projecten moeten nog financiële middelen worden vrijgespeeld.

Resultaten 2018.

De stuurgroep Buitengoed Geul & Maas van het samenwerkingsverband van de gemeenten Maastricht, Meerssen, Valkenburg aan de Geul en de Provincie Limburg heeft op 1 februari 2017 groen licht gegeven om het integrale gebiedsontwikkelingsprogramma 'Buitengoed Geul & Maas' te continueren. De doelstellingen van het Buitengoed zijn vastgelegd in het programmaplan 2018 - 2022 en mogen rekenen op de steun van die gemeenten en de provincie. Een unieke samenwerking. De gemeenten hebben dit bekrachtigd met het ter beschikking stellen van procesmiddelen tot en met het planjaar 2020. De provincie heeft procesmiddelen beschikbaar gesteld tot en met 2019.

Het afgelopen jaar is hard gewerkt om het Buitengoed te transformeren van een overheid gestuurd programma naar een integrale gebiedsontwikkeling en een community, waarin ondernemers en overheden samen werken aan een gezonde toekomst van het Buitengoed. Een nieuw toeristisch en economisch gebied, dat groeit op samenwerking en synergie en dat nieuwe waarde creëert in het hart van Zuid Limburg. Het Buitengoed Geul en Maas ontwikkelt zich tot blauwdruk voor de gebiedsontwikkeling en belangen overstijgende samenwerking in Limburg.

Thema 5: Evenementen en Citymarketing.

Dit thema is uitgewerkt in het programma Sport, cultuur en recreatie. Wij volstaan hier met U naar dat programma te verwijzen.

Thema 6: Nieuw beleid.

In 2^e kwartaal van 2017 heeft Uw raad gediscussieerd over de richtinggevende kaders voor (nieuw) beleid op het gebied van horeca. In 2018 zal dit beleid, waarbij in ieder geval focus zal liggen op hotelbeleid, verder worden uitgewerkt.

Resultaten 2018.

In 2018 is gestart met het opstellen van hotelbeleid. Dit beleid is nagenoeg afgerond en zal in 2019 ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

Thema 7: Overige activiteiten.

Regionale economische beleidsontwikkeling.

Het gebruik van de ruimte in de gemeente verandert. Er is simpelweg te weinig programma voorhanden om alle leegstaande gebouwen te vullen. Er is in Zuid-Limburg een overaanbod aan woningen, winkels, kantoren en maatschappelijke voorzieningen (zoals schoolgebouwen). Er dienen strategische keuzes te worden gemaakt, omdat simpelweg het invullen van alle leegstaande gebouwen en terreinen niet meer realistisch is.

Op het niveau van Zuid-Limburg wordt samengewerkt om tot keuzes te komen. Deze samenwerking krijgt vorm in de uitwerking van het provinciaal omgevingsplan Limburg (POL). Als uitwerking hiervan is in 2017 de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) vastgesteld. De SVREZL is een gezamenlijke visie over winkels, kantoren en bedrijventerreinen van de 18 gemeenten in Zuid-Limburg. De SVREZL is gericht op het versterken van de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de regio door het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de vraag. Enerzijds zijn locaties aangegeven waar de versterking kwalitatief en soms ook kwantitatief gewenst is, met ook de beleidsuitgangspunten voor nieuwe initiatieven. Anderzijds is opgenomen dat het overaanbod van winkel- en kantoorruimtes in Zuid-Limburg op basis van de SVREZL wordt aangepakt. De manier waarop dit gaat gebeuren wordt in 2018 verder uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. Daarnaast zal in 2018 in regionaal verband een visie op Vrijtijdseconomie ontwikkeld worden.

Binnen het programma Limburg Economic Development (LED) heeft onze gemeente een voorstel ingediend om de verbinding te maken tussen leisure/toerisme en het nationaal landschap. Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van de toeristen voor het landschap naar Zuid Limburg komt. Daarom is het van belang dat de kernkwaliteiten van het landschap behouden blijven en wij verantwoord omgaan met kansen voor leisure/toerisme in het landschap. De programmacommissie LED-Leisure heeft het voorstel van onze gemeente gesteund. De uitwerking van het voorstel krijgt zijn vervolg in 2017/2018.

Resultaten 2018.

In 2018 is gewerkt met de SVREZL en zijn initiatieven afgestemd conform de structuur van de SVREZL. Daarnaast zijn regionaal stappen gezet voor het realiseren van een uitvoeringsprogramma. Dit zal in 2019 verder worden opgepakt en uitgewerkt.

In 2018 is gestart met een visie op vrijetijdseconomie voor Zuid Limburg. Dit traject kan onderverdeeld worden in een visie op vrijetijdseconomie en daaruit voortvloeiend een invulling over hoe om te gaan met dynamisch voorraadbeheer in de vrijetijdseconomie. De visie is klaar na de Provinciale Statenverkiezingen in het voorjaar van 2019 en zal vervolgens ter besluitvorming worden aangeboden (binnen de regio).

De visie op leisure/landschap is uitgebreid gepresenteerd aan en besproken met diverse gremia in Zuid-Limburg. In onze gemeente is deze visie door de raad voor kennisgeving aangenomen en als bouwsteen toegevoegd aan de Toekomstvisie 2035. Ook is de visie gekoppeld aan Buitengoed Geul en Maas en is de leidraad voor de uitwerking van het hotelbeleid.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
3	1	Funciemenging	% verhouding banen en woningen	2018	43,4	52,8	CBS/LISA
3	2	Vestigingen van bedrijven	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2018	138	125	CBS/LISA

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Economie <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	23.389	23.365	17.089
3.4	Economische promotie	1.395.919	2.962.274	2.917.127
	Totaal lasten	1.419.308	2.985.639	2.934.216

	Programma Economie <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3.000	3.000	2.999
3.4	Economische promotie	2.098.559	3.251.809	3.315.327
	Totaal baten	2.101.559	3.254.809	3.318.326

	Programma Economie <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-20.389	-20.365	-14.090
3.4	Economische promotie	702.640	289.535	398.200
	Totaal saldo	682.251	269.170	384.110

§ 1.4 Programma Onderwijs.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. R. Meijers
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

In dit programma wordt ingegaan op de taken, die de gemeente heeft op het gebied van onderwijs. Voor kinderen die een combinatie van onderwijs, ondersteuning en zorg nodig hebben is veel veranderd. Dat komt door de invoering van de wet Passend Onderwijs per 1 augustus 2014, de nieuwe Jeugdwet en de decentralisatie van de AWBZ per 1 januari 2015.

Schoolbesturen en gemeenten hebben gezamenlijk zeggenschap over alle ondersteuning en hulp voor jeugdigen, gezinnen en scholen. Dit vraagt om samenwerking. Samenwerking tussen schoolbesturen en gemeenten is niet nieuw. In het verleden zijn al via de Lokale en de Regionale Educatieve Agenda samenwerkingsafspraken gemaakt over onder andere leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting en leerplicht. De wetswijzigingen in het kader van Passend Onderwijs en Jeugdhulp maken het echter noodzakelijk dat andersoortige afspraken worden gemaakt, afspraken die veel meer dan voorheen rechtstreeks invloed hebben op de zorg en ondersteuning die geboden wordt aan kinderen en gezinnen.

De gemeente draagt ook zorg voor goede huisvesting van alle scholen voor primair, voortgezet en voortgezet speciaal onderwijs en levert daarmee een belangrijke voorwaardelijke bijdrage aan de kans op kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen. Eind 2017 zal het Integraal Huisvestingsplan worden geëvalueerd en bijgesteld.

Thema 1: Onderwijsondersteuning.

In 2018 ligt de focus op de inrichting van een gezamenlijke toegang tot extra onderwijs-ondersteuning en (jeugd)hulp, de zogenaamde Knooppunten. In deze Knooppunten wordt de zorg voor leerlingen in en om de school geregeld. Met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs is afgesproken dat elke school een zogenaamd Knooppunt inricht. Naast de school worden aan dit Knooppunt de ouders, het toegangsteam Jeugd en de Jeugdgezondheidszorg als vaste partners toegevoegd. Op afroep kunnen ook andere partners toegevoegd worden. Er dienen afspraken gemaakt te worden over de samenstelling (vast en ad hoc) en de concrete werkwijze. Deze afspraken worden door de gemeente geborgd middels de Dienstverleningsovereenkomst uitvoering team Jeugd met de gemeente Maastricht, de opdrachtverlening aan de Jeugdgezondheidszorg en zo nodig met andere partners (maatschappelijk werk, zorgaanbieders enz.). De gedachte achter het Knooppunt is:

- Niet de procedure, maar het signaal bepaalt invulling, intensiteit en vorm van samenwerking;
- Snel signaleren van opvoed- en opgroei problemen (inclusief schoolverzuim);
- Scholen halen snel en tijdig hun vaste partners erbij (consult, advies, overlegtafel);
- De casus wordt sneller een gedeelde verantwoordelijkheid;
- Met ouders/kinderen praten in plaats van over hen. Versterken regie ouders en kind;
- Ondersteunings-/zorgplannen: integraal, oplossingsgericht en op maat;
- Lichte hulp/ondersteuning met behulp van de omgeving waar het kan, en zware ondersteuning waar het moet;
- Vaste contactpersonen voor elke school ten behoeve van sneller en beter met elkaar afstemmen.

Resultaten 2018.

In alle basisscholen functioneert vanaf 2018 een Knooppunt. Er zijn afspraken gemaakt met de Jeugdarts en het team Jeugd over de deelname aan die Knooppunten. Deze afspraken zijn geborgd in de werkafspraken met de GGD en de Dienstverleningsovereenkomst uitvoering team Jeugd gemeente Maastricht. In 2018 heeft de eerste evaluatie plaatsgevonden, op basis waarvan verbeteringen zijn doorgevoerd.

Tevens is afgesproken dat de werkzaamheden van de Knooppunten naar de toekomst toe uitgebreid worden voor kinderen in de voorschoolse periode.

Thema 2: Onderwijshuisvesting.

Het huisvestingsplan Onderwijs zou eind 2017 vastgesteld worden. Dit is doorgeschoven naar het voorjaar 2018, omdat op dat moment duidelijker is wat de toekomst van de verschillende scholen zal zijn. Hierin speelt de sluiting van Stella Maris mee.

Resultaten 2018.

In overleg met de schoolbesturen Innovo en Kom Leren en de Stichting MIK is besloten om alvorens een nieuw huisvestingsplan op te stellen een gedegen onderzoek te laten uitvoeren naar de toekomstige huisvesting van het Inclusief en Integraal Kindcentrum Berg, waarbij aan de volgende punten aandacht wordt geschonken:

- Keuze voor renovatie of nieuwbouw van de OBS Berg;
- Hoogte van de beschikbaar te stellen vergoeding voor de nieuwbouw/renovatie;
- Integraal plan voor aanpak voorzieningen (gemeenschapshuis en sporthal) rondom de OBS Berg.

Dit onderzoek is begin 2019 afgerond. De resultaten daarvan worden meegenomen in het nieuwe Integraal Huisvestingsplan.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Regionale samenwerking leerplicht en RMC, Maastricht en Mergelland;
- Regionale samenwerking leerlingenvervoer.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen, waarin wij participeren, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
4	1	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2017	0	1,8	DUO/Ingrado
4	2	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2017	19,5	26,6	DUO/Ingrado
4	3	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	% totaal aantal leerlingen 12-23 jaar	2016-2017	1,3	1,9	DUO/Ingrado

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Onderwijs <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
4.1	Openbaar basisonderwijs	77.418	70.783	67.824
4.2	Onderwijshuisvesting	1.125.546	1.114.686	1.087.020
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	531.836	678.034	616.231
	Totaal lasten	1.734.800	1.863.503	1.771.075

	Programma Onderwijs <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
4.1	Openbaar basisonderwijs			
4.2	Onderwijshuisvesting	2.382	2.382	3.119
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	48.405	122.976	123.487
	Totaal baten	50.787	125.358	126.606

	Programma Onderwijs <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
4.1	Openbaar basisonderwijs	-77.418	-70.783	-67.824
4.2	Onderwijshuisvesting	-1.123.164	-1.112.304	-1.083.901
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-483.431	-555.058	-492.744
	Totaal saldo	-1.684.013	-1.738.145	-1.644.469

§ 1.5 Programma Sport, cultuur en recreatie.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. drs. R. Meijers
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op de culturele, sportieve en recreatieve doelstellingen van de gemeente Valkenburg aan de Geul. De kern waarop de activiteiten zijn gebaseerd is de toekomstvisie 2030 en het coalitieakkoord 2014-2018. Voor dit programma zijn de relevante onderdelen uit deze beleidsvoornemens uitgewerkt in projecten. De focus ligt op het voorwaardenscheppend beleid ten aanzien van culturele- en sportaccommodaties. Tevens richt dit programma zich op activiteiten, die betrekking hebben op monumentenzorg, evenementen, archeologie, mergelgroeven/mergelwanden, groen, natuur en landschap.

Thema 1: Gesubsidieerde cultuurinstellingen.

De herziening van het bestemmingsplan heeft gevolgen voor het openluchttheater. In het bestemmingsplan worden namelijk geluidsnormen gesteld. Om daaraan te voldoen, zijn geluidwerende voorzieningen nodig. Hiervoor is bij de behandeling van de kadernota een bedrag van € 25.000,- beschikbaar gesteld. De realisatie zal in 2018 plaats vinden.

Resultaten 2018.

De geluidwerende voorziening is niet gerealiseerd in 2018 vanwege een budgettaire kwestie. De kosten van die voorziening bleken hoger te zijn dan aanvankelijk begroot. Eind 2019 (na het theaterseizoen) zal de geluidwerende voorziening worden geplaatst.

Thema 2: Een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening.

De gemeenten, het bestuur en directie van stichting Heuvellandbibliotheken zullen zich blijven inzetten voor een meerjarenbeleidsplan, dat door alle partijen gedragen wordt, waarbinnen een heldere visie op het bibliotheekwerk verwoord wordt en die recht doet aan de volgende wettelijke taken op het gebied van de bibliotheekvoorziening:

- het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- het organiseren van ontmoetingen;
- het laten kennis maken met kunst en cultuur.

De mogelijkheden voor een uitgebreidere en intensievere samenwerking met diverse Heuvelland gemeenten worden bekeken. De kans is aanwezig dat het huidige samenwerkingsverband uitgebreid wordt dan wel anders wordt vormgegeven met behoud van de eigen identiteit. Daarnaast is in september 2017 een Digi TAALhuis geopend in de bibliotheek in het centrum van Valkenburg aan de Geul. Een Digi TAALhuis is een laagdrempelig inlooppunt waar men terecht kan met vragen over taal in het algemeen en laaggeletterdheid in het bijzonder. Tevens kan men bij het Digi TAALhuis ook terecht voor lesactiviteiten.

Resultaten 2018.

De afgelopen jaren is de Stichting Heuvellandbibliotheken, als gevolg van bezuinigingen, sterk afgeslankt in aantal fte's. Als gevolg daarvan is de afgelopen jaren een groot aantal nieuwe vrijwilligers aangetrokken.

De stichting heeft in het verleden aangegeven de robuustheid van de organisatie, slagkracht en continuïteit te willen vergroten. Samen met de stichting en de gemeenten Vaals, Eijsden-Margraten en Valkenburg aan de Geul is dit verzoek de afgelopen jaren onderzocht. Daarbij stond een uitgebreidere en intensievere samenwerking tussen de verschillende gemeenten en instanties voorop. De voorkeur lag bij een fusie, maar vanwege juridische gronden kon dit helaas geen doorgang vinden. In 2018 heeft er om die reden een aanbesteding plaatsgevonden van de bibliotheekdiensten. Helaas hebben wij de enige inschrijving op deze aanbesteding ongeldig moeten verklaren. In 2019 wordt verder onderzocht hoe onze doelstellingen alsnog verwezenlijkt kunnen worden.

Thema 3: Evenementen en Citymarketing.

Evenementenbeleid.

Binnen onze visie van een veelzijdige stad hoort ook de ontwikkeling van het beleid met betrekking tot evenementen. Het op 30 juni 2014 vastgestelde evenementenbeleid vormt dan ook voor de komende jaren de leidraad waarbinnen we evenementen willen verwerven, initiëren, coördineren en begeleiden. In 2018 - het laatste jaar van het kaderplan Op en Top Valkenburg - wordt het beleid geëvalueerd en worden voorstellen voor de toekomst ontwikkeld.

Valkenburg aan de Geul heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een bruisende en actieve evenementenstad, waarin organisatoren van en bezoekers aan grote (internationale) evenementen zich thuis voelen. Binnen de te ontwikkelen visie op citymarketing en het vastgestelde evenementenbeleid moet zorgvuldig worden omgegaan met de beschikbare capaciteit van de gemeente en hulpdiensten om evenementen te kunnen hosten. Daarbij is ook de acceptatie van inwoners en bedrijven van groot belang. Evenementen die verworven kunnen worden, moeten passen binnen de speerpunten en hoofdlijnen, die in het Citymarketingbeleid verankerd worden.

Jaarlijks worden in de gemeente ruim 500 vergunning- en melding plichtige evenementen georganiseerd, met een totaal aantal bezoekers van rond de 700.000. Zij geven ruim € 25 miljoen per jaar uit, zo'n 25 % van de totale omzet binnen de toeristische en de retail sector. Evenementen zijn dan ook van groot belang voor onze gemeente, het zijn zeer waardevolle investeringsmomenten voor onze gemeente. In die zin willen we de komende jaren een aantal van hen ondersteunen. Zodoende kunnen we gemakkelijker eisen en voorwaarden stellen aan de impact van een evenement.

Resultaten 2018.

In 2018 hebben wederom enkele honderden evenementen plaatsgevonden. Het jaar begon met de organisatie van het Wereldkampioenschap Veldrijden op de kop van de Cauberg en kreeg op wielergebied in het voorjaar een vervolg met de Amstel Gold Race voor heren en dames. Beide evenementen vormden in het voorjaar belangrijke meerdaagse evenementen met ruim honderdduizend bezoekers in totaal en een grote media aandacht. Andere meerdaagse grote evenementen door het jaar waren Auw Wieverbal, de Heuvelland Wandel 4 Daagse, de Fiets 4 Daagse, de Cave Man Run, Pop on Top, L'Eroica, het Corvette treffen en de Valkenburgse Bokkenweken.

Op 25 juni 2018 werd de gemeente geconfronteerd met het besluit van de stichting Evenementen Valkenburg aan de Geul Promotion om te stoppen met de organisatie van de Kerstmarkt in de Gemeentegrot. Bij raadsbesluit van 2 juli 2018 nam de gemeente de regie van deze organisatie over om te voorkomen dat een van de belangrijkste economische pijlers onder Kerststad Valkenburg zou bezwijken. Samen met de uitvoerende organisatie The PEPr Company is in korte tijd een succesvolle organisatie van de Kerstmarkt neergezet. Het aantal van 147.000 betalende bezoekers komt overeen met het aantal dat vorig jaar dezelfde grot bezocht. Het totaalproduct Kerststad Valkenburg kende afgelopen jaar tien attracties, waaronder vier Kerstmarkten (twee ondergronds en twee bovengronds), twee ondergrondse attracties met zandsculpturen, het Sprookjesbos, De Kerstparade, een cultureel programma op straat en een speciale beleefexpositie in het Museum Romeinse Catacomben.

Eerste voorlopige cijfers laten zien dat meer dan 600.000 gasten Valkenburg aan de Geul bezochten. Het totaalproduct Kerststad vormt daarmee een van de belangrijkste onderdelen van onze toeristische economie. De organisatie van de kerstmarkt heeft veel extra capaciteit gekost, waardoor de evaluatie van het evenementenbeleid en het opstellen van nieuw evenementenbeleid vertraging heeft opgelopen.

Evenementenorganisatie en -veiligheid.

In de gemeente Valkenburg aan de Geul vinden veel en vaak ook zeer grote evenementen plaats. Niet voor niets is Valkenburg in 2015 uitgeroepen tot evenementenstad van Nederland van het jaar 2014. Met evenementen willen we bezoekers en bewoners een aantrekkelijk programma van activiteiten aanbieden. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat evenementen ook veilig kunnen plaatsvinden. Veiligheid bij evenementen vormt voor onze gemeente, mede naar aanleiding van een aantal incidenten die in Nederland hebben plaatsgevonden, een belangrijk thema. Op basis van het in opdracht van de gemeente opgestelde onderzoeksrapport “Het risico en de kunst van grote dingen met weinig middelen” zijn we in het najaar van 2016 gestart met een professionaliseringslag van de evenementenorganisatie en de evenementenveiligheid. Uit het onderhavige onderzoek blijkt dat het steeds verder uit elkaar lopen van de ambitie, de verscherping van de rol van de gemeente in evenementenveiligheid en de beperkte beschikbaarheid van middelen, organisatorische en veiligheidsrisico’s met zich mee brengen. Het professionaliseringstraject van de gemeente Valkenburg aan de Geul op het terrein van de evenementenveiligheid heeft geleid tot een verscherpte aandacht hiervoor en een nauwere samenwerking op dit terrein met de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Deze werkwijze wordt de komende jaren verder doorgezet en geïntensiveerd.

Samenwerking met bedrijven, bewoners, (ondernemers)organisaties en de VVV is noodzakelijk. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een zo optimaal mogelijk totaalproduct. De gemeente heeft de wens uitgesproken om te komen tot een professionele uitvoeringsorganisatie voor een aantal lokale, maar voor de gemeente uiterst belangrijke evenementen, zoals Kerststad. Een organisatie die de coördinatie ervan voor zijn rekening neemt en zorgt voor samenhang en continuïteit in het aanbod. Gebleken is dat dit op dit moment niet haalbaar is. Hierdoor blijft de gemeente verantwoordelijk voor de coördinatie, onderlinge afstemming en het totaalproduct. Deze taak legt een beslag op gemeentelijke financiën en ambtelijke capaciteit. Het streven blijft om te bezien hoe de effectiviteit op dit onderdeel kan worden vergroot.

Resultaten 2018.

De ontwikkelingen met betrekking tot de samenstelling van de stichting Kerststad Valkenburg, de regie overdracht van de Kerstmarkt Gemeentegrot en de steeds verdergaande zorg voor verkeers- en veiligheidsmaatregelen, zorgden ervoor dat medio 2018 hernieuwd werd gestart met draagvlakverkenning en onderzoek naar mogelijkheden om te komen tot een andere, meer professionele uitvoeringsorganisatie voor een aantal belangrijke evenementen. Dat onderzoek krijgt in 2019 verder gestalte.

De professionaliseringslag voor de evenementenorganisatie is afgerond, maar blijft uiteraard dynamisch. Er wordt voortdurend verder ontwikkeld, opgeleid en verbeteringen aangebracht. In dit kader zijn in 2018 de “beleidsregels evenementenvergunningenproces” opgesteld, die op 1 januari 2019 in werking zijn getreden.

Stedenband met Jiangyou.

Valkenburg aan de Geul is een actieve gemeente met een groot aantal ambities op het gebied van citymarketing en evenementen. In nauw overleg met de ondernemers is een nieuwe marketingcampagne ontwikkeld die Valkenburg aan de Geul neerzet als een “veelzijdige stad”. Met deze campagne willen we onze positie als “bruisende, levende en vooral veelzijdige stad” in optima forma uitdragen en versterken. Samen met de ondernemers wordt in 2018 verder doorgepakkt met betrekking tot de promotie van onze stad en zijn elementen. Naast de Europese markt wordt ook ingezet op de Chinese markt. Daartoe is een stedenband met de Chinese stad Jiangyou opgebouwd.

Voor het opbouwen van deze stedenband heeft Uw raad financiële middelen ter beschikking gesteld. Samen met de VVV en diverse ondernemers is een viertal toeristische programma's ontwikkeld, die nu door een aantal touroperators in China op de markt gezet worden.

Resultaten 2018.

In maart 2018 vond een bezoek plaats aan de gemeente Jiangyou. Nu ging het niet zozeer om een bezoek op bestuurlijk niveau. De secretaris/algemeen directeur heeft een delegatie begeleid met het doel de samenwerking tussen bedrijven te verdiepen. De directeur van Spauwen Travel heeft in vervolg op zijn eerste bezoek contacten kunnen leggen met een groep reisorganisatoren in Jiangyou. De directeur van de Limgroup en zijn commercieel medewerker hebben contacten kunnen leggen met bedrijven op het terrein van zaadveredeling en agricultuur. Voor hen liggen veel mogelijkheden open, met name op het verkopen van aspergezaden. Door het bezoek van hen is hun relatie met een ander gebied in China geactiveerd met als gevolg daadwerkelijke verkoop. De algemeen directeur van Valkenburg aan de Geul heeft businesscases gepresenteerd op verschillende vlakken aan verschillende doelgroepen. Zo zijn businesscases gepresenteerd over de mogelijkheden van het Valkenburgs bedrijf Admirror, dat patent heeft op het maken van digitale reclame-uitingen in spiegels, en van hotellocaties in Valkenburg. In september 2018 stond Admirror op de beurs in de regio van Jiangyou.

De presentatie van het succes van de paradewagen tijdens Kerststad leverde als resultaat op dat Jiangyou voor 2018 wederom een paradewagen heeft gesponsord. Het thema is Sichuan opera.

Het succes van de samenwerking tussen Jiangyou en Valkenburg aan de Geul is ook het provinciaal bestuur van Sichuan niet ontgaan. In 2018 is onze gemeente bezocht door een delegatie van de Provincie Sichuan onder leiding van de vice President. Hij vertegenwoordigde het departement Sichuan Provincial People's Association for Friendship with Foreign Countries. Tijdens dit bezoek heeft de delegatie kennis gemaakt met hotspots in Valkenburg en met toeristische ondernemingen uit onze gemeente. De bestuurlijke relatie is versterkt, een belangrijke voorwaarde voor onze bedrijven om zaken te kunnen doen.

Op uitnodiging van de burgemeester van de gemeente Jiangyou is in oktober 2018 een bezoek gebracht aan Jiangyou. Een vertegenwoordiging van de Provincie, waaronder de deputé van Economie, en een vertegenwoordiging van onze gemeente (de burgemeester en de algemeen directeur) hebben gehoor gegeven aan de uitnodiging. In Jiangyou vonden gelijktijdig twee festivals plaats, te weten "Sichuan International Cultural Tourism Festival" en "Belt and Road Li Bai Cultural Festival". Tijdens het bezoek kregen wij de mogelijkheid om Valkenburg en de regio te promoten voor een internationaal en nationaal gezelschap, bestaande uit ambassadeurs van bevriende landen, uit vertegenwoordigers van vliegmaatschappijen, internationale reisorganisaties, etc., voor de internationale pers en voor omliggende steden, zoals Mianyang en Chengdu. Middels een promotiefilm van Valkenburg aan de Geul en omgeving en presentaties van de deputé en onze burgemeester is onze regio gepresenteerd. Tevens hebben in het kader van de culturele uitwisseling artiesten uit onze omgeving opgetreden in Jiangyou.

Ten gevolge van het succes van dit bezoek en het eerder ontvangen bezoek van de Provincie Sichuan heeft een delegatie van de gemeente Mianyang inmiddels Valkenburg en de regio bezocht. Het programma is samen met de Provincie vorm en inhoud gegeven.

Veiligheid Kerststad en kerstmarkt.

In de begroting is een bedrag van € 200.000,- voor veiligheidsmaatregelen tijdens het evenement Kerststad Valkenburg opgenomen. Daarmee kan onze gemeente aan haar verantwoordelijkheid voldoen om dusdanige maatregelen te treffen dat het evenement veilig kan verlopen (bijvoorbeeld crowdmanagement).

Tevens is in de voorliggende begroting rekening gehouden met investeringsbedrag van € 500.000,- voor het kunnen treffen van brandveiligheidsmaatregelen in de gemeentegrot. Daardoor kan de inrichting van de gemeentegrot aangepast worden, waardoor voldaan wordt aan de brandveiligheidseisen, die de brandweer stelt tijdens de kerstmarkt en eventuele andere grootschalige evenementen in de gemeentegrot.

In 2017 is onderzocht of het evenement Kerststad door een aparte stichting georganiseerd kan worden. Helaas is gebleken dat partijen hiervoor niet de verantwoordelijkheid willen en kunnen dragen. Daardoor blijft Kerststad Valkenburg een samenspel van diverse initiatieven en zal de gemeente de impact op Valkenburg en de veiligheid moeten waarborgen.

Resultaten 2018.

In 2018 hebben een stuurgroep en een projectgroep “(brand)veiligheid in groeven” er samen voor zorg gedragen dat het advies van een Deskundigenpanel onder leiding van Prof. Ira Helsloot is geïmplementeerd in de uitvoering van de kerstmarkten. Dit heeft organisatorische en fysieke aanpassingen tot gevolg gehad.

Auw Wieverbal.

Het Auw Wieverbal genereert dusdanige bezoekersstromen dat extra kosten gemaakt moeten worden voor het afsluiten van straten en voor het plaatsen van sanitaire voorzieningen. Ook het verzorgen van informatievoorziening en communicatie aan omwonenden en bedrijven en de inzet van verkeersregelaars, EHBO'ers, beveiligers en vrijwilligers vergen financiële middelen. Aangezien de gemeente verantwoordelijk is voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid heeft Uw raad hiervoor bij de behandeling van de kadernota structureel € 10.000,- aan de begroting toegevoegd.

Resultaten 2018.

De zorg voor de uitvoering van verkeers- en veiligheidsmaatregelen met betrekking tot het Auw Wieverbal is in handen gelegd van de stichting die het Auw Wieverbal op het Walramplein organiseert. Ook het evenement in de Grotestraat Centrum werd aan deze stichting overgedragen. Het evenement verliep in een goede sfeer en zonder problemen. Aandachtspunt blijft wel de tijdige afstemming voor de vergunningaanvraag.

Amstel Gold race.

Op 29 mei 2012 heeft Uw raad het contract met de stichting Amstel Gold Race (AGR) met vijf jaar verlengd. In die overeenkomst, die van rechtswege op 1 juni 2017 eindigt, is onder meer opgenomen dat de gemeente en de stichting zich vóór 1 oktober 2016 over verlenging en condities moeten uitspreken. Op 11 oktober 2016 hebben wij de stichting laten weten dat wij welwillend staan tegenover een verlenging van het contract. Het AGR-weekend is één van onze belangrijkste weekenden van het jaar is. Uit een onderzoek van de Hoge school Zuyd is onder andere gebleken dat er meer dan 225.000 bezoekers op dit evenement afkomen, waarvan 50.000 onze gemeente bezoeken. Meer dan de helft van die bezoekers blijft meerdere dagen. Ook de media-impact is enorm. In 2016 keken bijna 8 miljoen mensen in totaal ongeveer 55 uur naar live-uitzendingen. Een aanvulling op dit meerdaagse evenement is de damesversie van de Amstel Gold Race. Deze werd dit jaar weer verreden. Die wedstrijd geeft nog meer bezoekers de drive om onze gemeente voor meerdere dagen te bezoeken. In de komende drie jaar sponsort de provincie de AGR Ladies Version met een bedrag van € 100.000,-. Onze gemeente participeerde in 2017 voor een bedrag van € 15.000,- in de kosten van de damesversie.

De stichting AGR heeft kenbaar gemaakt ook de komende vijf jaar in Valkenburg te willen blijven, maar niet onder dezelfde financiële condities. De stichting wil de bijdrage verhoogd zien met € 35.000,- tot € 100.000,- per jaar, omdat het evenement met de Ladiesversie is uitgebreid en er al jaren behoorlijk wat extra kosten gemaakt moeten worden voor het kunnen beheersen van de mensenmassa op onder andere het Grendelplein. Ook de bewegwijzering en de extra wensen van ondernemers brengen steeds hogere kosten met zich mee.

Bij de behandeling van de kadernota 2017-2021 heeft Uw raad besloten om de komende vijf jaar jaarlijks € 100.000,- ten behoeve van de Amstel Gold Race beschikbaar te stellen.

Resultaten 2018.

De Amstel Gold Race is met een meerdaags evenement een van de meest belangrijke economische speerpunten in ons evenementenbeleid. Voor de regio levert het evenement naast een directe economische spin-off van ruim 20 miljoen euro ook wereldwijd een enorme media aandacht op. Valkenburg aan de Geul neemt als “hart van de AGR” een groot deel van deze spin-off voor zijn rekening. De AGR is economisch gezien het belangrijkste sportevenement van Limburg en een van de grootste van ons land.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partij draagt bij aan de uitvoering van dit programma:

- Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Voor nadere informatie over deze B.V., waarin de gemeente voor 100% participeert, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
5	1	Niet-wekelijkse sporters	% aantal inwoners	2016	55,9	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Sport, cultuur en recreatie <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
5.1	Sportbeleid en activering	76.441	79.377	82.131
5.2	Sportaccommodaties	2.031.244	2.842.920	2.827.474
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	261.738	266.645	253.832
5.4	Musea	157.671	81.660	68.808
5.5	Cultureel erfgoed	373.169	250.220	230.634
5.6	Media	271.755	273.074	291.812
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.462.569	2.808.835	2.762.774
	Totaal lasten	5.634.587	6.602.731	6.517.465

	Programma Sport, cultuur en recreatie <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
5.1	Sportbeleid en activering			
5.2	Sportaccommodaties	143.329	948.329	948.012
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	7.500	7.500	7.500
5.4	Musea	43.650	43.650	43.854
5.5	Cultureel erfgoed	94.000	88.112	86.656
5.6	Media			
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.153.293	1.292.051	1.298.684
	Totaal baten	1.441.772	2.379.642	2.384.706

	Programma Sport, cultuur en recreatie <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
5.1	Sportbeleid en activering	-76.441	-79.377	-82.131
5.2	Sportaccommodaties	-1.887.915	-1.894.591	-1.879.462
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	-254.238	-259.145	-246.332
5.4	Musea	-114.021	-38.010	-24.954
5.5	Cultureel erfgoed	-279.169	-162.108	-143.978
5.6	Media	-271.755	-273.074	-291.812
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.309.276	-1.516.784	-1.464.090
	Totaal saldo	-4.192.815	-4.223.089	-4.132.759

§ 1.6 Programma Sociaal domein.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. drs. R. Meijers Dhr. dr. J.J. Schrijen
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

In dit programma komen de activiteiten op het gebied van de sociale voorzieningen en de maatschappelijke dienstverlening aan bod. Onze gemeente richt zich vooral op de zelfredzaamheid en participatie van burgers, op versterking van informele netwerken en een betere afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van burgers. Ook streven we naar versterking van samenhang tussen welzijn, wonen en zorg. Uitgangspunt daarbij is het stimuleren en versterken van het zelforganiserend vermogen van burgers.

Dit valt naadloos samen met de inhoud van het coalitieakkoord 2014-2018, waarin het accent ligt op buurtkracht en menskracht. Tevens laten wij ons leiden door de vastgestelde kadernota “Meedoen in Valkenburg aan de Geul: een andere kijk op participatie van burgers”, met daarin het centrale gedachtegoed over zelfsturing. In die kadernota nemen de gemeenschappen vanuit het gedachtegoed van zelfsturing in het proces van gemeenschapsontwikkeling een dominante plaats in. Dit betekent dat in de benadering van de gemeenschappen en de aanpak van vraagstukken er primair sterk wordt geacteerd vanuit de eigen kwaliteiten en capaciteiten die in de samenleving verscholen liggen.

Daar waar burgers zich (tijdelijk) niet meer zelf kunnen redden, moeten voorzieningen vanuit de gemeente ingezet kunnen worden. Dat moet snel en efficiënt gebeuren, zónder grote administratieve (langdurige) procedures. Deze voorzieningen hebben betrekking op zelfredzaamheid ten aanzien van jeugd, werk, inkomen en zorg.

De 3 decentralisaties (3D's) in het sociale domein.

Per 1 januari 2015 zijn grote veranderingen doorgevoerd in het sociale domein. De lokale overheden zijn vanaf die datum onder andere verantwoordelijk voor de jeugdzorg (Jeugdwet). Verder zijn via de nieuwe WMO 2015 taken vanuit de AWBZ naar de gemeenten overgeheveld, waarbij nog meer de nadruk is komen te liggen op maatwerk en op het zorgvuldige tweezijdige proces om maatwerkoplossingen voor en samen met onze burgers te bereiken. En in de nieuwe Participatiewet tenslotte zijn drie regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt gebundeld, te weten de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wajong voor tijdelijk en deels arbeidsongeschikten en de Wet Werk en Bijstand. Voor al die taken krijgen gemeenten minder geld. Die bezuinigingen verhogen dus de urgentie om de dienstverlening in het sociaal domein opnieuw vorm te geven en te laten aansluiten bij de transformatie van de samenleving, die al eerder is gestart.

Onze gemeente heeft de uitvoering van de 3 wetten vanaf 1 januari 2016 bij de gemeente Maastricht ondergebracht. Via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) wordt de dienstverlening van de gemeente Maastricht richting onze burgers gevolgd. Uiteraard heeft Uw raad de zeggenschap over het beleid. Onze gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor het beleid en het vastleggen daarvan in verordeningen. Natuurlijk doen wij dat in afstemming met de regio Maastricht-Heuvelland. De uitvoering van de drie wetten door de gemeente Maastricht loopt naar tevredenheid. De afgelopen twee jaren bleven de feitelijke uitvoeringskosten van die wetten binnen de door het rijk beschikbaar gestelde uitkeringen. Ook voor de komende planjaren blijven wij daarvan uitgaan.

In 2015/2016 is via brede participatie de toekomstvisie op de 3D's vormgegeven. De zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland zijn opnieuw samen opgetrokken in dit traject om te komen tot een zogenaamde Toekomstagenda 2022.

De rode draad van de Toekomstagenda is:

- we zetten de mens centraal;
- we werken vanuit de leefwereld van onze inwoners en niet vanuit de wetten, regels en procedures.

Dit betekent dat we bij de uitwerking van beleid en de ontwikkeling van de uitvoering luisteren naar ervaringsdeskundigen. En dat we gezinnen/huishoudens eigenaar laten zijn van hun eigen integrale ontwikkelingsplan. En ook dat we de samenleving meer ruimte geven om initiatieven te ontplooiën. Onze beleidsmonitor 3D gaat inzicht bieden in de effectiviteit van de ondersteuning en dus in de daadwerkelijke groei in zelfredzaamheid en participatie van mensen. Wij koersen hierbij op “meer met minder”, meer zelfredzaamheid en meer participatie binnen het beschikbare budget.

Doelen.

De Toekomstagenda 2022 is gebaseerd op vier doelen:

- Versterken van de individuele eigen kracht in de samenleving;
- Versterken van de collectieve eigen kracht in de samenleving;
- De burger en zijn directe omgeving staan centraal, niet het systeem;
- We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.

Het Actieplan.

De concrete uitwerking van hetgeen bepaald is in de Toekomstagenda, is opgenomen in een Actieplan.

Thema 1: Zelfsturing en Leefbaarheid in de kernen.

Op de Strategische Agenda van de gemeente Valkenburg aan de Geul 2017-2020 staat Burgerparticipatie. Over de uitvoering en invulling hiervan binnen de gemeentelijke organisatie heeft Uw raad al diverse besluiten genomen. Het gaat hierbij om de ter beschikking gestelde procesgelden ten behoeve van burgerkrachtprocessen, als ook om co-financieringsgelden ten behoeve van burgerkrachtprojecten.

Burgerkracht Stimuleringsfonds!

Voor het ondersteunen van processen op het terrein van burgerparticipatie en zelfsturing en voor het initiëren van projecten is vanaf 2016 tot en met het planjaar 2021 jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 30.000,-. Deze gelden zijn niet alleen bedoeld voor activiteiten in het ruimtelijke of economische domein, maar ook in het sociale en maatschappelijke domein.

De diversiteit in initiatieven is groeiende. Of een initiatief al dan niet wordt ondersteund, is afhankelijk van de fase, waarin het verkeert:

- Kleinere projecten zijn overzichtelijker en komen in het algemeen sneller in de uitvoering, wat een bijdrage in de out of pocket kosten kan opleveren;
- Grotere projecten doorlopen diverse fases (uitwerken, haalbaarheid/randvoorwaarden, investeerders, dekking etc.), voordat de daadwerkelijke realisatie aan de orde is.

Voor de volgende burgerkrachtprojecten is door het college cofinanciering toegekend:

- LEADER-bijdrage Natuur- en Recreatieplan Vilt (€ 14.080,-);
- LEADER-bijdrage Dorpswijngaard Houthem St. Gerlach (€ 8.090,-);
- Mariakapel Vilt (€ 10.320,-).

In het verlengde hiervan worden nog projecten verwacht zoals:

- Uitkijkpunt Meertensgroeve;
- Pleinen Schin op Geul;
- Kalkovens, Barakkenberg en uitkijktoren Berg en Terblijt;
- Fruitboomgaard Sibbe.

Voor deze projecten geldt dat zij voor het merendeel tot stand zijn gekomen door het op gang brengen van het proces van zelfsturing en burgerkracht, waarbij het initiatief is genomen door Kernoverleggen. Daar waar een Dorpsontwikkelingsplan is gemaakt (Houthem, Vilt, Schin op Geul) vloeien de projecten daaruit voort en zijn ze ingebed in een grotere visie. Daar waar (nog) geen dorpsvisie is gemaakt (bijvoorbeeld Berg en Terblijt, Sibbe-IJzeren) zorgt Bureau Burgerkracht! voor aanhaking op de reguliere beleidsprogramma's van provincie en/of gemeente.

Resultaten 2018.

Voor het ondersteunen van processen op het terrein van burgerparticipatie en zelfsturing en voor het initiëren van projecten is vanaf 2016 tot en met het planjaar 2021 jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 30.000,-. Deze gelden zijn niet alleen bedoeld voor activiteiten in het ruimtelijke of economische domein, maar ook voor activiteiten in het sociale en maatschappelijke domein. De diversiteit in initiatieven is groeiende. Of een initiatief al dan niet wordt ondersteund, is afhankelijk van de fase waarin het verkeert. Voor de jaren 2018 tot en met 2021 wordt het stimuleringsfonds van € 30.000,- per jaar gehandhaafd.

In 2018 zijn onder andere de volgende initiatieven financieel ondersteund:

- Opschonen vuurstenenwand aan de Barakkenberg en het plaatsen van een informatiebord aldaar;
- Opstellen nieuw dorpsontwikkelingsplan Vilt;
- Garagesale Broekhem Noord;
- Organiseren van twee dorpsbijeenkomsten in Schin op Geul, waaruit diverse initiatieven zijn ontstaan;
- Projectiescherm voor filmmiddagen te Schin op Geul;
- Herstel van de oude kerkmuur te Oud-Valkenburg;
- Plaatsen van diverse WhatsApp buurtpreventieborden;
- Diverse Victor-Veilig poppetjes, aangeschaft als preventieve maatregelen om te plaatsen binnen de kernen van de bebouwde kom.

Cofinanciering burgerkrachtprojecten.

Een gemeentelijke bijdrage in de daadwerkelijke realisatie van burgerkrachtprojecten zal moeten komen uit reguliere middelen dan wel uit specifieke middelen. Hierover is bij de behandeling van de kadernota 2016 het volgende besloten:

“Een bedrag van € 100.000,- aan de begroting (...) toe te voegen voor projecten in het kader van zelfsturing en burgerkracht, onder de voorwaarde dat over de bestemming van dat bedrag nog kaderstelling door de raad moet plaatsvinden én met de nadrukkelijke opdracht te bekijken hoe deze gelden structureel aan de begroting kunnen worden toegevoegd.”

De afwegingskaders voor toekenning zijn op 8 november 2016 door Uw raad vastgesteld. Verder kan worden opgemerkt dat in de voorliggende begroting tot en met het planjaar 2021 jaarlijks € 100.000,- voor projecten in het kader van zelfsturing en burgerkracht is opgenomen.

Voor de externe procescoördinatie Burgerkracht is voor de jaren 2018 en 2019 € 70.000,- per jaar opgenomen. De externe communicatie bestaat in 2018 uit de bekende activiteiten, onder andere uit het periodiek verspreiden van een nieuwsbrief, het houden van presentaties ten behoeve van kernoverleggen en sleutelfiguren en regionaal bestuurlijk overleg.

Resultaten 2018.

Voor de jaren 2018 tot en met 2021 is € 100.000,- per jaar voor de cofinanciering van burgerkrachtprojecten aan de begroting toegevoegd. Voor de externe procescoördinatie Burgerkracht is voor de jaren 2018 en 2019 € 70.000,- per jaar opgenomen.

Projecten.

De volgende projecten zijn al in gang gezet of (bijna) afgerond, met behulp van onder andere gemeentelijke subsidies op grond van bovenstaande regelingen in combinatie met cofinanciering uit reguliere beleidsprogramma's:

1. Dorpsrandontwikkeling Natuur- en Recreatieplan Vilt;
2. Dorpswijngaard Houthem St. Gerlach;
3. Kalkovens en Barakkenberg;
4. Aanleg parkeerplaats in Berg en Terblijt;
5. Mariakapel Vilt.

In het verlengde hiervan worden nog andere projecten verwacht, zoals:

- Watertoren Berg en Terblijt;
- Aanleg brug over de Geul in het Ingendael;
- Uitkijkpunt Meertensgroeve.

Interne ontwikkelingen.

Met de oprichting van Bureau Burgerkracht per februari 2015 wordt voorzien in een centraal aanspreekpunt voor burgerkracht in de gemeente. Dit bureau wordt aangestuurd vanuit de directie. De hoofdstructuur voor de interne procescoördinatie is in 2017 organisatorisch verder verfijnd en uitgelijnd door het inregelen van het Concern Management Team en Projectenoverleg, maar ook door de implementatie in teamplannen. Uiteindelijk dient dit te leiden tot een integrale methode van werken met individuele prestatieafspraken, waarbij gecoacht wordt op competenties, kennis en kunde. In deze bedrijfsvoeringstrategie van het integraal (projectmatig) werken dient er aandacht te zijn voor specifieke competentieontwikkeling, vaardigheden en rolbewustheid van medewerkers. Met de pilotprojecten sociale kaart en integrale veiligheidswijkschouw zijn hier al de eerste resultaten mee behaald en deze worden verder uitgerold over de gemeente.

De functie van de interne procescoördinator is inmiddels structureel aan de formatie toegevoegd en, gelet op de toegevoegde waarde van de externe procescoördinator voor de borging van burgerparticipatie in de kernen, wordt die functie voor 2018 en 2019 gecontinueerd. Wij merken dat eerder al op.

De rol van de Klankbordgroep, bestaande uit de fractievoorzitters, ondersteund door de griffier, verstevigt zijn consulterende en verbindende functie. Er zal twee keer per jaar met de voorzitters van de kernoverleggen worden gesproken over de voortgang en uitvoering van projecten en de daarbij behorende budgettering. De werkgroep Leefbaarheid wordt meer en specifiek betrokken bij en ingezet op kern overstijgende aangelegenheden of op meer beleidsmatige vraagstukken met een kern overstijgend karakter om de samenhang tussen de kernen te behouden en te versterken.

Burgerkracht kan in beginsel een bijdrage leveren aan alle thema's uit de begroting. Samen met het management stellen wij ons ten doel om een thema-overstijgende rol van Burgerkracht te bewaken en te stimuleren door aan de beschreven resultaten de procesvraag te koppelen: Hoe worden deze resultaten bereikt en is daar een versterkende rol weggelegd voor burgerkracht?

Ook willen wij in 2018 een accent zetten op gebruikmaking van Burgerkracht in het sociale domein. In 2016 is onderzoek gedaan naar 'good practices' van Burgerkracht in dat domein, bijvoorbeeld de signaleringsgroep in de kern Houthem St. Gerlach. Ook is onderzocht welke behoefte er is en welke randvoorwaarden noodzakelijk zijn bij inwoners van andere kernen (met namen Schin op Geul en Vilt) om projecten in het sociale domein te gaan ontwikkelen.

Uit het onderzoek is namelijk gebleken dat er wel degelijk behoefte bestaat om projecten in het sociale domein (verder) te ontwikkelen. Zo zijn er al initiatieven als "Samen aan tafel" in Schin op Geul of het ontwikkelen van een 'sociale kaart' in Berg. Hierbij moet de gemeente de ruimte durven te geven aan burgers om initiatieven uit te laten werken. Burgers die dergelijke projecten willen starten, moeten bovendien de nodige begeleiding krijgen. Dat kan door middel van het geven van een gerichte cursus en/of training.

Uit het onderzoek komen de volgende aanbevelingen naar voren:

- faciliteer kennisoverdracht tussen en met burgers, kernen, professionals en gemeente;
- organiseer structureel overleg met andere Heuvelland-gemeenten zodat kennisoverdracht kan plaatsvinden over zelfregie en burgerparticipatie in het sociale domein;
- creëer handvaten en tools voor burgers;
- Bureau Burgerkracht heeft een regisserende en verbindende rol te vervullen om alle levende ideeën en oplossingsrichtingen met elkaar te verbinden en om vanuit het proces en projectmatige kennis en kunde hier het initiatief in te nemen.

Resultaten 2018.

De interne procescoördinator is inmiddels structureel aan de formatie toegevoegd en, gelet op de toegevoegde waarde van de externe procescoördinator voor de borging van burgerparticipatie in de kernen, is die functie voor 2018 en 2019 gecontinueerd.

In 2018 zijn diverse inspanningen verricht om een aparte overlegvorm op te starten in Broekhem Noord. Dit wordt in 2019 voortgezet. Daarnaast is eind 2018 een kernoverleg opgestart in Sibbe-IJzeren.

De externe communicatie bestond in 2018 uit de bekende activiteiten, onder andere uit het periodiek verspreiden van een nieuwsbrief, het houden van presentaties ten behoeve van kernoverleggen en sleutelfiguren.

Thema 2: Arbeidsmarkt Andersom / Mobility & Talent Center Zuid Limburg.

De Zuid-Limburgse economie groeit, er is meer werkgelegenheid en bedrijven zijn op zoek naar mensen. In sommige sectoren ontstaan er zelfs tekorten. Als het niet lukt deze vacatures tijdig in te vullen, dreigt de groei van de Zuid-Limburgse economie te stagneren. Zuid-Limburg staat aldus voor de opgave de arbeidsmarkt vlot te trekken. Middels het project Arbeidsmarkt Andersom zullen meer mensen met een uitkering aan het werk geholpen moeten worden door middel van samenwerking tussen de Zuid-Limburgse gemeenten, het UWV, scholen en het bedrijfsleven. Het project heeft de naam Arbeidsmarkt Andersom gekregen, omdat de situatie vanuit een ander perspectief bekeken wordt. Er wordt gekeken naar de vraag van de werkgever, in plaats van naar het aanbod van werkzoekenden.

Onderdeel van het project Arbeidsmarkt Andersom is het Mobility en Talent Center Zuid-Limburg (MTC Zuid Limburg), dat nadrukkelijk de verbinding legt tussen vraag en aanbod. Het MTC Zuid-Limburg richt zich op het op voorraad beschikbaar hebben (krijgen) van gekwalificeerd personeel, daarbij inspeland op de behoeften op sectorniveau en rekening houdend met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De vraag die de werkgever vandaag heeft, wordt ingevuld met het beschikbare potentieel werkzoekenden, dat meteen inzetbaar is. Dat gebeurt binnen werkpools voor verschillende sectoren (maximaal 10 pools voor maximaal 15 mensen). In de werkpools krijgen mensen met een loonwaarde tussen 30% en 80% twee jaar werk plus een opleiding op basis van (aan te leren) competenties, persoonlijke interesse en affiniteit. De gedachte is dat gedurende het traject de loonwaarde stijgt en mensen na twee jaar arbeidsfit zijn. De werkgevers zijn daarbij verantwoordelijk voor de opzet en inrichting van de werkpools. Binnen de pools bestaat er een sluitende aanpak, die inhoudt dat wanneer mocht blijken dat er ondanks een zorgvuldige werving- en selectietraject (dat door de werkgevers zelf is vorm gegeven) toch een mismatch is tussen werknemer en werkgever/functie, de werknemer in één van de andere pools wordt geplaatst. Ook worden potentiële deelnemers die zijn geactiveerd, maar uiteindelijk niet te matchen zijn met één van de pools, doorgeleid naar andere projecten/trajecten, waardoor zij uiteindelijk alsnog aan het werk kunnen. Het MTC Zuid-Limburg kent in beginsel een projectduur tot en met 2018. Op basis van de resultaten wordt beoordeeld of en zo ja hoe het concept structureel is in te bedden.

Resultaten 2018.

Met betrekking tot het Mobility en Talent Center Zuid Limburg hebben de Zuid Limburgse gemeenten uit de regio Maastricht Heuvelland medio 2016 de Regeling Loonkostensubsidie Mobility en Talent Center Zuid Limburg vastgesteld. Deze regeling wordt ingezet zolang de werkpools in het kader van het Mobility en Talent Center Zuid-Limburg worden uitgevoerd. Er is destijds gekozen om geen looptijd aan de regeling te koppelen zodat maximale flexibiliteit bestaat om pools in te zetten op de vraag van werkgevers. Aanvankelijk kennen de pools een pilotperiode van twee jaar, maar bij gebleken succes moet de regeling ook na die twee jaar kunnen worden ingezet.

Thema 3: Armoede en schuldenbeleid.

Armoede- en schuldenbeleid blijft een belangrijk thema binnen het sociaal domein. Het wegnemen van armoede- of schuldenproblematiek is immers een belangrijke, zo niet de belangrijkste voorwaarde om überhaupt te kunnen participeren in de samenleving.

De ambitie is de aanpak van armoede en schulden een stevige positie te geven binnen de integrale aanpak van de drie decentralisaties (op het gebied van werk, zorg en jeugd) teneinde de zelfredzaamheid van burgers te versterken. Een aanzet hiertoe is gemaakt met het Actieplan Armoede. In dit plan worden verbindingen gelegd met andere (beleids)terreinen en met (keten)partners in de regio Maastricht-Heuvelland.

In het Actieplan Armoede ligt de focus op preventie en vroegsignalering, op de aanpak van schulden, op vereenvoudiging van complexe armoederegelingen en op het experimenteren met innovatieve projecten. Het Actieplan gaat uit van vier lijnen, waarbinnen zowel lokale als regionale acties worden uitgevoerd, te weten:

- Lijn 1: Preventie en vroegsignalering;
- Lijn 2: Aandacht voor schulden;
- Lijn 3: Het systeem eenvoudiger maken;
- Lijn 4: Verbinden.

Deze vier lijnen staan niet op zichzelf, maar versterken elkaar. De verdere uitwerking van de vier lijnen wordt in de volle breedte én in samenwerking met het formele en informele netwerk, inwoners en de doelgroep zelf opgepakt. Daarnaast wordt naar meer verbinding en verbreding met overige beleidsterreinen gezocht. Op veel terreinen vinden immers al initiatieven of activiteiten plaats die ook van invloed zijn op de armoede-aanpak.

Tevens wordt ingezet op het bestrijden van armoede onder kinderen. Daarvoor heeft het Rijk gelden beschikbaar gesteld. Voor onze gemeente gaat het dan om een bedrag van € 63.000,- in 2018 en afgerond € 59.000,- vanaf het planjaar 2019. Die gelden worden ingezet voor kinderen, die opgroeien in een gezin met een laag inkomen.

Resultaten 2018.

Lijn 1: Preventie en vroegsignalering.

Preventie en vroegsignalering hebben een nadrukkelijke plek in het nieuwe armoedebeleid gekregen om daar waar mogelijk armoede te voorkomen of, als er al sprake is van armoede, tijdig in te kunnen grijpen, zodat erger voorkomen wordt. Dit is onder andere op de volgende manieren gerealiseerd:

- Financieel spreekuur Kredietbank Limburg;
- Lessen gericht op financiële bewustwording op scholen;
- Intensivering en uitbreiding van regelingen voor kinderen;
- Deelname aan specifieke leefstijlprogramma's (denk bijvoorbeeld aan Jongeren Op Gezond Gewicht);
- Afsluiten convenant ter voorkoming van afsluiting drinkwater voor kleinverbruikers.

Lijn 2: Aandacht voor schulden.

In 2018 hebben we op grond van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening het beleidsplan schuldhulpverlening gemeente Valkenburg aan de Geul 2018-2021 vastgesteld. Dit plan bevat de visie, uitgangspunten en doelstellingen van het schuldhulpverleningsbeleid binnen de gemeente. Op grond van dit plan bieden we in principe aan iedereen die dat nodig heeft schuldhulpverlening aan. Hierbij wordt ingezet op zowel preventie als op het daadwerkelijk beheersbaar maken van schulden. Daarnaast hebben we medio 2018 het Convenant Beschermingsbewind vastgesteld. In dit convenant zijn afspraken vastgelegd tussen beschermingsbewindvoerders en de zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland over onderlinge samenwerking in de regio.

Lijn 3: Systeem eenvoudiger maken.

Om het systeem eenvoudiger te maken zijn we gestart met het minder complex maken van de gemeentelijke regelingen van het armoede- en schuldenbeleid, bijvoorbeeld door het vereenvoudigen van de aanvraagformulieren.

Lijn 4: Verbinden.

De aanpak van armoede is een taak waarbij we elkaar nodig hebben: gemeenten, professionals, vrijwilligers en niet in de laatste plaats degenen die het betreft. Vandaar dat de lijn Verbinden naar voren is gebracht. Deze lijn dient de komende jaren verder uitgewerkt te worden, denk bijvoorbeeld aan het organiseren van netwerkbijeenkomsten, waarbij we als gemeente een faciliterende rol vervullen.

Thema 4: Jeugdwet.

Verbeteren overgang 18- naar 18+.

Van jongeren, opvoeders en professionals uit het jeugdveld komen er verschillende signalen dat een aantal jongeren in de problemen komt bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Het zijn kwetsbare jongeren uit de Jeugdhulp of maatschappelijke opvang, die er veelal alleen voorstaan. Daarnaast is er bij deze jongeren vaak sprake van een of meer problemen, zoals een verstandelijke beperking, GGZ-problematiek, schulden, verslaving, problemen in de thuissituatie of ontwikkel-, leer- en/of gedragsproblemen. Een deel van deze jongeren loopt een verhoogd risico om zwerfjongere te worden. De knelpunten rondom de overgang van 18- naar 18+ worden geïnterviewd. Tevens wordt actie ondernomen om deze knelpunten op te heffen.

Als basis voor de aanbevelingen en acties dienen de aanbevelingen, die zijn gedaan door I'm Ready! Dat is een project van 6 organisaties, die jongeren hebben gevraagd om leeftijdsgenoten te interviewen die in een pleeggezin, residentiële jeugdzorginstelling, GGZ-instelling of een justitiële jeugdinrichting zitten of hebben gezeten. In het project gaat het vooral om de vraag hoe jongeren de voorbereiding op zelfredzaamheid zelf ervaren en wat zij belangrijk vinden, om van hieruit te werken aan verbeteringen.

Verbeteren samenwerking met het onderwijs.

Voor een nadere beschrijving hiervan verwijzen wij naar het programma Onderwijs.

Resultaten 2018.

In het voorjaar van 2018 is de pilot integrale en samenhangende aanpak 18-/18+ Maastricht-Heuvelland gestart. Vanuit ieder 'toegangsteam' in Maastricht-Heuvelland (Participatie, Jeugd, Wmo, Jongerenloket, Onderwijs) is minimaal één aandachtsfunctionaris aangewezen. Deze neemt deel aan het project en heeft mandaat om beschikkingen af te geven. Iedere jongere krijgt een contactpersoon. Deze brengt samen met de jongere (en zijn/haar ouders) de vraag en de gewenste zorg en ondersteuning in kaart. De beoordeling en toekenning hiervan vindt plaats in een begeleidingsgroep, bestaande uit de aandachtsfunctionarissen vanuit de diverse 'toegangsteams'. Er wordt gewerkt volgens het principe van de omgekeerde toets, waarbij de vraag 'Wat is in deze situatie nodig?' leidend is en niet 'Wat is de beschikbare oplossing vanuit wet- en regelgeving?'

De eerste ervaringen met de pilot 18-/18+ laten zien dat het op basis van de omgekeerde toets integraal en in samenhang beoordelen van complexe vragen van 16 tot 19 jarige jongeren effectief, duurzaam en vaak ook nog minder duur is.

Belangrijke randvoorwaarden voor het samen werken aan het integraal beoordelen van complexe hulpvragen van jongeren zijn:

- Elkaar leren kennen, elkaars taal leren spreken en het hanteren van dezelfde werkwijze;
- Concrete werkafspraken maken en contactgegevens uitwisselen;
- Extra ruimte voor de medewerker, omdat het integraal behandelen van complexe vragen met behulp van een nieuwe werkwijze extra tijd vraagt.

Thema 5: WMO.

Wmo en gezondheidsbeleid gaan hand in hand.

De Wet maatschappelijke ondersteuning is een decentrale participatiewet, die tot doel heeft zoveel mogelijk mensen te laten deelnemen in en aan de samenleving. Eigen verantwoordelijkheid, ondersteuning en een stimulerende omgeving zijn kernbegrippen. Wanneer iemand niet op eigen kracht aan de samenleving kan deelnemen en ook naasten en/of vrijwilligersorganisaties hierbij geen uitkomst bieden, heeft de gemeente een verantwoordelijkheid om mensen in staat te stellen zich zelfstandig te redden. Het is daarnaast ook de verantwoordelijkheid van de gemeente om een gezonde levensstijl te stimuleren. Dit houdt in dat zorg, sport- en bewegingsactiviteiten dichtbij huis in de eigen kern beschikbaar zijn of komen. Een kern, die tevens veilig en leefbaar is. Veiligheid, leefbaarheid en een gezonde levensstijl zijn niet enkel factoren als het gaat om de preventie van ziekte en het bevorderen van gezond gedrag, het zijn ook doelstellingen die deelname aan de maatschappij stimuleren. De stap naar de Wmo is hiermee gemaakt. Een gezonde levensstijl is evenzeer preventief als het gaat om het voorkomen van het niet meer zelfstandig kunnen deelnemen aan de maatschappij. En omgekeerd geldt hetzelfde: gezondheid is niet enkel afwezigheid van ziekte, maar staat ook voor mentaal en sociaal welzijn. Gezondheidsbeleid verlegt het accent van ziekte en zorg naar het vermogen je aan te passen aan de uitdagingen van het leven en zelf de regie te voeren op je leven (positieve gezondheid).

Door integraal te kijken naar de Wmo zorgen wij ervoor dat:

- Er meer bewegingsactiviteiten komen die gericht zijn op 65-plussers;
- Het isolement (eenzaamheid) zo veel mogelijk wordt voorkomen;
- De sociale binding binnen de kern wordt vergroot.

Resultaten 2018.

In 2018 zijn wij gestart met het project Euprevent 'Senior vriendelijke gemeenschappen'. Dit project richt zich op de sociale en economische uitdagingen als gevolg van de demografische veranderingen ('vergrijzing') in de Euregio Maas-Rijn (EMR). Doel is het tot stand brengen van seniorvriendelijke gemeenten in de EMR. Gemeenten dus, die toekomstbestendig zijn en waarbij zorg, verzorger en vriendelijkheid centraal staan. Het accent in het project ligt op de psychische gezondheid van senioren met speciale aandacht voor dementie en ouderdomsdepressie. Het uiteindelijke doel is dat senioren in de Euregio Maas en Rijn, dus ook in Valkenburg aan de Geul, met plezier blijven deelnemen aan onze samenleving. Om eenzaamheid te voorkomen hebben wij gekozen voor de interventie "Telefoonster". Eenzame senioren worden op vooraf afgesproken tijdstippen gebeld door een vrijwilliger. Om met name 65-plussers aan te sporen om meer te bewegen, hebben wij daarnaast ook gekozen voor de interventie "Welzijn op recept". Deze methodiek ondersteunt mensen met klachten waar op dat moment geen medische of psychologische interventie nodig is. Het gaat om vage klachten van somberheid, moeheid en eenzaam zijn. De huisarts of een andere zorgverlener verwijst personen met dergelijke klachten door naar een 'welzijnsarrangement'. Deze arrangementen bestaan uit activiteiten die het welbevinden van mensen verhogen, zoals positief denken, contact met anderen, een gezonde leefstijl (meer bewegen), jezelf ontwikkelen, zingeving, bewust leven en genieten.

Thema 6: Innovaties in het sociaal domein.

Naast diverse regionale initiatieven op het gebied van innovaties in het sociaal domein, zien wij dat het ook van groot belang is om lokaal beleid te ontwikkelen dat inspeelt op de specifieke eigenschappen, wensen en behoeften van wijken, buurten, kernen en bevolkingsgroepen. Daartoe heeft Uw raad een incidenteel budget vrijgespeeld van € 500.000,- waarmee lokale initiatieven kunnen worden aangejaagd of waarmee wij kunnen aanhaken bij regionale initiatieven die een lokale uitwerking hebben. De kaders voor het verstrekken van innovatiesubsidies zijn door Uw raad inmiddels vastgesteld. In 2017 en 2018 zullen wij met name partners in het sociale domein en het maatschappelijk middenveld uitdagen met goede projectplannen te komen. In de tweede helft van 2018 zal een tussentijdse evaluatie plaatsvinden.

Vrijwilligersbeleid.

Eind 2017 zal onder de vrijwilligers en de vrijwilligersorganisaties een enquête gehouden worden om de ervaringen, wensen en behoeften van de vrijwilligers in beeld te brengen. De uitkomsten van de enquête zullen de basis vormen voor een nieuw op te stellen vrijwilligersbeleid. Dit beleid zal samen met het maatschappelijk middenveld worden opgesteld. Wij verwachten het nieuwe beleid rond de zomer van 2018 aan de raad te kunnen voorleggen.

Resultaten 2018.

De nota vrijwilligerswerkbeleid heeft de raad op 2 juli 2018 vastgesteld. In deze nota is een 7-tal speerpunten centraal gesteld. Deze speerpunten worden de komende 3 jaar in jaarplannen verantwoord.

Thema 7: Doelgroepenvervoer.

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het brede doelgroepenvervoer. Dit vervoer bestaat uit: Wmo-vervoer (Regiotaxi), het leerlingenvervoer en het Wmo-begeleid vervoer (dagbesteding en -opvang, vervoer in het kader van de Jeugdwet) en tenslotte, in beperkte vorm, het WsW-vervoer. In 2016 is gestart met een nieuwe aanbesteding van het Wmo-vervoer. Dit omdat het contract met de aanbieder Veolia op 10 december 2016 afliep. Dit contract was onderdeel van de provinciale concessieovereenkomst voor het openbaar vervoer (OV). De provincie Limburg besteedt alleen nog het OV aan zonder Regiotaxi. Sinds 11 december 2016 is Omnibuzz verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer (collectieve vervoersvoorziening) van 32 Limburgse gemeenten.

In 2019 zal een tweede inkoopronde voor vervoer plaatsvinden, waarbij de vervoersplanning wordt overgeheveld naar de mobiliteitscentrale. Dan is het volwaardige regiemodel een feit. De fasering in aanbesteding heeft ook als voordeel dat de instroom van ander vervoer (leerlingenvervoer, Wmo-begeleiding vervoer) vloeiender in de tijd kan verlopen. In 2017 is gestart met een werkgroep rondom het betrekken van WMO-begeleiding bij het doelgroepenvervoer. Dit wordt in 2018 gecontinueerd. Ook de werkgroep voor leerlingenvervoer zal na haar eerste verkenning in 2015 weer worden opgestart in 2017 en een vervolg krijgen in 2018.

Resultaten 2018.

De voorbereidingen voor de inkoop zijn gedaan. De inkoopronde zal in de eerste helft van 2019 plaatsvinden. Tevens hebben de werkgroepen jeugdvervoer, leerlingenvervoer en vervoer WMO-begeleiding in 2018 een advies uitgebracht over invlechting van de vervoersstromen bij Omnibuzz. Het leerlingenvervoer heeft negatief geadviseerd vanwege de doelgroepkenmerken en een voorziene kostenstijging, die buitenproportioneel zal uitpakken. Het vervoer van en naar jeugdvoorzieningen zag wellicht kansen in samenwerking met leerlingenvervoer, maar dat is door eerder genoemd advies afgeketst. Het vervoer voor de WMO-begeleiding heeft na het bekendmaken van de kostenraming vanwege het gebrek aan solidariteit tussen verschillende gemeenten ook niet positief uitgekapt. Vanwege deze adviezen is in 2018 besloten om de vervoersplanning niet over te hevelen naar Omnibuzz, maar te gaan temporiseren. Omnibuzz zal in 2019 komen met een reactie op de adviezen.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL);
- Omnibuzz;
- Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH);
- Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
6	1	Banen	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2018	503,9	663,0	CBS/LISA
6	2	Jongeren met een delict voor de rechter	% aantal jongeren 12-21 jaar	2015	0,73	1,45	Verwey Jonker Instituut
6	3	Kinderen in armoede	% aantal kinderen tot 18 jaar	2015	4,3	6,6	Verwey Jonker Instituut
6	4	Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking van beroepsbevolking	2018	64,9	67,8	CBS
6	5	Jeugdwerkloosheid	% aantal jongeren 16-22 jaar	2015	0,9	1,5	Verwey Jonker Instituut
6	6	Bijstands-uitkeringen	aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	eerste helft 2018	27,8	40,1	CBS
6	7	Re-integratievoorzieningen	aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	eerste helft 2018	18,5	26,1	CBS
6	8	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	tweede helft 2018	12,1	10,4	CBS
6	9	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	tweede helft 2018	1,5	1,1	CBS
6	10	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren 12-22 jaar	eerste helft 2016	0,6	0,4	CBS
6	11	WMO-cliënten met een maatwerkarrangement	aantal per 1.000 inwoners	tweede helft 2018	73	60	CBS

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Sociaal domein <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.349.927	1.388.851	1.333.372
6.2	Wijkteams	2.284.820	2.299.855	2.263.069
6.3	Inkomensregelingen	5.168.992	5.214.002	5.122.664
6.4	Begeleide participatie	2.093.261	1.970.276	1.893.056
6.5	Arbeidsparticipatie	446.095	425.161	261.596
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	310.514	321.652	399.161
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.121.221	3.147.663	3.509.562
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	2.090.139	2.648.140	2.626.570
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	14.048		3.604
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	298.544	323.273	324.687
	Totaal lasten	17.177.561	17.738.873	17.737.341

	Programma Sociaal domein <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	48.434	250.463	251.001
6.2	Wijkteams	39.785	42.363	40.860
6.3	Inkomensregelingen	4.570.178	4.872.215	4.718.549
6.4	Begeleide participatie			
6.5	Arbeidsparticipatie			
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)			
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	346.390	301.089	304.304
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	1.000		
6.81	Geëscaleerde zorg 18+			
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			
	Totaal baten	5.005.787	5.466.130	5.314.714

	Programma Sociaal domein <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.301.493	-1.138.388	-1.082.371
6.2	Wijkteams	-2.245.035	-2.257.492	-2.222.209
6.3	Inkomensregelingen	-598.814	-341.787	-404.115
6.4	Begeleide participatie	-2.093.261	-1.970.276	-1.893.056
6.5	Arbeidsparticipatie	-446.095	-425.161	-261.596
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-310.514	-321.652	-399.161
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-2.774.831	-2.846.574	-3.205.258
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-2.089.139	-2.648.140	-2.626.570
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-14.048	0	-3.604
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-298.544	-323.273	-324.687
	Totaal saldo	-12.171.774	-12.272.743	-12.422.627

§ 1.7 Programma Volksgezondheid en milieu.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. R. Meijers Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

In dit programma komen de activiteiten aan de orde op het gebied van volksgezondheid en milieu. Het betreft het aspect gezondheid zelf en zaken, die hier een directe relatie mee hebben, namelijk milieu, afval en rioleringen. Het programma richt zich op de gezondheid van de gehele bevolking of op bepaalde groepen, waarbij de slogan is: "Voorkomen is beter dan genezen". De basis hiervoor is vastgelegd in de regionale gezondheidsnota, die de 18 Zuid-Limburgse gemeenten hebben opgesteld. In deze nota worden de kaders voor het gezondheidsbeleid weergegeven: de wettelijke taken vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg), de relatie met andere gemeentelijke wettelijke taken op het vlak van de jeugd(gezondheids)zorg, maatschappelijke ondersteuning en armoedebestrijding, het financiële kader, de achterblijvende gezondheidssituatie in Zuid-Limburg en belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zoals decentralisatie van wettelijke verantwoordelijkheden, de noodzaak tot integratie van beleidsdoelstellingen en regionale samenwerking. De onderdelen milieu, afval en rioleringen omvatten naast het bepalen van eigen beleid ook een aantal uitvoerende taken. Voor rioleringen zijn het beleid en de financiële kaders vastgelegd in het gemeentelijke rioleringsplan. Op het gebied van milieu is de afgelopen jaren beleid vastgesteld, onder andere op het gebied van de bodem, geurhinder en externe veiligheid.

Thema 1: Gezond meedoen in Valkenburg aan de Geul.

De manier waarop in Nederland naar gezondheid wordt gekeken, is de laatste jaren sterk veranderd. Waar voorheen het accent lag op "recht op zorg" wordt nu vooral gekeken naar preventie en naar wat nodig is om mensen in hun eigen kracht te zetten. Mee kunnen doen en ertoe doen zijn voorwaarden om regie te hebben en te houden over je eigen leven. Je gezond en vitaal voelen is daarbij van groot belang. Deze andere kijk op gezondheid is met de decentralisaties in het sociale domein zeer actueel. Voor gemeenten betekent dit dat naar verbindingen gezocht moet worden tussen gezondheid en maatschappelijke doelen, zoals werk, onderwijs en participatie. Zo ontstaat aandacht voor gezondheid vanuit verschillende beleidsterreinen. Dit is echter nog niet vanzelfsprekend. Een gezamenlijke integrale aanpak is en blijft hard nodig. Want het is belangrijk om nieuwe samenwerkingsverbanden te bevorderen en logische verbindingen te leggen, zowel binnen het zorgdomein als daarbuiten. De GGD ZL maakt deel uit van het sociaal team van onze gemeente. In dit verband kan de GGD ZL met het oog op preventie ervoor zorgen dat onze burgers mee kunnen doen, ongeacht hun beperking(en). Zij doen dit in samenwerking met onze partners in het sociale domein.

Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).

Overgewicht is één van de grootste bedreigingen van onze volksgezondheid. Gemiddeld één op de zeven Nederlandse kinderen heeft overgewicht. In sommige wijken zelfs één op de drie kinderen. Dat moet veranderen. Onze jongeren zijn de toekomst van Nederland. Uit de notitie 'Een nieuwe kijk op gezondheid in Valkenburg aan de Geul' (een lokaal rapport toekomstverkenning 2014 van de GGD Zuid Limburg) blijkt dat 9 % van de 5-6 jarigen, 15 % van de 9-11 jarigen en 20 % van de 13-14 jarigen in Valkenburg aan de Geul (ernstig) overgewicht vertonen. Overgewicht op jonge leeftijd leidt bijna altijd tot overgewicht tijdens volwassenheid ("tracking" genoemd) met alle gezondheids- en economische risico's van dien. In de nota voor Sport én Bewegen 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving' is de aanpak van overgewicht door jongeren vaker te laten bewegen en gezonder te laten eten één van de speerpunten.

Vanaf 1 april 2016 zijn de gemeenten Vaals, Eijsden-Margraten, Meerssen en Valkenburg aan de Geul formeel JOGG-gemeente. Zij hebben gezamenlijk één regionale JOGG-regisseur en ieder afzonderlijk een lokale regisseur aangesteld. Voor de regionale JOGG-regisseur is een samenwerkingsverband aangegaan met de GGD ZL.

Behalve de gemeente Meerssen hebben de overige gemeenten met de GGD ZL ook afspraken gemaakt over de inzet van een lokale regisseur. Sinds 1 oktober 2016 is ook de gemeente Gulpen-Wittem erkend als JOGG-gemeente. Deze gemeente maakt eveneens deel uit van de regionale aanpak.

In 2018 moet meer aandacht verkregen worden voor de thema's 'Meer bewegen' (op school, de peuterspeelzaal, het kinderdagverblijf), 'Gezonder eten en drinken' (traktatiebeleid, water drinken, gezonde kantine), 'Gezondere omgeving' (met name de fysieke omgeving) en 'Netwerken' (sportverenigingen, onderwijsinstellingen, kinderdagverblijven, zorgpartners, partners binnen het CJG en de GGD).

Resultaten 2018.

Concreet hebben we in 2018 de volgende resultaten geboekt:

- 3 van de 4 basisscholen zijn aan de slag gegaan met het beweegvriendelijk maken van het schoolplein;
- Er zijn 4 Gezonde School vignetten behaald (aanpak dat scholen helpt bij het planmatig en structureel te werken aan gezondheid en een gezonde leefstijl van leerlingen);
- Om het water drinken (in plaats gezoete drankjes) te stimuleren is op elke basisschool als ook bij Adelante een watertappunt geplaatst;
- De basisscholen hebben meegedaan aan de 7 dagen waterchallenge;
- Stella Maris heeft deelgenomen aan de 7 dagen waterchallenge. Alle brugklassers hebben een Dopper ontvangen en deelgenomen aan een dansworkshop van JOGG ambassadeur Juvat Westendorp;
- Er heeft een meting plaatsgevonden (vragenlijsten voor alle ouders van de basisschoolleerlingen om de leefstijl in kaart te brengen). De respons was 29%;
- Het percentage kinderen dat meer water drinkt dan gezoete drankjes of alleen maar water drinkt is gestegen van 42% (2017) naar 52% (2018);
- In het Openluchttheater heeft een theatervoorstelling plaatsgevonden genaamd 'ZOET' (gezonde voeding en leefstijl) voor peuters/kleuters en hun ouders;
- Er zijn 2 zogenaamde TeamFit bijeenkomsten georganiseerd voor het exploiteren van een gezonde sportkantine. Helaas heeft er maar één sportvereniging, die de beschikking heeft over een kantine, aan deelgenomen;
- Vanaf juni 2018 krijgen alle ouders van baby's bij het consultatiebureau bij het 11 maanden consult (JGZ 0-4 jaar) het boekje Pim&Poes. Dit voorleesboekje gaat over een gezonde leefstijl.

Ouderen op Gezond Gewicht (OOGG).

In de nota voor Sport én Bewegen 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving' vormt ook de aanpak van overgewicht onder ouderen een speerpunt. Bij veel ouderen (59%) in Valkenburg aan de Geul speelt overgewicht een grote rol. Bij 10% van de ouderen is sprake van ernstig overgewicht (obesitas). Naast overgewicht worden bij ouderen beperkingen aan het bewegingsapparaat het vaakst genoemd als chronische aandoeningen. Hoge bloeddruk neemt de tweede plaats in. 28% van de ouderen uit onze gemeente wordt beoordeeld als kansarm* en niet-vitaal. Daarnaast is 10% van de 75-plussers ernstig eenzaam en krijgt één op de elf 55-plussers een ongeval (Gezonde kijk op Valkenburg, 2010).

*Met kansarme ouderen worden ouderen bedoeld die werkeloos zijn, weinig naaste familie hebben, last hebben van één- of meerdere chronische aandoeningen en een verhoogde kans hebben op eenzaamheid en obesitas.

In de leeftijdscategorie van 65 jaar en ouder is de relatie met de zorgsector cruciaal. Kennis moet gedeeld worden en patiënten moeten doorverwezen kunnen worden naar een geschikt beweegaanbod. Van sportverenigingen wordt gevraagd om aangepast of nieuw beweegaanbod te creëren. Sportdorp Houthem is hier een duidelijk voorbeeld van. In de nota voor Sport én Bewegen 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving' is het streven om ook in 2018 een kern aan te wijzen om een sportdorp te realiseren. Verder worden de mogelijkheden onderzocht om in samenwerking met één of meerdere huisartspraktijken ouderen meer aan het bewegen te krijgen. Alle mogelijke manieren voor ouderen om meer te bewegen zullen in beeld gebracht worden en er zal actief met de doelgroep gecommuniceerd worden.

Het gaat daarbij met name om de ouderen die weinig of niet bewegen terwijl hun gezondheid daar wel om vraagt. Naast het beweegaspect wordt indirect ook ingespeeld op het sociale aspect.

Resultaten 2018.

Na een proefperiode heeft een tweetal concrete activiteiten in het kader van Sportdorp Vilt voet aan de grond gekregen. De activiteiten Boccia (koersbal) en Dansen op muziek trekken wekelijks samen ruim 20-25 personen en voldoen in een behoefte. In maart 2018 is in samenwerking met de Open Universiteit Heerlen de pilot Actief Plus uitgevoerd. Actief Plus is een effectieve interventie ter bevordering van het beweeggedrag van ouderen. Begin 2018 zijn 1.000 alleenwonende 65+-ers aangeschreven. Daarvan hebben ruim 100 deelnemers aangegeven mee te willen doen en de vragenlijst ingevuld. Na het invullen kregen de deelnemers binnen 4 maanden 3x een beweegadvies op maat met als doel: bewust worden van het eigen beweeggedrag, motiveren om meer te gaan/blijven bewegen en het sociaal netwerk te vergroten. Adviezen die eenvoudig toe te passen waren in het dagelijks leven. Niet bekend is of de deelnemers uiteindelijk gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om door te stromen naar het reguliere aanbod. Mede in het kader van het project heeft de combinatiefunctionaris Verenigingen, Sport, Cultuur en Zorg een Sociale Beweegkaart opgesteld. Daarin staan alle (georganiseerde) beweegvormen waaraan ouderen kunnen deelnemen.

Thema 2: Volksgezondheid.

Gezondheid in Zuid Limburg: van signaalrood naar bronsgroen.

De regionale nota gezondheidsbeleid 2016 - 2019 "Van signaalrood naar bronsgroen" beschrijft de ambities van de 18 Zuid Limburgse gemeenten in het verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van hun burgers. Naar aanleiding van het regionale gezondheidsbeleid hebben de Zuid Limburgse gemeenten een ondersteuningsstructuur opgezet waarbij een plan van aanpak is ontwikkeld. Hierbij zijn drie programmalijnen te onderscheiden, te weten gezonde jeugd, gezonde wijk en kwetsbare personen. Op basis van dit plan van aanpak zullen wij een lokale invulling geven ten aanzien van de volgende resultaten:

- Het verhogen van het aantal kinderen waar het goed mee gaat;
- Het verkleinen van gezondheidsverschillen (zie ook Gezond in de Stad);
- Een gezonde en veilige leefomgeving voor kwetsbare personen en een betere integratie van deze mensen in de wijk.

We zoeken daarbij de samenwerking op met bestaande initiatieven en projecten. In het kader van burgerparticipatie worden burgers nadrukkelijk opgeroepen om zelf met activiteiten te komen die de positieve gezondheid bevorderen. Uiteraard verleent de gemeente hierbij voldoende ondersteuning. We gaan daarbij uit van het principe dat gezondheid veel meer gaat over het vermogen je aan te passen aan de uitdagingen van het leven en dat je zelf de regie voert op je leven.

Resultaten 2018.

Er is een trendbreuk nodig om gezondheidsachterstanden in Zuid-Limburg in te lopen en te veranderen 'van signaalrood naar bronsgroen'. In aansluiting op het gezamenlijk beleid is gekozen voor een uitvoering, waarbij vanuit elke gemeente beperkte inzet is geleverd. Dit is een bewuste keuze geweest om op die manier te zorgen voor een breed draagvlak. In deze eerste fase werd duidelijk dat in Zuid-Limburg op veel plekken goede initiatieven ontwikkeld zijn en dat her en der stappen vooruit worden gezet. Ook hebben we elkaar beter leren kennen en is tussen gemeenten, GGD ZL en andere partners een goede samenwerkingsbasis ontstaan. Tegelijkertijd werd duidelijk dat er nog onvoldoende focus zit in de aanpak en dat we te weinig massa maken om de trend te kunnen breken. Ook opereren we nog te veel vanuit enkel het gezondheidsdomein en moeten we werken aan betere allianties op het snijvlak van gezondheid, onderwijs en economie. Daarom is besloten om het landelijke actieprogramma "Kansrijke Start" in heel Zuid-Limburg uit te rollen. Het doel van dit actieprogramma is om meer kinderen een kansrijke start te geven.

Als we meer en kwalitatief betere aandacht besteden aan sociale, mentale en fysieke omstandigheden van (aanstaande) kwetsbare gezinnen, kunnen we de kansen voor baby's en peuters vergroten en problemen op latere leeftijd voorkomen.

Gezond in de Stad (GIDS).

Voor de planjaren 2018-2022 ontvangen wij net als de voorgaande vier jaren een budget vanuit het Rijk (de GIDS gelden). Tot nu toe lag de nadruk op burgerparticipatie. Gezondheidsprojecten en activiteiten in de meest brede zin van het woord werden door burgers aangedragen. Vanaf 2018 willen wij meer de nadruk leggen op het terugdringen van gezondheidsachterstanden bij mensen met een lage sociaal economische status. Het is echter moeilijk om deze doelgroep te bereiken en om de juiste interventie in te zetten. Samen met de GGD ZL zullen wij onderzoeken hoe we deze doelgroep op de juiste manier kunnen ondersteunen. Inzet is het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

Resultaten 2018.

De GIDS gelden zijn ingezet voor de aanschaf van klein spelmateriaal voor de gymnastiekzaal van De Blokhut en de sporthal de Bosdries. Tevens zijn er in de gymnastiekzaal van De Blokhut enkele reparaties uitgevoerd. Ook speeltoestellen zijn vervangen, waardoor het mogelijk is dat de kinderen van de basisschool Sibbe van de aldaar aanwezige gymnastiekzaal gebruik kunnen blijven maken. Dit alles strookt met de doelstelling van de GIDS gelden, namelijk het bevorderen van gezondheid door bijvoorbeeld te bewegen.

Thema 3: Rioleringen.

Hoofddoel van de riooltechnische en waterhuishoudkundige werken is de bescherming van de volksgezondheid. Afgeleid doel is de inzameling en het transport van het afvalwater, waarbij overlast en overstorten op oppervlaktewater, bodem en grondwater worden beperkt.

Op het terrein van riooltechnische en waterhuishoudkundige aspecten wordt samengewerkt in het samenwerkingsverband Maas en Mergelland. Daarin zijn de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul vertegenwoordigd, evenals het Waterschap Limburg en WML. In 2017 is gewerkt aan het nieuwe Basis Riolerings Plan (BRP). Binnen dit BRP wordt tevens gekeken naar de klimaatveranderingen qua hitte-stress en intensievere regenbuien. Aandacht voor water binnen ruimtelijke plannen zal steeds belangrijker worden. Dit staat straks verankerd in de zogenaamde regenwaterstructuurkaart. De aanbevelingen uit het BRP zijn verwerkt in het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). Het meerjarige GRP en de daaraan gerelateerde rioolheffing wordt in het najaar van 2017 aan Uw raad ter vaststelling voorgelegd. Hoofdthema binnen de rioleringssector is de klimaatverandering.

Resultaten 2018.

Het jaar 2018 stond in het teken van extremen. In mei werd Valkenburg aan de Geul en dan met name de kern Terblijt geconfronteerd met veel wateroverlast. Een maand later ging de hele gemeente de rest van het jaar gebukt onder extreme droogte. Deze ontwikkelingen brachten extra werkzaamheden met zich mee en dus ook extra kosten voor het taakveld rioleringen. In 2018 is de riolering onder het Walramplein vervangen.

Thema 4: Duurzaamheid.

In het kader van duurzaamheid staan energiebesparing en klimaatbeleid volop in de belangstelling. In mei 2013 is het Klimaatbeleidsplan vastgesteld. Via subsidieregelingen van met name de provincie Limburg wordt het nemen van energiebesparende maatregelen en het treffen van energiebesparende voorzieningen gestimuleerd. In het kader van de uitvoering van de (milieu)regelgeving wordt gestreefd naar een goede balans tussen het belang van het bedrijfsleven en een gezonde leefomgeving.

Onlangs is een haalbaarheidsstudie opgesteld voor wat betreft de realisatie van zonnepanelen op gemeentelijke daken en terreinen. Op basis van gemaakte exploitatieberekeningen lijkt realisatie op een drietal locaties rendabel, namelijk het stadhuis, het gemeentelager en de voormalige gemeentelijke stortplaats, gelegen aan de Heunsberg. Om hierover concrete uitspraken te kunnen doen, is aanvullend onderzoek nodig. Uw raad heeft daarvoor bij de behandeling van de kadernota een budget van € 15.000,- beschikbaar gesteld.

Energieconvenant.

In september is het energieconvenant 'coalition of the willing' door alle achttien Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg ondertekend. De inspanningsverplichtingen uit dit convenant zijn:

- het ontwikkelen van een lange termijn energietransitie visie;
- het opstellen van een eerste (korte termijn) uitvoeringsprogramma op projectniveau;
- het uitwerken van een voorstel in termen van capaciteit en middelen voor de organisatie van het uitvoeringsprogramma.

De bovenstaande inspanningsverplichtingen uit het convenant betekenen voor de gemeente Valkenburg aan de Geul dat het bestaande Klimaat- en energiebeleidsplan 2012-2015 moet worden geactualiseerd voor 1 juni 2018. Het wiel hoeft op deze vlakken niet opnieuw te worden uitgevonden en waar mogelijk kan gebruik worden gemaakt van kennis en ervaring binnen de (sub)-regio. Tevens heeft het tot positief gevolg dat er meer kennis en ervaring op inhoudelijk en procesmatig vlak wordt uitgewisseld en hierdoor versnelling in onze gemeente optreedt. Ook biedt samenwerking een stevigere basis in de afstemming met externe partners, zoals de regionale netbeheerder, de provincie Limburg en het Rijk.

Op dit moment ontbreken de personele en geldelijke middelen om te voldoen aan de genoemde inspanningsverplichtingen. Een korte inventarisatie heeft uitgewezen dat de gevraagde actualisatie extern kan worden uitgevoerd voor € 5.000,-. De inventarisatie zal worden uitgevoerd. Komen daar vervolgacties uit, dan zullen aanvullende middelen en arbeidscapaciteit moeten worden vrijgespeeld.

Resultaten 2018.

Energietransitie.

De komende jaren komt er veel op ons af als het gaat om energietransitie. Om energieneutraal te worden, zullen alle doelgroepen in eerste instantie zuiniger met energie moeten omgaan. Verder zal er klein- én grootschalig lokaal duurzame energie moeten worden opgewekt met onder andere zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en WKO-installaties. In 2018 is de eerste aanzet gegeven voor de opstelling van een gemeentelijke visie over energietransitie. In die visie worden de kaders neergezet voor de uitvoering hiervan, ambities vastgelegd en consequenties inzichtelijk gemaakt.

In 2018 is met name ingezet op bewustwording, regionale afstemming en het voorsorteren in de begrotingsdiscussie op de noodzakelijke middelen. Parallel daaraan is een conceptnotitie opgesteld, zodat in de eerste helft van 2019 besluitvorming kan plaatsvinden.

Zonnepanelen.

Aanvullend is nader onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en kosten voor de aanleg van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen. Ook dit moet begin 2019 leiden tot besluitvorming voor de eerste twee locaties, namelijk het gemeentehuis en het gemeentelager.

Dubbel Duurzaam.

Het project Dubbel Duurzaam is ook in 2018 gecontinueerd. Via dit project kunnen bewoners zich aanmelden voor een energie- of zorgscan, die inzicht geeft in woningverbeteringen voor meer duurzaamheid en voor een langere levensbestendigheid van de woning. In 2018 hebben 9 scans plaatsgevonden. In absolute aantallen is dat een erg laag aantal. Relatief gezien doet onze gemeente het wel goed met het aantal scans in relatie tot het aantal koopwoningen. Verder zijn er 2x zoveel (energie)bespaarsubsidies verstrekt ten opzichte van het gemiddelde aantal in Zuid-Limburg.

Thema 5: Afval.

Sinds 1 januari 2016 wordt het huishoudelijke afval (restafval, groente-, fruit en tuinafval en plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons) op basis van een samenwerkingsovereenkomst ingezameld door de Dienst Stadsbeheer van de gemeente Maastricht. Deze overeenkomst kent een looptijd van 3 jaar (2016-2018) en is gelijk aan de verlengde looptijd van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Milieuparken Geul en Maas, waarin onze gemeente samenwerkt met de gemeenten Meerssen en Maastricht. Gedurende de looptijd wordt bekeken of een aantal diensten, waaronder die van de inzameling, ondergebracht kan worden binnen de GR, waarmee gestreefd wordt naar optimalisering van de dienstverlening en afstemming van inzamelmiddelen en technieken.

Op Zuid-Limburgse schaal worden de samenwerkingsmogelijkheden met Rd4 onderzocht, met als doel het leveren van efficiëntere en professionelere overheidsdiensten, een betere dienstverlening aan de burger en het vergroten van de bestuurskracht, specifiek op het gebied van de afvalinzameling. Daartoe hebben Maastricht en Rd4 een intentieovereenkomst gesloten, waarbij wij ook actief zijn binnen enkele werkgroepen. In de loop van 2017 zijn ook verdere acties ontplooid om de invoering en bewustwording van de termen *Circulaire Economie* en *Van Afval naar Grondstof* (VANG) verder vorm te geven. De commissie en Uw raad zullen wij op de hoogte houden.

Er wordt ook samengewerkt binnen de AfvalSamenwerking Limburg (ASL), waarbij zowel aandacht is voor het beheer van de lopende contracten rond afvalverwerking als voor een uitwisseling van best practices op het gebied van inzameling, stimulering bewustwording en beleidstrajecten.

De samenwerking van de GR Geul en Maas met Rd4 zal in 2018 (streven vanaf 1 januari) resulteren in een gezamenlijke afvalapp en een openstelling van de milieuparken voor elkaars burgers. Hiermee wordt de service naar de burgers verbeterd.

Resultaten 2018.

In 2018 is het project “Samenwerking Maastricht-Meerssen-Valkenburg aan de Geul” opgestart onder begeleiding van een extern adviseur. Op basis van een diepgaande analyse van de wijze waarop de betrokken gemeentes omgaan met huishoudelijk afval (beleid, inzameling en verwerking) is een eerste rapportage opgesteld. Die wordt begin 2019 gedeeld met een klankbordgroep, bestaande uit raadsleden van de drie gemeentes. De definitieve rapportage wordt in het eerste kwartaal van 2019 verwacht. De besluitvorming in de raad is eind 2019 voorzien. De samenwerking wordt voortgezet en het aantal producten wordt verbreed.

De intentieovereenkomst tussen Rd4 en de gemeente Maastricht heeft op het gebied van milieuparken-gerelateerde aspecten een aantal zaken opgeleverd, die de burger direct merkt.

- De introductie van een Milieu-app, waarmee niet alleen informatie kan worden ingezien maar waarmee inwoners actief attent worden gemaakt op ophaaldagen en eventuele aandachtspunten;
- Per 1 januari 2018 is een nieuwe “harde” milieupas geïntroduceerd, die gekoppeld is aan de gegevens van de BSGW. Die pas heeft een creditcard formaat en is ook gekoppeld aan de eerder genoemde Milieu-app. De inwoners van het GR Geul en Maas gebied kunnen nu naast de eigen milieuparken ook de Rd4 milieuparken bezoeken. Dit gebeurt op vertoon van de nieuwe Milieupas en legitimatie;
- De samenwerking met Rd4 en binnen ASL is gecontinueerd en zal in de loop van 2019 resulteren in nieuwe websites en uniforme communicatie op het gebied van inzameling, bewustwording en hergebruik.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Waterleiding Maatschappij Limburg (WML);
- Geneeskundige GezondheidsDienst (GGD) Zuid-Limburg;
- Milieuparken Geul en Maas;

- AntiDiscriminatieVoorziening (ADV) Limburg;
- Bodemzorg Limburg B.V.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij U naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
7	1	Fijn huishoudelijk restafval	aantal kg per inwoner	2017	79	174	CBS
7	2	Hernieuwbare elektriciteit	% totale elektriciteit	2017	3,9	13,5	RWS Klimaat- monitor

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

Programma Volksgezondheid en milieu <i>Lasten taakvelden</i>		<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
7.1	Volksgezondheid	414.586	558.307	544.949
7.2	Riolering	2.282.935	2.362.134	2.416.107
7.3	Afval	1.293.637	1.310.731	1.300.276
7.4	Milieubeheer	261.123	276.289	212.287
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	276.982	271.448	222.970
Totaal lasten		4.529.263	4.778.909	4.696.589

Programma Volksgezondheid en milieu <i>Baten taakvelden</i>		<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
7.1	Volksgezondheid			
7.2	Riolering	2.709.000	2.702.000	2.704.963
7.3	Afval	1.464.063	1.441.325	1.491.946
7.4	Milieubeheer	10.000		
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	126.500	126.500	127.548
Totaal baten		4.309.563	4.269.825	4.324.457

Programma Volksgezondheid en milieu <i>Saldo taakvelden</i>		<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
7.1	Volksgezondheid	-414.586	-558.307	-544.949
7.2	Riolering	426.065	339.866	288.856
7.3	Afval	170.426	130.594	191.670
7.4	Milieubeheer	-251.123	-276.289	-212.287
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-150.482	-144.948	-95.422
Totaal saldo		-219.700	-509.084	-372.132

§ 1.8 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. R. Meijers Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Het thema Ruimtelijke Ordening richt zich op het ordenen van de aanwezige ruimte in de gemeente. Hiermee wordt zowel de bebouwde als de onbebouwde ruimte bedoeld. Wij moeten kunnen beschikken over een actueel ruimtelijk beleid voor het totale grondgebied van de gemeente, waarin is vastgelegd hoe gebouwen en (onbebouwde) gebruikt mogen worden (welke functies zijn toegestaan) en hoe gronden bebouwd mogen worden (wat, waar en hoe groot/hoog). Verder dient het ruimtelijk beleid duidelijkheid te verschaffen over de beleidsvrijheid van de gemeente binnen de vigerende wet- en regelgeving. Met andere woorden, uit het ruimtelijk beleid moet duidelijk zijn op welke onderdelen maatwerk mogelijk is, uitgaande van de lokale problematiek en behoeften.

Het thema Volkshuisvesting richt zich op een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de regionale en dus ook op de lokale woningmarkt. Zonder regionale afstemming kan een optimale woonsituatie voor de inwoners van nu en de toekomst niet bereikt worden. Het volkshuisvestingsbeleid is gebaseerd op de regionale woonvisie, die een uitwerking is van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg en heeft zodoende een formele status. De demografische ontwikkelingen (afname bevolking en vergrijzing) vragen om maatregelen die het toevoegen van nieuwe woningen beteugelt en alleen in bijzondere gevallen toestaat. Regionaal en provinciaal worden daarvoor kaders ontwikkeld. De interactie tussen ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en maatschappelijke aspecten wordt daarmee steeds sterker.

Voor beide thema's is het eind 2014 door provinciale staten vastgestelde nieuwe Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL 2014) van groot belang. Dit plan heeft een formele status en is een visiedocument waarmee de provincie vastlegt wat ze samen met haar omgevingspartners wil doen om in Limburg de fysieke voorwaarden voor een optimaal leef-en vestigingsklimaat te realiseren. Belangrijk onderdeel van het nieuwe POL zijn de drie regionale structuurvisies (noord, midden en zuid) die voor Limburg worden opgesteld, samen met de regiogemeenten. Gezien de formele status van het POL heeft dit plan gevolgen voor het ruimtelijke ordenings- en volkshuisvestingsbeleid van onze gemeente. Er zal een vertaling moeten plaatsvinden naar de lokale situatie in de diverse bestemmingsplannen en het aan te passen volkshuisvestingsbeleid.

Thema 1: Ruimtelijke ordening.

Zoals bekend is het kabinet bezig met de voorbereidingen om te komen tot één Omgevingswet. Deze wet vervangt 15 bestaande wetten, waaronder de Waterwet, de Crisis- en herstelwet en de Wet Ruimtelijke Ordening. Van ongeveer 25 andere wetten gaan de onderdelen over Omgevingsrecht naar de nieuwe wet. Dit is een zeer ingrijpende vernieuwing die na de vernieuwing van de Wro, de Wabo en het Bouwbesluit, wederom een inspanning vragen van de burgers en onze ambtelijke organisatie. Eind dit jaar, begin volgend jaar zal met de implementatie van de Omgevingswet gestart worden.

De Woningwet is onlangs gewijzigd. Dit betekent dat een groot deel van de bouwverordening uiterlijk vanaf 1 juli 2018 van rechtswege komt te vervallen. Dat betekent dat het deel dat betrekking heeft op de parkeernormenbepaling moet zijn opgenomen in bestemmingsplannen of beheersverordeningen.

Er is een overgangstermijn voor bestaande bestemmingsplannen tot 1 juli 2018. Na die datum verliezen de stedenbouwkundige bepalingen in de bouwverordening hun (aanvullende) werking voor bestaande bestemmingsplannen en kunnen deze niet meer als vangnet dienen.

Op basis van het nieuwe Besluit Ruimtelijke Ordening (BRO) is het verplicht om in de toelichting van bestemmingsplannen aan te geven hoe omgegaan wordt met cultuurhistorie, op dezelfde manier zoals dat nu al met archeologie gebeurt.

De bestuursafspraken op basis van het Pol zijn inmiddels gemaakt en voor de zomer van 2016 getekend. Op het terrein van Wonen heeft Uw raad in oktober 2016 de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg vastgesteld. Deze visie geeft de zeer strikte kaders aan waarbinnen er planologische woningtoevoegingen kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast is de Structuurvisie Ruimte en Economie Zuid-Limburg (SVREZL) in voorbereiding, die als de planning wordt gehaald eind 2017 door de gemeenteraden wordt vastgesteld.

We zijn gestart met het project 'duurzaam, veilig en verantwoord wonen'. Het project heeft tot doel illegale bewoning en oneigenlijk gebruik van woningen tegen te gaan. De eerste stap is het inventariseren van de omvang van het probleem. Het kan zijn dat sprake is van een zogenaamde administratieve correctie als blijkt dat in het verleden een woning op een legale wijze tot stand is gekomen (en bewoond wordt) en in het bestemmingsplan niet op de juiste manier is geregeld. Nadat de inventarisatie van de omvang van het illegaal wonen is afgerond, kan het plan van aanpak verder worden aangevuld met een exacte aanpak, prioritering, tijdspad en kosten. Echter, wij zullen op enig moment de bestemmingsplannen moeten aanpassen wanneer er sprake is van een zogenaamde 'administratieve correctie'. Wellicht dat een link kan worden gelegd met het project 'onderhoud bestemmingsplannen'.

In 2018 zullen de volgende acties plaatsvinden:

- waar noodzakelijk zullen bestaande bestemmingsplannen en visies worden aangepast en bijgesteld op basis van het POL 2014 en de al vastgestelde en in voorbereiding zijnde regionale structuurvisies;
- in het kader van het project 'onderhoud bestemmingsplannen' en het anticiperen op de Omgevingswet worden de huidige bestemmingsplannen geactualiseerd, eenvoudiger en eenduidiger gemaakt. Daarbij gaat het onder andere om uniformering van begrippen, herstellen van fouten, het beperken van afwijkingsmogelijkheden, het opnemen van nieuwe (inmiddels vastgestelde) beleidsregels in de bestemmingsplanregels en het verwerken van parkeernormen in de bestemmingsplannen;
- nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen/projecten worden mogelijk gemaakt door het maken van nieuwe bestemmingsplannen, zoals de revitalisering van het openluchttheater, de herontwikkeling van klooster Boslust, het verplaatsen van het gasontvangstation, het Natuur- en Recreatieplan Vilt en andere projecten, die zich aandienen;
- eventueel aanpassen van bestemmingsplannen (administratieve correcties) naar aanleiding van het project 'duurzaam, veilig en verantwoord wonen'.

Resultaten 2018.

Er is afgezien van de opzet van een grote onderhoudsronde van de vigerende bestemmingsplannen. Besloten is om alleen noodzakelijke wijzigingen beet te pakken op het moment dat deze zich voordoen en in aanloop naar de Omgevingswet (Omgevingsvisie en Omgevingsplan) stapsgewijs onderdelen voor te bereiden die in deze nieuw opzet kunnen landen.

Er is een aantal bestemmingsplannen vastgesteld in 2018:

- facetbestemmingsplan Parkeernormen;
- verblijfsrecreatie Strucht 48;
- Kinderspeelboerderij Hekerbeekweg 84.

Van een aantal andere plannen is de vaststelling doorgeschoven naar 2019 (bijvoorbeeld villa Via Nova).

Thema 2: Volkshuisvesting.

Zuid-Limburg en daarbinnen ook de regio Maastricht-Heuvelland hebben te maken met de gevolgen van demografische ontwikkelingen. Dat heeft grote invloed op de vraagzijde van de woningmarkt, zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht. Er is sprake van een dalende vraag in totaliteit en een verschuiving naar kwalitatief andere woningen. De overgang van een groei-aanbodmarkt naar een krimp-vraagmarkt, waarbij de gewenste woningtypes veranderen, vraagt des te meer om visie en beleid, overleg, samenwerking en een gedeelde agenda tussen gemeenten, maar ook met andere betrokkenen en instanties, zoals het rijk, de provincie, woningcorporaties en andere marktpartijen (projectontwikkelaars etc.).

De knelpunten op de woningmarkt in de regio Maastricht-Heuvelland zijn met name:

- de scheve verdeling van de regionale woningvoorraad (huur versus koop);
- een specifiek tekort aan goedkope en middel-dure huurwoningen;
- een ontoereikend kwalitatief goed aanbod voor het toenemende aantal oudere huishoudens (nu veelal wonend in oudere, niet aangepaste woningen);
- de leefbaarheid in de dorpen door dalende inwoneraantallen en een dreigend overaanbod van particuliere woningen op de koopmarkt.

Al met al komt de doorstroming onder druk te staan, waardoor de markt zowel aan de onderkant (starters) als aan de bovenkant (senioren en ouderen) stagneert. Door rijksmaatregelen in het maatschappelijke veld (verscherpen criteria voor toegang tot intramurale zorg) dreigt vooral sociaalisolement van ouderen in gedateerde woningen. Sinds enige jaren komt daar het sterk toenemende aantal statushouders bij, die in toenemende mate een beroep doet op de goedkopere huurwoningen, waarop echter ook de autochtone urgente gevallen en jonge woningzoekenden op zijn aangewezen. Met corporaties wordt naar oplossingen gezocht.

Het overaanbod en de plancapaciteit (al of niet vergund of planologisch geregeld) maken de transformatie van de woningmarkt naar een consumentgericht woningaanbod met een grotere woningkwaliteit een verre van gemakkelijke opgave. In oktober 2016 heeft U samen met de 17 andere Zuid-Limburgse gemeenten de Structuurvisie wonen Zuid-Limburg vastgesteld. Deze visie is zelfbindend voor de gemeenten en omvat nadere regels en voorwaarden hoe om te gaan met dit overaanbod en eventuele nieuwe plannen. Voor het thema volkshuisvesting is van belang dat een regionale woningvoorraad gerealiseerd wordt, die niet alleen qua omvang, maar vooral ook kwalitatief aansluit bij de wensen van de huidige en toekomstige bevolking.

De vermindering van het aantal huishoudens leidt tot een kleinere vraag naar woningen, waardoor de woningvoorraad dus ook zal moeten inkrimpen om zodoende op termijn een gezonde huizenmarkt te kunnen handhaven. De oplossing dient dan ook gezocht te worden in het slopen van kwalitatief slechtere woningen en het gelijktijdig terugbouwen van minder, maar kwalitatief betere woningen. Daarnaast dient in de bestaande particuliere woningvoorraad een kwaliteitsslag plaats te vinden om ervoor te zorgen dat de huidige bewoners langer kunnen blijven wonen c.q. de woning attractiever wordt gemaakt voor jonge gezinnen. Deze verduurzaming (levensbestendiger maken van woningen) biedt samen met een energetische verduurzaming mogelijkheden voor de particuliere woningbezitter.

Uw raad heeft in dat kader in mei 2016 ingestemd met het starten van het traject Dubbel Duurzaam. Dit traject is eind 2016 opgestart en zal ook in 2018 doorgaan. Uit onder andere de woonmonitor blijkt dat in onze gemeente sprake is van een grote woning leegstand (6% eind 2016). Dat is hoog, zeker in een tijd dat er veel vraag naar woningen is. In 2018 zullen de onderzoeken worden opgepakt naar de oorzaak van deze hoge leegstand. Denk daarbij aan woningen boven horecabedrijven of aan het (al of niet bewust) inschrijven op een ander adres dan het feitelijke woonadres. Een goede sanering van deze leegstandcijfers zal ook een bijdrage leveren aan de transformatieopgave, die immers een samenspel is van bevolkingsontwikkeling, leegstand en te verwachten woningbehoefte. De nog te realiseren nieuwe woningen in steden en dorpen staan in dienst van en dragen bij aan de transformatieopgave, die noodzakelijk is. De expliciete aandacht voor de huisvesting van specifieke doelgroepen is daar onderdeel van. Een meer evenwichtige opbouw van de regionale woningvoorraad blijft prioriteit.

Tegen de achtergrond van de demografische ontwikkelingen zullen wij ons moeten inspannen om op creatieve wijze de gewenste diversiteit in het woningaanbod te bereiken, vooral ook door herstructurering van de bestaande woningvoorraad en waar het niet anders kan door nieuwbouw. Een bijzonder punt van aandacht is de steeds grotere taakstelling voor de corporaties met betrekking tot de huisvesting van statushouders. Deze groep is de laatste jaren explosief gegroeid. Een afname wordt voorlopig niet verwacht.

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed kunnen wonen van haar inwoners. Dat betekent dat er voldoende goede en betaalbare woningen zijn, die passen bij de wensen van inwoners en nieuwe bewoners. De gemeente doet dit bijvoorbeeld door op een duurzame manier nieuwe woningen te laten bouwen. Maar ook door de bestaande woningvoorraad aan te passen, of bestaande bouw te vernieuwen. Samen met de corporaties, huurders en bestuur zal deze woonvisie worden opgesteld.

In 2018 moeten een aantal trajecten worden doorgezet c.q. worden opgestart:

- Het opstellen en formeel aankondigen van het voornemen om bestaande niet gebruikte bouwtitels op termijn in te trekken;
- Het aanpassen van de relevante bestemmingsplannen door bepaalde bouwtitels te verwijderen;
- Toezien op het tijdig starten van de bouwwerkzaamheden bij verleende vergunningen voor woningen;
- Daar waar mogelijk bestaande, vergunde maar nog niet gestarte plannen, omvormen tot kwalitatief betere plannen met minder woningen;
- Het toepassen van de in 2013 vastgestelde beleidsregels voor het intrekken van vergunningen voor het bouwen van woningen en woongebouwen;
- Monitoren van de daadwerkelijke realisatie, vraag en waar nodig bijstellen van de bouwprogramma's in overleg met de regiogemeenten;
- Uitvoeren en monitoren van de regionale woningbouwprogrammering, die eind 2017 wordt vastgesteld;
- Saneren van de leegstandlijst om te komen tot een realistisch beeld;
- Opstarten van een sanerings- en legalisatietraject ten aanzien van illegale woningen (gebruik en realisatie);
- Aanbesteden en laten opstellen van de Gemeentelijke woonvisie.

Resultaten 2018.

Er is nog geen start gemaakt met het traject om over te gaan tot het op termijn intrekken van niet gebruikte bouwtitels en het verwijderen van bouwtitels uit bestemmingsplannen. Wel heeft er voor een aantal locaties nadere afstemming plaatsgevonden met vergunninghouders (bijv. Bergervliet) wat naar verwachting gaat leiden tot een planaanpassing waarna uitvoering opgestart kan worden. Dit met als doel om te komen tot een match tussen de huizenvraag en de beoogde planvorming van resterende bouwtitels, zodat in ieder geval wordt ingezet op bouw voor de juiste doelgroep.

Op regionaal niveau is de discussie opgestart of de harde kaders vanuit de structuurvisie Wonen nog wel matchen met de huidige "markt". De woningbouwprogramma's worden eveneens op regionaal niveau gemonitord. Planaanpassingen of eventuele wenselijke toevoegingen worden afgestemd.

Leegstand.

Er is opdracht verstrekt om te komen tot een sanering van de leegstandlijst. Dit traject loopt zal in 2019 worden afgerond.

Veilig, Duurzaam en Verantwoord Wonen.

Vanuit het project Veilig, Duurzaam en Verantwoord Wonen is een proces georganiseerd om fouten tussen de verschillende basisregistraties te voorkomen. Aangetroffen fouten tussen de verschillende registraties zijn daar waar mogelijk gecorrigeerd of worden nog aangepakt. Tevens is een werkprocedure afgesproken om inschrijvingen op een niet voor wonen bestemd adres te voorkomen. Het project is afgerond en ondergebracht bij de Omgevingswet.

Woonvisie.

Door vertraging vanuit het woon-zorg onderzoek is nog geen start gemaakt met de gemeentelijke woonvisie. Dit omdat de uitkomsten van het eerste traject van belang zijn voor de uitwerking van de woonvisie. Eind 2018 is wel het offertetraject opgestart, zodat begin 2019 feitelijk gestart kan worden met het opstarten van de woonvisie.

Thema 3: Krimp.

Tot en met 2015 ontving onze gemeente een apart budget om de gevolgen van de krimp op te vangen. Daartoe werd een zogenaamde “krimpparagraaf” aan de begroting toegevoegd. Vanaf 2016 ontvangt de gemeente Maastricht als centrumgemeente de krimpgelden voor de hele regio Maastricht-Heuvelland. Tussen de colleges van Maastricht-Heuvelland zijn afspraken gemaakt op welke wijze het budget voor projecten kan worden ingezet. De realisatie van de projecten vindt plaats tussen 2016 en 2020 (2020 is het laatste jaar van de krimpgelden).

De criteria:

- Projecten moeten betrekking hebben op het maatschappelijk vastgoed, gericht op onderwijs, gymzalen, buitensportaccommodaties en gemeenschapsvoorzieningen/huizen;
- Herbestemming dient binnen gemeentelijk en regionaal beleid te passen, onder andere programmatische POL-kaders en regionale structuurvisies;
- De businesscase dient vastgesteld te zijn door het college van de aanvragende gemeente;
- Er moet een fysiek resultaat zijn (dus geen studies, visies, onderzoeken en dergelijke). De afboeking mag hierbij maximaal 25% zijn. We gaan er vanuit dat hier aan voldaan kan worden, omdat het realiseren van een ‘fysiek resultaat’ altijd duurder zal zijn;
- Verantwoording dient plaats te vinden met accountantsverklaring uiterlijk 3 maanden na afronding van het project.

Financiële kaders:

- Het betreft € 844.000,- per jaar voor 5 jaar;
- De verdeelsleutel van de krimpgelden ten behoeve van de spreiding over de gemeenten is het inwoneraantal per 1 januari 2016:

	<i>Maastricht</i>	<i>Meerssen</i>	<i>Eijsden-Margraten</i>	<i>Valkenburg a/d Geul</i>	<i>Gulpen-Wittem</i>	<i>Vaals</i>	<i>Totaal</i>
Inwoners	122.538	19.046	25.128	16.512	14.526	9.623	207.373
1 jaar	€ 498.726	€ 77.516	€ 102.270	€ 67.203	€ 59.120	€ 39.165	€ 844.000
5 jaar	€ 2.493.626	€ 387.582	€ 511.349	€ 336.016	€ 295.601	€ 195.826	€ 4.220.000

- De gelden mogen per gemeente over de jaren worden meegenomen voor de periode 2016-2020;
- Gemeenten krijgen de gelden per jaar overgemaakt op basis van een goedgekeurd project. Indien gemeenten de gelden eerder nodig hebben, dienen zij dit zelf voor te financieren;
- Projecten dienen gerealiseerd te zijn binnen de periode 2016-2020;
- Gelet op realisatie in 2020 is 2019 het laatste jaar waarin aangevraagd kan worden, met uitzondering van aanvragen ten behoeve van vrijgevallen middelen;
- Indien een gemeente geen aanvraag indient c.q. een project niet realiseert (in 2020), vallen de resterende gelden per 1 januari 2020 vrij ten behoeve van de andere gemeenten, naar rato van inwonertal, die daarvoor uiterlijk 1 maart 2020 een nieuwe aanvraag kunnen indienen;
- Per 1 januari 2021 vallen de eventueel resterende middelen vrij ten gunste van de gemeente Maastricht.

Resultaten 2018.

In 2018 is in het kader van de criteria voor krimp gelden subsidie verleend aan verschillende gemeenschapshuizen:

<i>Gemeenschapshuis</i>	<i>Cofinanciering gemeente</i>
De Holle Eik	€ 58.000,-
't Geboew	€ 66.750,-
Cascade	€ 100.000,-
<i>Totaal</i>	<i>€ 224.750,-</i>

De provincie heeft hetzelfde bedrag aan subsidie toegekend als de hierboven aangegeven cofinancieringen.

De gemeente heeft de krimp gelden aangewezen als financiering voor deze cofinanciering. Voor onze gemeente resteert dan nog een bedrag van € 111.266,-. Dit bedrag kan worden ingezet voor andere projecten, mits er wordt voldaan aan de criteria.

Thema 4: Herbestemming monumentaal vastgoed.

Kasteel Oost.

De gemeente wil voorwaarden scheppen om Kasteel Oost in goede conditie te houden en zowel het Kasteel als het park openbaar toegankelijk te houden. De gemeente is in 2013 op zoek gegaan naar nieuwe partners (i.c. een ideële stichting), die bij deze visie pasten. Tevens is bij de Provincie een subsidie van € 500.000,- verkregen voor het in oude staat herstellen van het landgoed Kasteel Oost. De raad heeft bij de behandeling van de kaderbrief 2013 deze subsidie veilig gesteld door eenzelfde bedrag te reserveren. Voor de ontwikkeling van Kasteel Oost is een geïnteresseerde partij gevonden. Om Kasteel Oost te kunnen herontwikkelen, moet het pand vrij van gebruikers opgeleverd worden. Daartoe is een gerechtelijke procedure gestart. Afhankelijk van de afloop van deze procedure kan op korte of middellange termijn vrij beschikt worden over Kasteel Oost. De subsidietermijn van de Provincie is aan de nieuwe planning aangepast.

Resultaten 2018.

Vanaf eind 2018 is Kasteel Oost volledig vrij van huur en pacht. Daarmee is de weg vrij om de plannen van de nieuwe eigenaar vorm te gaan geven. Dit zal in 2019 ingevuld worden.

Pradoegebouw.

Wij hebben een intentieovereenkomst gesloten met een projectontwikkelaar, met de bedoeling om het Pradoegebouw te verkopen teneinde er een designhotel met het thema wielrennen in te vestigen. De verkoopprijs is bepaald op € 200.000,-. Om die ontwikkeling mogelijk te maken, heeft Uw raad destijds een investeringssubsidie van eveneens € 200.000,- beschikbaar gesteld ten behoeve van de restauratie van het monument. Ook de provincie heeft dat bedrag gevoteerd. In 2016 heeft de projectontwikkelaar nadere onderzoeken uitgevoerd. Daarbij is gebleken dat er veel extra en vooral onvoorziene kosten zijn, die als verborgen gebreken kunnen worden aangemerkt en waarvoor de eigenaar deels aan de lat staat. Wij noemen in dat verband achtergebleven asbest, houtrot dakconstructie en het ontbreken/verzakken van de fundering. De extra kosten worden geraamd op € 300.000,-. De provincie is bereid om voor 1/3 deel in die kosten te participeren, mits de gemeente en de projectontwikkelaar dat ook doen. In de begroting heeft uw raad eveneens een extra investeringssubsidie van € 100.000,- gereserveerd, teneinde de door ons gewenste ontwikkeling mogelijk te maken.

Resultaten 2018.

De intentieovereenkomst is voor wat de geldigheid betreft verschillende malen verlengd. De laatste termijn liep halverwege 2018 af. De ontwikkelaar heeft de gemeente overtuigd van de wil en wens om het voorgestane hotel te ontwikkelen en te exploiteren en daarmee onverminderd het Pradoegebouw te willen kopen. Partijen hebben verder gesproken over de verkoop van het Pradoegebouw, over de verkoop van het parkachtige voorterrein ten behoeve van de toegankelijkheid, over de entree van het te vestigen hotel en tot slot over een koopoptie op gronden van de gemeente verderop aan de Steenstraat. Een en ander heeft uiteindelijk eind december 2018 geresulteerd in een (vooralsnog eenzijdig) ondertekende overeenkomst en een informele aanvraag voor de noodzakelijke omgevingsvergunning(en). De overeenkomst kent een aantal opschortende voorwaarden, waarmee de definitieve overdracht en levering afhankelijk is van het in vervulling gaan van deze voorwaarden. De verwachting is dat dit in de loop van 2019 verder wordt geformaliseerd.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
8	1	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	duizend euro	2018	200	230	CBS
8	2	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	2,4	7,2	ABF - Systeem Woning- voorraad
8	3	Demografische druk	% van personen 20-65 jaar	2018	81,2	69,6	CBS
8	4	Woonlasten éénpersoons-huishouden	Euro	2018	596	649	COELO Groningen
8	5	Woonlasten meerpersoons-huishouden	Euro	2018	838	721	COELO Groningen

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
8.1	Ruimtelijke ordening	154.182	163.024	210.686
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	173.525	285.725	582.061
8.3	Wonen en bouwen	1.495.141	1.418.616	1.349.099
	Totaal lasten	1.822.848	1.867.365	2.141.846

	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
8.1	Ruimtelijke ordening	19.100	38.396	37.998
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)			
8.3	Wonen en bouwen	891.921	659.418	693.510
	Totaal baten	911.021	697.814	731.508

	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
8.1	Ruimtelijke ordening	-135.082	-124.628	-172.688
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-173.525	-285.725	-582.061
8.3	Wonen en bouwen	-603.220	-759.198	-655.589
	Totaal saldo	-911.827	-1.169.551	-1.410.338

Hoofdstuk 2: De verantwoording van Bestuur en ondersteuning.

Bestuur en ondersteuning.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. drs. R. Meijers Dhr. dr. J.J. Schrijen Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. L.T.J.M. Bongarts

In dit programma zijn de financiële consequenties van de taakvelden verwerkt, die niet direct aan één van de voorgaande programma's zijn c.q. mogen worden toegerekend. Concreet gaat het dan om de taakvelden:

- Bestuur;
- Burgerzaken;
- Overhead;
- Treasury;
- OZB woningen;
- OZB niet-woningen;
- Parkeerbelasting;
- Belastingen overig;
- Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds;
- Overige baten en lasten;
- Vennootschapsbelasting (Vpb);
- Mutaties reserves;
- Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen hebben bijgedragen aan het programma Bestuur en ondersteuning:

- Enexis Holding N.V.;
- Vordering op Enexis B.V.;
- Verkoop Vennootschap B.V.;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.;
- CBL Vennootschap B.V.;
- CSV Amsterdam B.V.;
- BNG Bank N.V.;
- Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BSGW).

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen, waarin onze gemeente participeert, verwijzen wij U naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Bron
1	Formatie	aantal fte per 1.000 inwoners	2018	5,93	Eigen gegevens
2	Bezetting	aantal fte per 1.000 inwoners	2018	5,82	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten	kosten per inwoner	2018	619,29	Eigen begroting
4	Externe inhuur	% kosten van totale loonsom en inhuur externen	2018	7,37	Eigen begroting
5	Overhead	% van totale lasten	2018	11,79	Eigen begroting

Samenvattend overzicht baten en lasten programma Bestuur en ondersteuning.

	Bestuur en ondersteuning <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Primitieve</i> <i>begroting 2018</i>	<i>Begroting na</i> <i>wijziging 2018</i>	<i>Realisatie</i> <i>2018</i>
0.1	Bestuur	635.492	646.471	678.418
0.2	Burgerzaken	546.471	581.753	690.349
0.4	Overhead	5.660.788	5.966.775	6.015.130
0.5	Treasury	67.024	66.293	66.245
0.61	OZB woningen	94.424	118.939	110.773
0.62	OZB niet-woningen	61.306	77.222	71.920
0.63	Parkeerbelasting	8.595	8.595	8.005
0.64	Belastingen overig	37.370	44.699	32.259
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	4.767	4.767	
0.8	Overige baten en lasten	2.326.835	10.247	136.891
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)			387
0.10	Mutaties reserves	69.698	2.434.278	2.727.902
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten			544.187
	Totaal lasten	9.512.770	9.960.039	11.082.466

	Bestuur en ondersteuning <i>Baten taakvelden</i>	<i>Primitieve</i> <i>begroting 2018</i>	<i>Begroting na</i> <i>wijziging 2018</i>	<i>Realisatie</i> <i>2018</i>
0.1	Bestuur	546	546	1.265
0.2	Burgerzaken	299.302	316.852	322.995
0.4	Overhead	51.361	122.361	131.538
0.5	Treasury	2.137.610	2.023.350	2.031.432
0.61	OZB woningen	2.822.000	2.914.000	2.917.752
0.62	OZB niet-woningen	1.797.000	1.838.000	1.853.961
0.63	Parkeerbelasting	3.171.738	3.009.958	3.004.979
0.64	Belastingen overig	540.300	614.099	621.477
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	22.250.790	23.013.551	23.487.505
0.8	Overige baten en lasten			
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)			
0.10	Mutaties reserves	824.108	1.875.529	1.804.593
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten			
	Totaal baten	33.894.755	35.728.246	36.177.497

	Bestuur en ondersteuning <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Primitieve</i> <i>begroting 2018</i>	<i>Begroting na</i> <i>wijziging 2018</i>	<i>Realisatie</i> <i>2018</i>
0.1	Bestuur	-634.946	-645.925	-677.153
0.2	Burgerzaken	-247.169	-264.901	-367.354
0.4	Overhead	-5.609.427	-5.844.414	-5.883.592
0.5	Treasury	2.070.586	1.957.057	1.965.187
0.61	OZB woningen	2.727.576	2.795.061	2.806.979
0.62	OZB niet-woningen	1.735.694	1.760.778	1.782.041
0.63	Parkeerbelasting	3.163.143	3.001.363	2.996.974
0.64	Belastingen overig	502.930	569.400	589.218
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	22.246.023	23.008.784	23.487.505
0.8	Overige baten en lasten	-2.326.835	-10.247	-136.891
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	-387
0.10	Mutaties reserves	754.410	-558.749	-923.309
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	-544.187
	Totaal saldo	24.381.985	25.768.207	25.095.031

Hierna treft U een specificatie aan van alle hierboven genoemde taakvelden, die onderdeel uitmaken van het programma Bestuur en ondersteuning.

Taakveld 0.1 Bestuur.

Tot dit taakveld behoren de kosten van de bestuursorganen, met inbegrip van de daarbij behorende facilitering:

- college van burgemeester en wethouders;
- raad- en raadscommissies;
- ondersteuning raad en griffie;
- regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking;
- lokale rekenkamer en accountantscontrole.

De exploitatierekening van dit taakveld sloot in 2018 met een bedrag van € 677.153,-. Een nadere onderbouwing van dat bedrag treft U hierna aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.1 Bestuur <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Raad- en raadscommissies	172.853	169.353	222.831
College van burgemeester en wethouders	360.543	361.522	378.467
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	102.096	115.596	77.120
Totaal lasten	635.492	646.471	678.418

Taakveld 0.1 Bestuur <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	546	546	1.265
Totaal baten	546	546	1.265

Taakveld 0.1 Bestuur <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Raad- en raadscommissies	-172.853	-169.353	-222.831
College van burgemeester en wethouders	-360.543	-361.522	-378.467
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	-101.550	-115.050	-75.855
Totaal saldo	-634.946	-645.925	-677.153

Taakveld 0.2 Burgerzaken.

Tot dit taakveld behoren de volgende (burger)zaken:

- vergunningen;
- paspoorten en rijbewijzen;
- bevolkingsregister;
- straatnaamgeving en kadastrale informatie;
- burgerschap;
- verkiezingen en referenda;
- legesopbrengsten.

De exploitatierekening van dit taakveld sloot in 2018 met een bedrag van € 367.354,-. Een nadere onderbouwing van dat bedrag treft U hierna aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.2 Burgerzaken <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	449.586	457.568	550.454
Kadaster	52.293	58.293	58.498
Verkiezingen	44.592	65.892	81.397
Totaal lasten	546.471	581.753	690.349

Taakveld 0.2 Burgerzaken <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	299.052	316.852	322.995
Kadaster	250		
Totaal baten	299.302	316.852	322.995

Taakveld 0.2 Burgerzaken <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	-150.534	-140.716	-227.459
Kadaster	-52.043	-58.293	-58.498
Verkiezingen	-44.592	-65.892	-81.397
Totaal saldo	-247.169	-264.901	-367.354

Taakveld 0.4 Overhead.

Volgens de nieuwe begrotings- en verantwoordingsvoorschriften mogen de overheadkosten vanaf het planjaar 2017 niet meer aan de afzonderlijke programma's worden doorberekend, maar moeten in één taakveld worden verwerkt. Daarmee vervalt de noodzaak van een complexe en vaak ondoorzichtige kostentoerekening aan gemeentelijke taken en activiteiten. Gevolg daarvan is wel dat de kostprijs van een product een minder realistisch beeld te zien geeft.

Ingeval er sprake is van taken/activiteiten en daarmee samenhangende diensten, waarvoor kostendekkende tarieven in rekening gebracht mogen worden, mag wel met overheadkosten rekening gehouden worden. Wanneer deze kosten namelijk niet in de tarieven verdisconteerd zouden worden, zou dat leiden tot overdekking, waardoor kostendekkende tarieven verlaagd en tarieven van andere gemeentelijke belastingen verhoogd zouden moeten worden. Deze verschuiving van de belastingdruk vinden wij niet gewenst en willen wij dan ook voorkomen.

Onder dit taakveld worden alle kosten gerangschikt, die verband houden met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Concreet gaat het dan om:

- financiën, toezicht en controle, gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de secretaris/algemeen directeur;
- inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

Toelichting taakveld.

Rente en afschrijving.

De rente- en afschrijvingskosten van de investeringen, die betrekking hebben op huisvesting, interne dienstverlening, automatisering en tractie worden onder overhead gerangschikt. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 900.171,-.

Huisvesting bestuurscentrum.

Hieronder vallen de kosten, die betrekking hebben op de instandhouding van het bestuurscentrum, zoals onderhoud, schoonmaak, inbraakalarmering, verzekeringen en energieverbruik. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 171.118,-.

Communicatie.

Onder communicatiemiddelen vallen de kosten van vaste en mobiele telefonie. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 54.424,-.

Overige kosten interne dienstverlening.

Onder deze categorie vallen onder meer abonnementskosten, kosten van opslag en beheer van gemeentelijke archieven, portokosten en kosten van bind- en drukwerk. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 232.723,-.

Automatisering.

Hieronder worden onder meer de kosten gerangschikt, die verband houden met de aanschaf van hard- en software, licentiekosten, beveiligingskosten en fotokopieerkosten. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 623.190,-.

Salarissen.

Overeenkomstig de gewijzigde Begrotingsvoorschriften moeten de loonkosten van de volgende functies/taken onder de overhead worden gerangschikt:

- a. Leidinggevenden in het primaire proces, inclusief secretaris en directie;
- b. Alle middelenfuncties, inclusief controle en toezicht;
- c. Communicatie;
- d. Juridische zaken;
- e. Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- f. Informatievoorziening en automatisering;
- g. Informatiebeheer;
- h. Facilitaire zaken en huisvesting.

Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 3.020.944,-.

Inleenvergoedingen.

Hieronder vallen de kosten van inhuur van gedetacheerde medewerkers in het kader van de sociale werkvoorziening, voor zover die medewerkers werkzaamheden verrichten op ondersteunende afdelingen. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 26.916,-.

Adviezen en contributies.

Onder deze categorie vallen onder andere de kosten van de bezwaar- en beroepscommissie en de contributie aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 40.377,-.

Overige personeelskosten.

Tot de overige personeelskosten worden onder andere de opleidingskosten gerekend, evenals reis- en verblijfkosten, de bijdrage aan de arbodienst, de kosten van de salarisadministratie en de kosten van het cafetariamodel. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 255.061,-.

Financiële ondersteuning.

Hieronder worden de kosten van het bankwezen en rechtskundige- en andere adviezen gerangschikt. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 113.624,-.

Tractie.

Onder tractie vallen de kosten van het wagenpark van de buitendienst, zoals onderhoudskosten, rente- en afschrijvingslasten van investeringen en brandstofkosten. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 90.147,-.

De Valkenberg 9.

Hieronder vallen de kosten, die betrekking hebben op de exploitatie van het gebouw, waarin de buitendienst is gehuisvest, zoals onderhoud, schoonmaak, inbraakalarmering, verzekeringen en energieverbruik. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 72.137,-.

Kleding buitendienst.

Het betreft hier de kosten van kleding, gereedschappen en hulpmiddelen ten behoeve van de buitendienst. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 41.504,-.

Voorlichting en communicatie.

De kosten van voorlichting en communicatie hebben betrekking op publicaties, voorlichtingscampagnes en onderhoud- en beheer van diverse websites. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 132.035,-.

Verzekeringen.

Hieronder worden de lasten verantwoord, die verband houden met het beheer van polissen en verschuldigde premies van afgesloten verzekeringen. Concreet gaat het dan om de bouwverzekering, de fraude-risicoverzekering, de WA-verzekering en de vrijwilligersverzekering. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 72.527,-.

Bestuurlijke ondersteuning.

Het gaat hier om kosten die betrekking hebben op representatie en ontvangsten. Per saldo sloot de exploitatie van deze taak met een bedrag van € 36.694,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.4 Overhead <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Rente en afschrijving	334.665	900.169	900.171
Huisvesting bestuurscentrum	223.039	192.034	171.118
Communicatie	91.095	69.095	54.424
Overige kosten interne dienstverlening	239.105	253.893	232.723
Automatisering	588.253	631.338	625.188
Salarissen	3.076.918	2.916.676	3.128.555
Inleenvergoedingen	60.900	30.900	26.916
Adviezen en contributies	52.766	49.157	40.377
Overige personeelskosten	378.719	305.219	275.357
Financiële ondersteuning	150.441	148.155	113.624
Tractie	87.911	90.857	90.397
De Valkenberg 9	100.997	82.606	73.520
Kleding buitendienst	40.166	50.363	41.504
Voorlichting en communicatie	123.886	135.386	132.035
Verzekeringen	76.044	71.044	72.527
Bestuurlijke ondersteuning	35.883	39.883	36.694
Totaal lasten	5.660.788	5.966.775	6.015.130

Taakveld 0.4 Overhead <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Automatisering		1.000	1.998
Salarissen	50.000	100.000	107.611
Overige personeelskosten		20.000	20.296
Tractie			250
De Valkenberg 9	1.361	1.361	1.383
Totaal baten	51.361	122.361	131.538

Taakveld 0.4 Overhead <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Rente en afschrijving	-334.665	-900.169	-900.171
Huisvesting bestuurscentrum	-223.039	-192.034	-171.118
Communicatie	-91.095	-69.095	-54.424
Overige kosten interne dienstverlening	-239.105	-253.893	-232.723
Automatisering	-588.253	-630.338	-623.190
Salarissen	-3.026.918	-2.816.676	-3.020.944
Inleenvergoedingen	-60.900	-30.900	-26.916
Adviezen en contributies	-52.766	-49.157	-40.377
Overige personeelskosten	-378.719	-285.219	-255.061
Financiële ondersteuning	-150.441	-148.155	-113.624
Tractie	-87.911	-90.857	-90.147
De Valkenberg 9	-99.636	-81.245	-72.137
Kleding buitendienst	-40.166	-50.363	-41.504
Voorlichting en communicatie	-123.886	-135.386	-132.035
Verzekeringen	-76.044	-71.044	-72.527
Bestuurlijke ondersteuning	-35.883	-39.883	-36.694
Totaal saldo	-5.609.427	-5.844.414	-5.883.592

Taakveld 0.5 Treasury.

Onder dit taakveld worden de baten en lasten gerangschikt, die betrekking hebben op de treasuryfunctie. Financiering, dividenden en beleggingen zijn de belangrijkste onderdelen van dit taakveld. In het jaar 2018 sloot dit taakveld met een bedrag van € 1.965.187,-. Dat bedrag is gelijk aan het saldo van de dividenduitkeringen en de bespaarde rente, verminderd met het saldo van de treasuryfunctie.

Toelichting taakveld.

Kosten geldleningen, beleggingen.

Aan Enexis is destijds een aantal brugleningen verstrekt, die al voor een groot gedeelte (vervroegd) zijn afgelost. Er resteert nog een lening van € 729.195,-, waarover een bedrag van € 52.502,- aan rente is verschuldigd. Aan de lokale bibliotheek is een lening verstrekt van € 300.000,-. De boekwaarde van die lening bedroeg op 1 januari 2018 € 90.000,-. De daarmee gemoeide rentekosten bedroegen € 3.546,-. In totaal bedroegen de rentekosten van de verstrekte geldleningen dus € 56.048,-.

De boekwaarde van het aandelenkapitaal bedroeg op 1 januari 2018 afgerond € 252.427,-. Het betreft de aandelen in de BNG, Enexis, de Polfermolen en WML. De hiermee gemoeide rentekosten bedroegen in 2018 € 10.197,-, waarvan € 3.826,- (inclusief € 250,- contributie Vegal) betrekking had op Enexis.

Het saldo van de treasuryfunctie bedroeg derhalve € 65.995,-. Voor een nadere onderbouwing verwijzen wij U naar de paragraaf Financiering.

Toelichting bespaarde rente.

Hoewel de commissie BBV adviseert om bij de bepaling van het rente-omslagpercentage geen rekening meer te houden met bespaarde rente blijven wij toch voor deze systematiek kiezen, enerzijds omdat wij van oordeel zijn dat bij het bepalen van de kostprijs niet van belang is op welke wijze het vermogen gegenereerd wordt en anderzijds om te voorkomen dat ongewenste verschuivingen in de belastingdruk gaan optreden.

Het rentepercentage, dat over het eigen vermogen mag worden berekend, moet uiteraard wel op een realistisch niveau liggen. Daarom mag de berekende vergoeding voor het inzetten van het eigen vermogen maximaal gelijk zijn aan het rentepercentage, dat de gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen betaalt. Voor onze gemeente is dat percentage als volgt berekend:

Stand van de vaste financieringsmiddelen per 1/1/2018 (a)	€	11.192.696,-
Te betalen rente over deze vaste financieringsmiddelen (b)	€	474.448,-

Gemiddeld wordt dus afgerond 4,2% rente over het vreemd vermogen betaald (b/a). Het rentepercentage voor de bepaling van de bespaarde rente over het eigen vermogen is vastgesteld op afgerond 2,9%. Dat percentage is 1,3% lager dan het rentepercentage dat gemiddeld over de extern aangetrokken financieringsmiddelen is betaald.

Per 1 januari 2018 was voor een bedrag van ruim € 56 miljoen aan reserves en voorzieningen beschikbaar. Bij een rentepercentage van ruim 2,9% heeft dat vermogen in 2018 een bedrag aan bespaarde rente gegenereerd van € 1.665.825,-.

Opbrengsten van dividenden en rente.

In 2018 zijn de volgende dividenduitkeringen ontvangen:

- Enexis	€	312.325,-
- BNG	€	53.282,-
	€	<u>365.607,-</u>

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.5 Treasury <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Energievoorziening	4.067	3.874	3.826
Sluiten geldleningen	56.241	56.048	56.048
Beleggingen	6.716	6.371	6.371
Totaal lasten	67.024	66.293	66.245

Taakveld 0.5 Treasury <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Energievoorziening	304.525	304.525	312.325
Beleggingen	20.000	53.000	53.282
Bespaarde rente	1.813.085	1.665.825	1.665.825
Totaal baten	2.137.610	2.023.350	2.031.432

Taakveld 0.5 Treasury <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Energievoorziening	300.458	300.651	308.499
Sluiten geldleningen	-56.241	-56.048	-56.048
Beleggingen	13.284	46.629	46.911
Bespaarde rente	1.813.085	1.665.825	1.665.825
Totaal saldo	2.070.586	1.957.057	1.965.187

Taakveld 0.61 OZB woningen (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoren:

- De OZB-belasting op eigendom van woningen;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belasting.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf Lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. De exploitatierekening van dit taakveld sloot in 2018 met een bedrag van € 2.806.979,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.61 OZB woningen <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Perceptiekosten OZB woningen	94.424	118.939	110.773
Totaal lasten	94.424	118.939	110.773

Taakveld 0.61 OZB woningen <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
OZB eigenaren woningen	2.822.000	2.914.000	2.917.752
Totaal baten	2.822.000	2.914.000	2.917.752

Taakveld 0.61 OZB woningen <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Perceptiekosten OZB woningen	-94.424	-118.939	-110.773
OZB eigenaren woningen	2.822.000	2.914.000	2.917.752
Totaal saldo	2.727.576	2.795.061	2.806.979

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoren:

- De OZB-belasting op eigendom en gebruik van niet-woningen;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belasting.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf Lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. De exploitatierekening van dit taakveld sloot in 2018 met een bedrag van € 1.782.041,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Perceptiekosten OZB niet-woningen	61.306	77.222	71.920
Totaal lasten	61.306	77.222	71.920

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
OZB gebruikers niet-woningen	721.000	759.000	772.435
OZB eigenaren niet-woningen	1.076.000	1.079.000	1.081.526
Totaal baten	1.797.000	1.838.000	1.853.961

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Perceptiekosten OZB niet-woningen	-61.306	-77.222	-71.920
OZB gebruikers niet-woningen	721.000	759.000	772.435
OZB eigenaren niet-woningen	1.076.000	1.079.000	1.081.526
Totaal saldo	1.735.694	1.760.778	1.782.041

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoort de parkeerbelasting:

- Opbrengst parkeerfaciliteiten;
- Opbrengst gefiscaliseerde parkeerboetes;
- Perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belastingen.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf Lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. De exploitatierekening van dit taakveld sloot in 2018 met een bedrag van € 2.996.974,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Perceptiekosten parkeerbelasting	8.595	8.595	8.005
Totaal lasten	8.595	8.595	8.005

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Betaald parkeren	2.668.834	2.372.852	2.367.991
Exploitatie parkeergarage	426.904	571.904	571.954
Fiscalisering parkeerboetes	76.000	65.202	65.034
Totaal baten	3.171.738	3.009.958	3.004.979

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Perceptiekosten parkeerbelasting	-8.595	-8.595	-8.005
Betaald parkeren	2.668.834	2.372.852	2.367.991
Exploitatie parkeergarage	426.904	571.904	571.954
Fiscalisering parkeerboetes	76.000	65.202	65.034
Totaal saldo	3.163.143	3.001.363	2.996.974

Taakveld 0.64 Belastingen overig (heffingen zonder gebonden besteding).

Onder dit taakveld zijn gerangschikt:

- De reclamebelasting;
- De hondenbelasting;
- De precariobelasting;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belastingen.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf Lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. De exploitatierekening van dit taakveld sloot in 2018 met een bedrag van € 589.218,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Reclamebelasting	20.000	20.000	1.450
Hondenbelasting	670	844	786
Precariobelasting	7.000	7.000	3.208
Perceptiekosten belastingen	9.700	16.855	26.815
Totaal lasten	37.370	44.699	32.259

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Reclamebelasting	120.000	129.000	128.879
Hondenbelasting	85.000	86.229	86.250
Precariobelasting	330.000	380.000	383.631
Perceptiekosten belastingen	5.300	18.870	22.717
Totaal baten	540.300	614.099	621.477

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Reclamebelasting	100.000	109.000	127.429
Hondenbelasting	84.330	85.385	85.464
Precariobelasting	323.000	373.000	380.423
Perceptiekosten belastingen	-4.400	2.015	-4.098
Totaal saldo	502.930	569.400	589.218

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds.

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds:

- De algemene uitkering;
- De integratie-uitkeringen;
- De decentralisatie-uitkeringen.

Toelichting taakveld.

De algemene uitkering is berekend aan de hand van de "decembercirculaire 2018". Deze circulaire verschaft de meest recente informatie over de omvang van de algemene uitkering. Zoals bekend, groeit of krimpt het gemeentefonds mee met de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Deze positieve of negatieve groei wordt in het vakjargon accres genoemd.

Op basis van de onlangs nog geactualiseerde verdeelmaatstaven sluit de algemene uitkering over het jaar 2018 op een bedrag van € 23.487.505,-. Dat bedrag is verwerkt in de jaarrekening.

De volgende maatstaven liggen onder meer aan de berekeningen ten grondslag:

- Het feitelijk aantal inwoners bedroeg 16.431 op de peildatum 1 januari 2018;
- Het aantal woonruimten op de peildatum 1 januari 2018 is gecalculeerd op 8.955;
- Het aantal bijstandsontvangers in 2018 bedroeg 303;
- Het lokaal en regionaal klantenpotentieel zijn geraamd op 13.300 respectievelijk 3.350. Met lokaal klantenpotentieel wordt het aantal klanten bedoeld, dat een woonkern van een gemeente aantrekt uit alle woonkernen binnen een straal van 20 kilometer rondom de eigen woonkern. Met regionaal klantenpotentieel wordt het aantal klanten bedoeld, dat een woonkern van een gemeente aantrekt binnen een straal van 60 kilometer rondom de eigen woonkern;
- Voor de inkomensmaatstaf Onroerende-zaakbelastingen is gerekend met de meest actuele economische verkeerswaardes. Deze zijn voor de groep woningen berekend op € 1.672.000.000,- en € 322.500.000,- voor het onderdeel niet-woningen. Op deze waardes wordt een correctie toegepast van 80% respectievelijk 70%. Deze waardes zijn gebaseerd op de peildatum 1 januari 2017;
- Ingeval geen actuele gegevens konden worden achterhaald, zijn de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gehanteerde (voorlopige) verdeelmaatstaven als basis genomen.

Samenvattend ziet de berekening van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor 2018 er als volgt uit:

Inwoners	3.762.178
Kernen met minstens 500 adressen	330.890
WOZ-waarde niet-woningen	128.055
Jongeren	988.474
Ouderen	548.988
Ouderen 75-85 jaar	60.077
Huishoudens met laag inkomen	1.344.236
Bijstandsontvangers	956.181
Uitkeringsontvangers	163.168
Minderheden	124.181
Eenpersoonshoudens	93.570
Eenouderhuishoudens	142.906
Loonkostensubsidie	8.628
Huishoudens	1.108.426
Klantenpotentieel lokaal	776.826
Klantenpotentieel regionaal	111.659
Leerlingen (V)SO	383.104
Leerlingen VO	289.322
Land	225.253

Binnenwater	1.133
Oppervlakte bebouwing	1.156.586
Woonruimten	1.445.441
Historische kernen	33.607
Bewoonde oorden	102.716
ISV	11.587
Omgevingsadressendichtheid	628.370
Oeverlengte	21.918
Kernen	214.034
Bedrijfsvestigingen	210.486
Vast bedrag	354.321
<i>Uitkering na toepassing uitkeringsfactor</i>	<i>15.726.321</i>
Suppletie-uitkeringen	163.707
Gezond in de stad	51.823
Combinatiefunctionaris	40.407
Armoedebestrijding	59.211
Voorschoolse voorziening peuters	25.832
Integratie-uitkering WMO	1.720.024
Correctie inkomensmaatstaf	-2.031.248
Uitkering Sociaal domein	7.731.428
<i>Uitkering 2018</i>	<i>23.487.505</i>

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Integratie-uitkering sociaal domein	4.767	4.767	
Totaal lasten	4.767	4.767	0

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Uitkeringen gemeentefonds	14.637.058	15.282.123	15.756.077
Integratie-uitkering sociaal domein	7.613.732	7.731.428	7.731.428
Totaal baten	22.250.790	23.013.551	23.487.505

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Uitkeringen gemeentefonds	14.637.058	15.282.123	15.756.077
Integratie-uitkering sociaal domein	7.608.965	7.726.661	7.731.428
Totaal saldo	22.246.023	23.008.784	23.487.505

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten.

Tot dit taakveld behoren:

- De taakstellende bezuinigingen;
- De stelposten;
- De post onvoorziene uitgaven.

Toelichting taakveld.

A. De taakstellende bezuinigingen.

De omvang van de taakstellende bezuinigingen was voor het planjaar 2018 aanvankelijk geraamd op ruim € 889.000,-. De samenstelling van dat bedrag is als volgt:

Formatie ambtelijke organisatie	38.339
Belastingen en tarieven	175.000
Verkoop kasteel Oost	27.500
Verkopen overige eigendommen	28.300
Sociaal domein	-44.568
Onderuitputting	665.000
Per saldo	<u>889.571</u>

Bij de behandeling van de najaarsnota is de geraamde algemene stelpost van € 665.000,- verlaagd naar afgerond € 410.000,-. De nu voorliggende jaarrekening sluit met een overschot van € 544.000,-, waarmee is aangetoond dat de geraamde onderuitputting volledig is gerealiseerd. Ook de overige taakstellingen zijn in concrete maatregelen omgezet. Het geraamde voordeel in het sociaal domein bedraagt zelfs bijna € 259.000,-. Dat bedrag kan echter nog wijzigen, omdat over een aantal significante posten nog geen volledige zekerheid bestaat. Conform raadsbesluit is het voordelig saldo toegevoegd aan de reserve sociaal domein.

B. De stelposten.

Het beleidsprogramma.

De kosten van het beleidsprogramma zijn verwerkt in de voorliggende jaarrekening. Wanneer een project is uitgevoerd, vindt U die kosten terug bij het desbetreffende programma. Is een voorgenomen investering nog niet of slechts ten dele gerealiseerd, dan zijn de vrijgevallen middelen toegevoegd aan de algemene dekkingsreserve. Die reserve wordt vervolgens ingezet op het moment waarop de investering aan de orde is.

C. De post Onvoorziene uitgaven.

Het beleidskader, dat de provincie hanteert bij het financieel toezicht, bevat geen richtlijnen voor wat betreft de minimale hoogte van de post Onvoorzien. In de primitieve begroting is een bedrag van € 100.000,- opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Bij de behandeling van de kadernota 2016 heeft de raad besloten dat dit budget pas mag worden ingezet wanneer is vastgesteld dat de extra, niet in de primitieve begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel vanerschikking van middelen binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen. De Financiële verordening Gemeente Valkenburg aan de Geul is daarop aangepast.

Hierna geven wij U een overzicht van de mutaties van de post onvoorzien:

Onderwerp	Bedrag
Maatschappelijke consultatie Polfermolen	15.000
Nadelig saldo kadernota 2018	78.200
Algemene middelen jaarrekening 2018	6.800
Totaal	100.000

Voor het verkrijgen van een zo betrouwbaar mogelijk resultaat van de jaarrekening wordt de kwaliteit van zowel de debiteuren- als crediteurenpositie elk jaar onder de loep genomen. De diverse afwikkelingen van oude dienstjaren, met inbegrip van een herwaardering van de voorziening dubieuze debiteuren, hebben per saldo geleid tot een tegenvaller van € 136.891,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Taakstellende bezuinigingen	-777.982	-18.891	
Meerjarenbeleidsplan	3.004.817		
Onvoorziene uitgaven	100.000	29.138	136.891
Totaal lasten	2.326.835	10.247	136.891

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Totaal baten	0	0	0

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Taakstellende bezuinigingen	777.982	18.891	0
Meerjarenbeleidsplan	-3.004.817	0	0
Onvoorziene uitgaven	-100.000	-29.138	-136.891
Totaal saldo	-2.326.835	-10.247	-136.891

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb).

In dit taakveld wordt het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting verantwoord.

Toelichting taakveld.

Op 26 mei 2015 is het Wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wet is op 1 januari 2016 in werking getreden. Vanaf dat moment is een overheidslichaam belastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijft, tenzij er sprake is van een vrijstelling. Er is sprake van een fiscale ondernemingsactiviteit als met een duurzame organisatie van kapitaal aan het economische verkeer wordt deelgenomen, met het oogmerk om winst te behalen. Dat dient voor iedere afzonderlijke activiteit van de publiekrechtelijke entiteit te worden beoordeeld. In nauwe samenwerking met onze fiscale adviseur zijn de risico's geïnventariseerd. Uit die inventarisatie blijkt dat wij mogelijk op een vijftal terreinen risico lopen:

- De exploitatie van grotten en groeven;
- De eigen bijdragen, die betrekking hebben op het sociaal domein;
- De verhuur/verkoop van gemeentelijke eigendommen;
- De opbrengsten uit afvalinzameling;
- De parkeerexploitatie.

Tot nu toe wordt het parkeren op parkeerterreinen en het straatparkeren aangemerkt als een overheidstakenvrijstelling. Er blijft echter sprake van een latent risico. Zoals blijkt uit de diverse jurisprudentie en de conclusie van de Advocaat-generaal, wordt er wisselend aangekeken tegen de btw-hoedanigheid van gemeenten bij het straatparkeren. Met betrekking tot de overige genoemde zaken dient de belastingdienst nog een uitspraak te doen.

In de voorliggende jaarrekening is rekening gehouden met een verschuldigd bedrag van € 387,- aan vennootschapsbelasting.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb) Lasten taakveld	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
Vennootschapsbelasting			387
Totaal lasten	0	0	387

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb) Baten taakveld	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
Totaal baten	0	0	0

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb) Saldo taakveld	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
Vennootschapsbelasting	0	0	-387
Totaal saldo	0	0	-387

Taakveld 0.10 Mutaties reserves.

In dit taakveld worden de mutaties van de reserves verantwoord, die met alle taakvelden verband houden, uitgezonderd taakveld 0.11: Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Toelichting taakveld.

Per saldo is in het planjaar 2018 een bedrag van € 923.309,- aan de reserves toegevoegd. In hoofdstuk 5 van deze jaarstukken, de toelichting op de balans, treft U een nadere specificatie van dat bedrag aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Lasten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Mutaties reserves	69.698	2.434.278	2.727.902
Totaal lasten	69.698	2.434.278	2.727.902

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Baten taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Mutaties reserves	824.108	1.875.529	1.804.593
Totaal baten	824.108	1.875.529	1.804.593

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Saldo taakveld</i>	<i>Primitieve begroting 2018</i>	<i>Begroting na wijziging 2018</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Mutaties reserves	754.410	-558.749	-923.309
Totaal saldo	754.410	-558.749	-923.309

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten.

In dit taakveld wordt het saldo van de rekening van baten en lasten verantwoord.

Toelichting taakveld.

De jaarrekening 2018 sluit met een overschot van € 544.187,-. Zoals te doen gebruikelijk wordt dat bedrag via het verdelvoorstel toegevoegd aan de algemene dekkingsreserve. De uiteindelijke bestemming van het overschot wordt betrokken bij de kadernota.

Hoofdstuk 3: De paragrafen.

§ 3.1 Lokale heffingen.

Bij de lokale heffingen wordt een onderscheid gemaakt tussen heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen, heffingen die aan bepaalde producten zijn gekoppeld en overige heffingen. Onder de eerste categorie vallen de Onroerende-zaakbelastingen, de hondenbelasting, de parkeerbelasting, de gefiscaliseerde parkeerboetes, de toeristenbelasting, de precariobelasting, de gemakkelikhedenretributie en de reclamebelasting. Tot de tweede categorie worden de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de leges gerekend. Onder de derde categorie zijn de begrafenisrechten en de marktgeden gerangschikt.

In deze paragraaf treft U achtereenvolgens aan:

- Belasting- en heffingenbeleid;
- Kwijtscheldingsbeleid;
- Lokale heffingen zonder gebonden besteding;
- Lokale heffingen met gebonden besteding;
- Overige lokale heffingen;
- Lokale lastendruk;
- Samenvattend overzicht lokale heffingen.

Belasting- en heffingenbeleid.

Kort samengevat kan het belasting- en heffingenbeleid voor het jaar 2018 als volgt worden samengevat:

- Voor de heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen:
  - De belastingdruk van de onroerende-zaakbelastingen is met 3% gestegen;
  - De tarieven voor de hondenbelasting en de gefiscaliseerde parkeerboetes zijn geïndexeerd met 1,5%;
  - De tarieven voor de parkeerbelasting, de toeristenbelasting en de reclamebelasting zijn gelijk gebleven;
  - De tarieven van de precariobelasting zijn verhoogd met 10%;
  - Het tarief van de gemakkelikhedenretributie is verhoogd van € 0,15 tot € 0,20 per bezoeker en het kersttarief is verhoogd van € 0,40 naar € 0,55 per bezoeker.
- Voor de bestedingsgebonden heffingen:
  - Bij de milieuheffingen wordt het principe van 100%-kostendekking toegepast. Het tarief van de rioolheffing is gelijk gebleven, het tarief van de afvalstoffenheffing is gehandhaafd op € 120,- per perceel per jaar;
  - De legestarieven zijn geïndexeerd met 1,5%.
- Voor de overige heffingen:
  - De tarieven voor de begrafenisrechten zijn geïndexeerd met 1,5%;
  - De tarieven voor de marktgeden zijn gelijk gebleven.

Kwijtscheldingsbeleid.

Kwijtschelding wordt verleend ingeval een belastingschuldige niet in staat is om de opgelegde belastingaanslag te voldoen. Er moet dan wel sprake zijn van belastingen, die niet ontweken kunnen worden. Het lokaal ontwikkelde beleid moet voldoen aan de door de minister gestelde criteria. Bij de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken wordt de 100%-norm toegepast. Dat betekent, dat bij de berekening van het bedrag van de kwijtschelding de zogeheten kosten van bestaan zijn vastgesteld op 100% van de genormeerde bijstandsuitgaven. Bij de vaststelling en uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeente op één punt vrij om af te wijken van de landelijke regelgeving, namelijk bij de vaststelling van de berekeningscomponent "kosten van bestaan". Het is namelijk toegestaan om deze component ruimer vast te stellen dan de landelijk geldende 90% van de bijstandsnorm.

Per 1 juli 2011 zijn wetswijzigingen in werking getreden, die de bevoegdheid tot het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen verruimen. Deze verruiming heeft betrekking op de mogelijkheid om in bepaalde gevallen kwijtschelding voor ondernemers mogelijk te maken, met dien verstande dat het daarbij alleen mag gaan om belastingen die geen relatie hebben met de onderneming, zoals de afvalstoffenheffing. Indien er echter sprake is van een woon- winkelpand (gemengd gebruik), prevaleert het zakelijke karakter en is gehele of gedeeltelijke kwijtschelding alleen mogelijk in het kader van een crediteurenakkoord.

In 2018 is voor een bedrag van € 117.725,- aan kwijtschelding verleend.

Lokale heffingen zonder gebonden besteding.

Onroerende-zaakbelastingen.

Wanneer het een woning betreft, worden alleen zakelijk gerechtigden in de heffing van de Onroerende-zaakbelastingen betrokken. Indien het niet om een woning gaat, blijven zowel de zakelijk gerechtigde als de gebruiker belastingplichtig. De heffing geschiedt op basis van de verordening "Onroerende-zaakbelastingen", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017.

Voor het belastingjaar 2018 geldt als heffingsmaatstaf de getaxeerde waarde in het economische verkeer. De peildatum van de waarde is 1 januari 2017. Bij de bepaling van de hoogte van de tarieven voor het jaar 2018 is rekening gehouden met het door U genomen besluit dat de tarieven in 2018 mogen stijgen met 3%, na correctie van de gevolgen van de waardeontwikkeling en de areaaluitbreiding.

De tarieven, die worden uitgedrukt in een percentage van de economische verkeerswaarde, zijn in 2018 als volgt:

Onderdeel	Tarieven 2018
Eigenarenbelasting woningen	0,1713%
Eigenarenbelasting niet-woningen	0,3780%
Gebruikersbelasting niet-woningen	0,3026%

De totale opbrengst bedroeg in 2018 € 4.771.713,-.

Hondenbelasting.

De onderhavige belasting wordt geheven op grond van de verordening "Hondenbelasting", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017.

De tarieven voor 2018 zijn als volgt:

Voor de 1 ^e hond	€	52,20
Voor de 2 ^e hond	€	87,00
Voor elke volgende hond	€	174,00

De opbrengst hondenbelasting bedroeg in 2018 € 86.250,-.

Parkeerbelasting.

De heffing van parkeerbelastingen geschiedt op basis van artikel 225 van de Gemeentewet. De verordening is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Het tarief bedraagt in 2018 € 1,90 per uur (behalve Koningswinkelstraat € 1,40). De parkeerinkomsten bedroegen in 2018 € 2.367.991,- (exclusief parkeergarage).

Gefiscaliseerde parkeerboetes.

Onze gemeente heeft gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid tot invoering van het gefiscaliseerd parkeren. De heffing geschiedt op basis van de "Parkeerbelastingverordening", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. De boete bedraagt in 2018 € 62,-, te verhogen met een bedrag van één uur parkeertijd. De baten waren in 2018 € 65.034,-.

Toeristenbelasting.

Onder de naam toeristenbelasting wordt een belasting geheven van degene die gelegenheid biedt tot verblijf aan personen, die tegen betaling overnachten en die niet in het bevolkingsregister staan ingeschreven. De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening "Toeristenbelasting", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 30 mei 2016.

De tarieven per persoon per overnachting zijn voor het jaar 2018 als volgt:

in hotels en pensions	€ 1,76
op campings	€ 1,38

Met de opbrengsten uit de toeristenbelasting was in 2018 een bedrag gemoeid van € 1.969.121,-.

Precariobelasting.

De precariobelasting wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017, en belast het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst over 2018 bedroeg € 383.631,-.

Vermakelijkhedenretributie.

De vermakelijkhedenretributie wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Het tarief voor 2018 bedraagt € 0,20 per persoon, met dien verstande dat in de kerstperiode een tarief van € 0,55 per persoon in rekening wordt gebracht als het aantal bezoekers van de vermakelijkheid in die periode de 50.000 te boven gaat. In 2018 bedroeg de opbrengst € 262.603,-.

Reclamebelasting.

In het kader van de realisatie van het centrumplan en ten behoeve van de renovatie van het historisch centrum wordt vanaf het planjaar 2012 reclamebelasting geheven. De heffing geschiedt op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 10 oktober 2016.

De tarieven bedragen per vestiging in het "winkelgebied" per jaar voor objecten met een oppervlakte van:

0,1 m ² of minder	€ 0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 525,-
20,0 m ² of meer	€ 1.050,-

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied "historisch centrum inclusief Th. Dorrenplein en Jan Deckersstraat 1" bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€ 0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 651,-
20,0 m ² of meer	€ 1.302,-

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied “deel Plenkertstraat en deel Neerhem“ bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€	0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€	126,-
20,0 m ² of meer	€	252,-

De baten waren in 2018 € 128.879,-.

Lokale heffingen met gebonden besteding.

In de nieuwe begrotingsvoorschriften is de verplichting opgenomen dat bij de zogeheten besteding gebonden heffingen moet worden aangetoond dat de baten, die met deze heffingen gegenereerd worden, de lasten niet overschrijden. Er mag dus maximaal sprake zijn van 100%-kostendekking. In de tarieven mogen ook overheadkosten verdisconteerd worden. Voorwaarde is wel dat de gehanteerde systematiek bij de bepaling van de hoogte van deze overhead degelijk wordt onderbouwd.

Bij de bepaling van de hoogte van de kosten wordt ook de overhead meegenomen. Zoals uit de hierna volgende berekening blijkt, hebben wij die opslag bepaald op € 29.555,- per fte. Het rijk hanteert bij het in rekening brengen van kosten voor uitgevoerde werkzaamheden een bedrag van € 31.500,- per fte. Dat bedrag komt dus heel aardig in de buurt van de door ons gemaakte berekening. De hierna volgende berekening is ontleend aan de begroting 2018.

Berekening overhead.

Taakveld overhead:		5.601.082
Niet-doorbelaste personeelskosten:		
Voormalig personeel	97.277	
Eigen risico WAO/WW	159.351	
Tijdelijk personeel	175.978	
Concernstaf, middelen en griffie	1.191.211	
Lijndiensten	731.280	
Overige kosten	100.670	
		-2.455.767
Niet-doorbelaste indirecte kosten:		
Afschrijvingskosten	30.058	
Rentekosten	11.484	
Voorlichting en communicatie	123.886	
Financiële ondersteuning	150.441	
Buitendienst	227.713	
Overige kosten	172.826	
		-716.408
Doorbelasting		2.428.907
Aantal fte's bedrijfsvoering		82,18
Per fte, afgerond		29.555
Aantal productieve uren		1.375
Tarief per uur		€ 21,49

Afvalstoffenheffing.

De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening "Afvalstoffenheffing", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Alle kosten, die verband houden met het inzamelen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen, worden integraal doorberekend.

Rioolheffing.

Deze heffing is geregeld in de verordening "Rioolheffing", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Ook bij deze heffing wordt het principe "de vervuiler betaalt" toegepast. Het tarief in het jaar 2018 is vastgesteld op € 2,54 per kubieke meter water.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 2018 en de rioolheffing 2018.

Overzicht kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2018.

Lasten:

Directe lasten taakveld	1.300.276
Overhead: 0,86 fte * € 29.555,-	25.417
Kwijtschelding	43.342
B.T.W.	226.783
Lasten per saldo	<u>1.595.818</u>

Baten:

Directe baten taakveld	580.126
Afvalstoffenheffing	911.820
Bespaarde rente	103.872
Baten per saldo	<u>1.595.818</u>

Dekkingspercentage 100,0%

Overzicht kostendekkendheid rioolheffing 2018.

Lasten:

Directe lasten taakveld	2.416.108
Overhead: 1,06 fte * € 29.555,-	31.328
Kwijtschelding	74.383
B.T.W.	270.118
Lasten per saldo	<u>2.791.937</u>

Baten:

Rioolheffing	2.704.312
Overige baten	650
Bespaarde rente	86.975
Baten per saldo	<u>2.791.937</u>

Dekkingspercentage 100,0%

Voor de volledigheid merken wij hierbij nog op dat deze dekkingsgraden zijn bereikt door aan de voorziening afval een bedrag te onttrekken van € 58.113,- en aan de voorziening riolering een bedrag toe te voegen van € 429.664,-.

Leges.

Leges zijn vergoedingen voor door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. Bij de bepaling van de tarieven wordt gestreefd naar maximale kostendekking. Leges worden geheven op basis van de "Legesverordening", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017, laatstelijk gewijzigd bij raadsbesluit van 7 mei 2018.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de mate van kostendekkendheid van de leges.

Overzicht kostendekkendheid leges 2018.

Titel 1: Algemene dienstverlening

Toerekenbare lasten taakveld burgerzaken:

Aanschaf reisdocumenten en rijbewijzen	113.825
Verklaringen omtrent gedrag	17.356
Kadaster	43.293
Overige lasten	31.793
Directe salariskosten	120.700
Overhead: 2,1528 fte * € 29.555,-	63.626
	390.593

Toerekenbare baten taakveld burgerzaken:

Leges bevolking	30.616
Leges paspoorten	176.289
Leges rijbewijzen	91.553
Leges huwelijken	23.627
Overige baten	14.049
	336.134

Dekkingspercentage **86,1%**

Titel 2: Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Toerekenbare lasten taakveld wonen en bouwen:

Kosten welstands- en monumentencommissie	52.123
Inschakeling externe deskundigen	3.810
Uitvoeringskosten Wabo	1.937
Directe salariskosten	391.817
Overhead: 5,8375 fte * € 29.555,-	172.527
	622.214

Toerekenbare baten taakveld wonen en bouwen:

Leges omgevingsvergunning	359.326
Terugontvangst lasten welstandtoezicht	44.695
Overige leges	53.732
	457.753

Dekkingspercentage **73,6%**

Titel 3: Europese dienstenrichtlijn

Toerekenbare lasten taakveld openbare orde en veiligheid:

Directe salariskosten	126.291
Overhead: 1,8793 fte * € 29.555,-	55.543
	181.834

Toerekenbare baten taakveld openbare orde en veiligheid:

Precariovergunningen	16.625
Leges algemene zaken	33.580
Leges drank en horecawet	13.905
Overige leges	19.730
	83.840

Dekkingspercentage 46,1%

Overige lokale heffingen.

Begrafenisrechten.

Deze heffing is geregeld in de verordening “Verordening Lijkbezorgingsrechten”, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. In 2018 bedroegen de opbrengsten € 124.665.-.

Marktgeden.

Deze gelden worden geheven op basis van de verordening “Marktgeden”, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. In 2018 bedroegen de marktgeden € 2.999,-.

Lokale lastendruk.

Elk jaar publiceert de provincie het belastingoverzicht, waarmee de gemeentelijke heffingen (Onroerend-zaakbelastingen, riool- en afvalstoffenheffing) van alle Limburgse gemeenten met elkaar worden vergeleken. Uit het overzicht van 2018 blijkt onder meer dat de belastingdruk voor onze inwoners (zowel eigenaar als gebruiker van een object) iets boven het provinciaal gemiddelde ligt.

Samenvattend overzicht lokale heffingen.

Omschrijving	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
<i>Heffingen zonder gebonden besteding:</i>			
Onroerende-zaakbelastingen	4.619.000	4.752.000	4.771.713
Hondenbelasting	85.000	86.229	86.250
Parkeerbelasting	2.668.834	2.372.852	2.367.991
Gefiscaliseerde parkeerboetes	76.000	65.202	65.034
Toeristenbelasting	1.800.000	1.900.000	1.969.121
Precariobelasting	330.000	380.000	383.631
Vermakelijkhedenretributie	200.000	265.000	262.603
Reclamebelasting	120.000	129.000	128.879
	9.898.834	9.950.283	10.035.222
<i>Heffingen met gebonden besteding:</i>			
Afvalstoffenheffing	895.000	910.000	911.820
Rioolheffing	2.709.000	2.702.000	2.704.312
Leges taakveld burgerzaken	311.365	333.915	336.134
Leges taakveld wonen en bouwen	357.550	443.550	457.753
Leges taakveld openbare orde/veiligheid	102.257	85.363	83.840
	4.375.172	4.474.828	4.493.859
<i>Overige heffingen:</i>			
Begrafnisrechten	125.500	125.500	124.665
Marktgelden	3.000	3.000	2.999
	128.500	128.500	127.664
Totaal	14.402.506	14.553.611	14.656.745

§ 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing.

In deze paragraaf wordt een verband gelegd tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit wordt vervolgens uitgedrukt in het weerstandvermogen. Gezamenlijk met de in deze paragraaf opgenomen financiële kengetallen kan een goed oordeel worden gevormd over de financiële positie. Achtereenvolgens wordt een samenvattend overzicht verstrekt van de beschikbare reserves en voorzieningen, wordt ingegaan op het risicoprofiel, worden de (verplichte) financiële kengetallen gepresenteerd en wordt nader ingegaan op de financiële positie van onze gemeente.

Reserves en voorzieningen.

De stand van de reserves en voorzieningen is per 31 december als volgt:

	31-12-2017	31-12-2018
Algemene reserves	3.242.538	3.242.538
Bestemmingsreserves	38.671.908	39.843.526
Voorzieningen	14.767.361	14.688.824
	56.681.807	57.774.888

Het reserve- en voorzieningenbeleid wordt jaarlijks bij de presentatie van de begroting geactualiseerd. Per reserve/voorziening wordt dan nader ingegaan op het doel en de besteding van die gelden in de komende planperiode. Wij verwijzen U daarvoor naar de bijlagen bij de begroting.

Het risicoprofiel.

In het kader van risicomanagement wordt het risicoprofiel twee maal per jaar, bij de begroting en de jaarstukken, geactualiseerd. Hierbij wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de gekwantificeerde risico's. Deze ratio is het weerstandvermogen.

De risico's worden als volgt geschat:

Risico	Veroorzakende gebeurtenis	Maximale schadebedrag	I/S (financieel)	Risico-score (kans x impact)	Weerstandscapaciteitsbedrag	Programma / paragraaf
Extreme weersomstandigheden	Extreem weer in de vorm van regen, sneeuw en/of storm	€ 50.000	I	9	€ 6.250	Verkeer, vervoer en waterstaat
Parkeereexploitatie	Minder bezoekers dan verwacht	€ 301.700	S	25	€ 271.530	Bestuur en ondersteuning
(Plan)schadeclaims	Aansprakelijkheidsstellingen	€ 500.000	I	15	€ 250.000	Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing
Toeristische functie	Teruglopend aantal bezoekers door economische crisis, minder evenementen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 234.500	S	25	€ 211.050	Economie
Exploitatie kerstmarkt gemeentegrot	Teruglopend aantal bezoekers, aanvullende veiligheidseisen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 300.000	S	25	€ 270.000	Economie
Sociaal domein	Toename gebruik voorzieningen	€ 1.019.992	S	15	€ 509.996	Sociaal domein
Algemene uitkering	Bezuinigingen Rijk, lager accres	€ 1.155.397	S	15	€ 577.699	Bestuur en ondersteuning
Vennootschapsbelasting	Onduidelijkheid in fiscale regelgeving inkomsten afvalstromen	€ 6.870	S	3	€ -	Bestuur en ondersteuning
Wachtgeldverplichtingen / ontslagprocedures	Politieke crisis	€ 100.000	S	9	€ 12.500	Bestuur en ondersteuning
Totalen		€ 3.668.459			€ 2.109.025	

De inventarisatie leidt tot een structureel risico-bedrag van € 1.852.775,- en een incidenteel risico-bedrag van € 256.250,-, in totaliteit een bedrag van € 2.109.025,-.

De beschikbare weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit geldt geen vaste regel. Die capaciteit is net als de risico's onder te verdelen in:

- Structurele weerstandscapaciteit: de onbenutte belastingcapaciteit/budgettaire capaciteit;
- Incidentele weerstandscapaciteit: de vrij beschikbare en aanwendbare reserves, vermeerderd met het resultaat na bestemming.

Wanneer wij deze uitgangspunten in cijfers vertalen, ziet de weerstandscapaciteit er als volgt uit:

Vrij beschikbare en aanwendbare reserves	€ 23.556.433,-
Resultaat na bestemming	€ 544.187,-
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 50.000,-
Onbenutte budgettaire capaciteit	€ 377.799,-
Totaal	€ 24.528.419,-

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte, die aanwezig is om OZB-tarieven te verhogen. De macronorm voor 2019 heeft de minister vastgesteld op 4%. Aangezien onze OZB-tarieven in 2019 stijgen met 3%, is er 1% ruimte. Die ruimte vertaalt zich in een bedrag van afgerond € 50.000,-.

Bij de bepaling van de onbenutte budgettaire capaciteit wordt gekeken naar het beschikbaar budget voor onvoorzien uitgaven (€ 100.000,-) en het structurele begrotingsresultaat op termijn (€ 277.799,-).

Het weerstandsvermogen.

Indien de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit) groter is dan 1, dan kunnen de financiële gevolgen van de risico's worden opgevangen. Is de uitkomst kleiner dan 1, dan is sprake van onvoldoende dekking voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Een confrontatie van de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit geeft het volgende beeld te zien:

<i>Weerstandscapaciteit</i>	<i>beschikbaar</i>		<i>benodigd</i>	
Structureel	A	€ 427.799	B	€ 1.852.775
Incidenteel	C	€ 24.100.620	D	€ 256.250
Totaal	E	€ 24.528.419	F	€ 2.109.025
<i>Weerstandvermogen</i>				
Structureel (A/B)				0,23
Incidenteel (C/D)				94,05
Totaal (E/F)				11,63

De incidentele weerstandscapaciteit is ruim voldoende, zo blijkt uit de cijfers. De beschikbare structurele weerstandscapaciteit biedt op dit moment onvoldoende dekking voor het opvangen van structurele risico's. Mocht zich echter een structureel risico voordoen, dan kan dit een flink aantal jaren met de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit worden opgevangen.

Kengetallen financiële positie.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing vijf financiële kengetallen dienen te worden opgenomen. Deze kengetallen zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van deze positie.

Concreet gaat het om de volgende kengetallen:

De netto schuldquote.

Deze quote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe lager de quote, des te lager de schulden.

De solvabiliteitsratio.

Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger de ratio, des te groter de weerbaarheid.

Grondexploitatie.

Hierin wordt informatie gegeven over de totale waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond. Dat bedrag wordt gedeeld door de totale baten uit de begroting of de jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Hoe lager het percentage, hoe minder risicovol.

Structurele exploitatieruimte.

De structurele ruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om structurele tegenvallers op te vangen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage. Hoe hoger het percentage, des te groter de ruimte.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouders.

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan, die een gemeente heeft om haar structurele baten te verhogen om stijgende structurele lasten op te vangen. De Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de zogeheten Atlas voor de lokale lasten. Hoe lager het percentage, des te groter de ruimte.

Financiële kengetallen en de signaleringswaarde.

De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben geconstateerd dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt ook voor de toezichthouder belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is door de toezichthouders daarom besloten voor het verkrijgen van een goed beeld, aan te sluiten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de hiernavolgende tabel is een categoriale indeling opgenomen, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol.

<i>Signaleringswaarden financiële kengetallen</i>	<i>Categorie A</i>	<i>Categorie B</i>	<i>Categorie C</i>
netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
kengetal grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Financiële kengetallen gemeente.

In de hiernavolgende tabel zijn de kengetallen voor onze gemeente opgenomen voor de jaren 2017-2022.

<i>Verloop financiële kengetallen</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Realisatie 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
netto schuldquote	-5,13%	-14,52%	28,29%	31,80%	26,99%	20,17%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6,80%	-16,05%	28,22%	31,80%	26,99%	20,17%
solvabiliteitsratio	55,08%	56,62%	42,45%	44,12%	46,43%	49,60%
kengetal grondexploitatie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
structurele exploitatieruimte	6,91%	7,11%	-0,69%	-0,65%	0,34%	0,57%
belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde 2018)	99,72%	102,91%	104,85%	106,93%	109,02%	111,10%

Beoordeling financiële positie.

Op termijn vallen alle financiële kengetallen in categorie A, het minst risicovol, met uitzondering van de belastingcapaciteit (categorie C).

Wanneer wij de afzonderlijke kengetallen vergelijken met de streefwaarden en beoordelen in hun onderlinge verhouding, dan kunnen wij stellen dat er sprake is van een structureel gezonde financiële positie van onze gemeente. Voorwaarde is natuurlijk wel dat alle door de raad vastgestelde taakstellingen tot de beoogde financiële omvang worden gerealiseerd.

§ 3.3 Onderhoud kapitaalgoederen.

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de kapitaalgoederen worden beheerd. Concreet gaat het daarbij om wegen, rioleringen, gebouwen, groen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken. In de door Uw raad vastgestelde financiële verordening is onder meer bepaald dat tenminste één keer in de vier jaar wordt aangeboden:

- Een nota voor het onderhoud van de openbare ruimte;
- Een geactualiseerd Gemeentelijk RioleringsPlan;
- Een nota onderhoud gebouwen, bevattende voorstellen voor het te plegen onderhoud en de bijbehorende kosten van de gemeentelijke gebouwen, de normkostensystematiek en het meerjarig budgettair middelenbeslag.

De kwaliteit van de financiële huishouding en het onderhoudsniveau van kapitaalgoederen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft dan ook dwingend voor dat aan het onderhoud van de kapitaalgoederen een afzonderlijke paragraaf moet worden gewijd. Het onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen gebeurt aan de hand van beheersplannen. De periode, die een beheersplan bestrijkt, is onder meer afhankelijk van de economische en/of technische levensduur van de betreffende kapitaalgoederen. Een beheersplan wordt periodiek herzien.

Wegen.

Bij de behandeling van de begroting 2018-2021 heeft Uw raad gekozen voor adaptief wegbeheer, waarmee een extra bedrag is gemoeid van € 336.000,- per jaar. Per saldo is dan € 800.000,- per jaar beschikbaar voor onderhoud van het gemeentelijk wegennet. De noodzakelijke middelen voor de nieuwe vorm van wegbeheer zijn nog niet vrijgemaakt.

Eveneens bij de behandeling van de begroting 2018-2021 heeft Uw raad besloten om een bedrag van € 413.000,- beschikbaar te stellen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud. Op basis van de wegeninspectie in het najaar van 2017 is dat bedrag naar boven toe bijgesteld met € 292.000,- tot € 705.000,-. Vanwege de weersomstandigheden en door het relatief late tijdstip waarop de aanvullende middelen door de raad zijn gevoteerd, is in 2018 nauwelijks achterstallig onderhoud gepleegd. De resterende middelen, concreet een bedrag van afgerond € 643.000,- zijn toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening en zullen in 2019 besteed worden.

De totale netto-lasten van de taak Wegennet en wegbermen, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedroegen in 2018 € 1.650.512,-. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten en onderhoud.

Rioleringen.

In het geactualiseerde VGRP, dat de raad op 2 oktober 2017 heeft vastgesteld, ligt de nadruk met name op de gevolgen van de klimaatverandering en op het verder verankeren van het Samenwerkingsverband Maas en Mergelland. De afgelopen jaren is veel tijd en energie gestoken in het op orde brengen van het rioleringsmodel voor het gehele gebied van Maas en Mergelland. Voor rioleringsbegrippen is dit qua schaalgrootte en karakter van het landschap uniek te noemen, enerzijds vanwege de schaalgrootte (6 gemeenten, Waterschap en WML) en anderzijds doordat het Zuid-Limburgse landschap met haar reliëf andere waterproblematieken kent dan de rest van Nederland. De provincie heeft invulling gegeven aan haar wettelijke toetsingstaak met betrekking tot het gemeentelijk rioleringsplan en de eerder genoemde overlegpartners hebben inmiddels een instemmende verklaring verstrekt. In het gemeentelijk rioleringsplan zijn de investeringen per jaar aangegeven, met daarbij de opmerking dat de procedures rondom het verkrijgen van vergunningen, grondaankopen, ernstig vervuilde grond en andere onvoorziene zaken de nodige vertragingen kunnen veroorzaken.

Het nieuwe GRP kent voor de komende vijf jaar (2018-2022) een investeringsomvang van ruim € 7 miljoen. De daarmee gemoeide kapitaallasten lopen geleidelijk op tot ruim € 450.000,- in 2022. Door de rioolheffing vanaf het planjaar 2019 tot en met 2022 jaarlijks met 1,5% te indexeren, is de verwachting dat het GRP met de in de voorliggende begroting geraamde middelen kan worden uitgevoerd.

De totale lasten van het taakveld Rioleringsen bedroegen in 2018 € 2.521.819,-. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten, onderhoud, inspectie en onderzoek en elektriciteitsverbruik. Voor een volledig overzicht van de baten en lasten van de rioleringsrekening verwijzen wij U naar de paragraaf Lokale heffingen van deze jaarstukken.

Gebouwen.

Voor alle gemeentelijke gebouwen dient een onderhoudsplan beschikbaar te zijn. Doelstelling van dat plan is om de onderhoudstoestand van de gemeentelijke gebouwen te bewaken, achterstallig onderhoud te voorkomen en meerjarig inzicht te krijgen in de staat van onderhoud van onze gemeentelijke gebouwen. Bij de behandeling van de kadernota 2018 heeft Uw raad besloten om de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening gebouwen structureel te verhogen met € 30.000,-.

Ultimo 2018 zijn de volgende bedragen beschikbaar in de onderhoudsvoorzieningen:

Onderhoud gebouwen	€	861.423,-
Onderhoud sportcentrum Polfermolen	€	1.193.902,-

Het onderhoud aan het Polfermolencomplex beperken wij tot het hoogst noodzakelijke, zonder dat wij daarbij uiteraard de veiligheid uit het oog verliezen. Overeenkomstig de door Uw raad vastgestelde financiële opzet met betrekking tot de ontwikkelingen rondom de Polfermolen hebben wij in 2018 een bedrag van € 805.000,- uit de onderhoudsvoorziening laten vrijvallen ten gunste van de verliesvoorziening Polfermolen. Bovendien worden er vanaf het planjaar 2019 geen gelden meer aan de onderhoudsvoorziening gedoteerd.

Groen.

Het nieuwe ontzorgingscontract voor groen en reiniging voor de planjaren 2018 en 2019, dat is gegund voor een jaarbedrag van € 918.500,-, kan met maximaal 3 maal 2 jaren worden verlengd. Het aanbestedingsresultaat was zo gunstig dat zelfs nog ruim € 200.000,- beschikbaar bleef voor het kunnen maken van een inhaalslag, voor bestekwijzigingen en voor onvoorziene uitgaven. Rekening houdende met de nog lopende verplichtingen op de balansdatum 31 december 2018 is het beschikbare bedrag nagenoeg volledig besteed.

Rekening houdende met de doorbelasting naar andere taakvelden sluit de taak Groenvoorziening, dat onderdeel is van het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie, in 2018 met een bedrag van € 983.102,-. Deze kosten hebben betrekking op directe loonkosten, onderhoud en wijkteams.

Openbare verlichting.

In 2016 heeft Uw raad besloten alle openbare verlichting om te bouwen naar LED. De ombouw naar Ledverlichting is inmiddels volledig gerealiseerd en het nieuwe ontzorgingscontract is gegund.

Het huidige beleidsplan openbare verlichting dateert uit 2012. Eén van de eerste taken van de marktpartij die het beheer en onderhoud verzorgt, is het opstellen van een nieuw beleidsplan openbare verlichting. Dit plan zal in 2019 aan Uw raad ter vaststelling worden voorgelegd.

De totale netto-lasten van de taak Openbare verlichting, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedroegen in 2018 € 351.761,-. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten, elektriciteitsverbruik en onderhoud. De gemaakte inschattingen met betrekking tot het neergaande verloop van de energie- en onderhoudskosten zijn juist gebleken, sterker nog, het feitelijk verloop van deze kosten bleek nog gunstiger dan verwacht.

Civieltechnische kunstwerken.

Het onderhoudsplan kunstwerken (bouwwerken zoals bruggen, viaducten en tunnels) is onlangs geactualiseerd. In dit plan wordt nader ingegaan op de constructieve toestand, de onderhoudstoestand en de urgentie tot herstel van alle 32 kunstwerken, die in onze gemeente gelegen zijn. Een meerjarige kostenraming maakt eveneens onderdeel uit van dit plan. De financiële consequenties zullen bij de opstelling van de kadernota 2019 worden meegenomen.

De totale lasten van de taak Bruggen, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedroegen in 2018 € 82.244,-. Deze kosten hebben betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten en onderhoud.

§ 3.4 Financiering.

Het treasurystatuut bevat de doelstellingen van het treasurybeleid en geeft de kaders aan, waarbinnen de treasuryfunctie zich mag bewegen. Op grond van de wet Financiering Decentrale Overheden moet een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarstukken worden opgenomen. De bedoeling daarvan is om de transparantie te vergroten, zodat meer inzicht in de risico's van het geldverkeer ontstaat.

De rentelasten.

In het hierna volgende renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening 2018.

Externe rentelasten langlopende financiering	474.448	
Externe rentelasten kortlopende financiering	2	
Externe rentebaten	0	
Totaal door te rekenen externe rente		474.450
Rente toe te rekenen aan grondexploitatie	0	
Rente toe te rekenen aan projectfinanciering	-52.502	
Totaal direct toegerekende externe rente		-52.502
Saldo door te rekenen externe rente		421.948
Rente over eigen vermogen	1.231.826	
Rente over voorzieningen (contante waarde)	433.999	
Totaal rente over eigen vermogen en voorzieningen		1.665.825
Totaal rente toe te rekenen aan taakvelden		2.087.773
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-2.021.778
Renteresultaat taakveld treasury		65.995
Specificatie taakveld treasury:		
Energievoorziening		3.576
Sluiten geldleningen		56.048
Beleggingen		6.371
		65.995

Het renteresultaat 2018 op het taakveld Treasury bedroeg derhalve € 65.995,-. Dat bedrag is gelijk aan het saldo van de niet aan de diverse programmalijnen toegerekende rentekosten.

De totale rentelasten 2018 bedroegen ruim € 2,1 miljoen. Dat bedrag is nagenoeg volledig verdisconteerd in het rente-omslagpercentage.

De berekening van de renteomslag in cijfers:

<i>Omschrijving</i>	<i>Boekwaarde</i>	<i>Rentelasten</i>
Vaste activa per 1 januari 2018	€ 53.714.559,-	€ 2.140.275,-
Vaste activa met vast rentepercentage	-€ 729.195,-	-€ 52.502,-
Basis voor de berekening	€ 52.985.364,-	€ 2.087.773,-

Het omslagpercentage is dus 3,94%.

Treasury.

Binnen het risicobeheer onderscheiden wij een aantal risico's, te weten het renterisico, het kredietrisico en het interne liquiditeitsrisico. Koers- en valutarisico's blijven buiten beschouwing.

Het renterisico.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's, die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen uitvallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden c.q. dat de feitelijke rentebaten achterblijven bij de gecalculerde bedragen. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm voor de vaste schuld.

De kasgeldlimiet.

De gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt verstaan het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden. Per kwartaal wordt de liquiditeitspositie opgemaakt om te beoordelen of aan de kasgeldlimiet is voldaan. De kasgeldlimiet wordt verkregen door het bij ministeriële beschikking vastgestelde percentage van 8,5% te vermenigvuldigen met het totaalbedrag van de begrote uitgaven, exclusief de stortingen in de reserves. In cijfers:

Totaal van de begrote uitgaven	€	48.021.960,-
Kasgeldlimiet voor 2018 afgerond	€	4.082.000,-

Ter vergelijking:

Kasgeldlimiet 2017	€	4.020.000,-
Kasgeldlimiet 2016	€	3.997.000,-

In 2018 heeft geen overschrijding van de kasgeldlimiet plaatsgevonden.

Het beleid is erop gericht om binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op de kortlopende middelen normaliter lager is dan de rente op langlopende leningen. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet wordt overgegaan tot consolidatie van de vlottende schuld door middel van het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van een dergelijke lening wordt uiteraard rekening gehouden met de financieringsbehoefte voor de korte termijn. Wij baseren ons daarbij op een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte, aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

De renterisiconorm.

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Doel hiervan is om te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld. De renterisiconorm wordt bepaald door het totaal van de begrote uitgaven te vermenigvuldigen met het vastgestelde percentage van 20%. Uit oogpunt van risicomijdend beheer streven wij naar een verlenging van de gemiddelde looptijd van onze portefeuille door het aantrekken van rentevaste geldleningen met een looptijd van 25 jaar.

De berekening van de renterisiconorm is als volgt:

Totaal van de begrote uitgaven	€	48.021.960,-
Renterisiconorm	€	9.604.392,-

Het bedrag aan langlopende geldleningen, waarover de gemeente volgens de definitie van de wet Fido een renterisico loopt, bedroeg voor het jaar 2018 € 0,-.

Het kredietrisico.

Met kredietrisico wordt de waardedaling van een vordering bedoeld als gevolg van het niet of niet-tijdig nakomen van de verplichtingen. Het gaat dus om risico's op verstrekte gelden. In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de lokale woningbouwcorporaties, die inmiddels volledig zijn afgelost. Er is een Waarborgfonds Sociale Woningbouw opgericht, waarbij de gemeenten een tertiaire achtervangpositie innemen.

Onder de financiële vaste activa zijn naast de verstrekte kredieten ook de langlopende geldleningen en deelnemingen gerubriceerd, die niet op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten.

Het interne liquiditeitsrisico.

Het interne liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognoses en meerjarige investeringsplannen, als gevolg waarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. Het beheersen van die risico's geschiedt langs twee invalshoeken:

- De ontwikkeling van de financieringsbehoefte wordt trendmatig bepaald aan de hand van ervaringsgegevens, onder toevoeging van specifieke informatie over substantiële mutaties. Zodoende ontstaat een globaal beeld;
- In de financieringsbehoefte moet flexibel voorzien worden. Daartoe wordt zo nodig optimaal gebruik gemaakt van kortlopende financieringen.

De gemeentefinanciering.

De gemeentefinanciering valt uiteen in financiering, verstrekte geldleningen, uitzettingen en relatiebeheer.

Financiering.

Stand per 1 januari 2018	€	11.192.696,-
Reguliere aflossingen	-€	1.258.443,-
Stand per 31 december 2018	€	<u>9.934.253,-</u>

Per 31 december 2018 omvat de leningenportefeuille 12 onderhandse geldleningen voor de financiering van de gemeentelijke activiteiten. Alle langlopende geldleningen zijn rentevast en niet-vernroegd aflosbaar. De gemiddelde looptijd is ruim 8 jaar.

Verstrekte geldleningen.

Stand per 1 januari 2018	€	819.196,-
Reguliere aflossingen	-€	30.000,-
Stand per 31 december 2018	€	<u>789.196,-</u>

Per 31 december 2018 betreft het twee verstrekte geldleningen: Enexis voor een bedrag van € 729.196,- en de lokale bibliotheek voor € 60.000,-.

Uitzetting van gelden.

In het kader van de treasuryfunctie heeft onze gemeente geen uitzettingen, dat wil zeggen geen beleggingen.

Relatiebeheer.

Voor het beheer van de financiële middelen houdt onze gemeente rekeningen aan bij de lokale Rabobank en de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG fungeert als huisbankier.

Het saldo- en liquiditeitenbeheer.

Het gaat hier om het minimaliseren van rentelasten in verband met de financiering van lopende uitgaven, de voorfinanciering van investeringen en het maximaliseren van de rente over beleggingen van liquiditeitsoverschotten. In dit kader merken wij overigens nog op dat het uitzetten van overtollige middelen inmiddels is gereguleerd via de verplichting tot schatkistbankieren.

Vanaf 14 december 2013 zijn de decentrale overheden verplicht om de overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Hiertoe is een rekening-courantovereenkomst gesloten tussen de rijksoverheid en de gemeente. Het is toegestaan om een relatief klein bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden. De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de begrotingsomvang. Per kwartaal wordt getoetst of de buiten de schatkist aangehouden middelen binnen het drempelbedrag blijven.

Wij hebben in 2018 ruimschoots aan deze wettelijke verplichting voldaan. Wij volstaan hier met U te verwijzen naar de toelichting op de balans, waarin het overzicht schatkistbankieren is opgenomen.

Met behulp van schatkistbankieren beoogt de wetgever een bijdrage te leveren aan de vereiste daling van het EMU-saldo voor de Nederlandse overheid door de overtollige liquiditeiten van decentrale overheden voortaan zoveel mogelijk te bundelen binnen de overheids sfeer.

Overzicht netto-vlottende schuld.

Ingevolge de wet Fido dient in de financieringsparagraaf een overzicht te worden opgenomen van het verloop van de vlottende schuld. Dat overzicht treft U hierna aan:

Eerste kwartaal 2018	-€	10.566.000,-
Tweede kwartaal 2018	-€	18.479.000,-
Derde kwartaal 2018	-€	21.376.000,-
Vierde kwartaal 2018	-€	19.558.000,-

-teken = Overschot liquide middelen.

§ 3.5 Bedrijfsvoering.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. drs. R. Meijers Dhr. dr. J.J. Schrijen Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. L.T.J.M. Bongarts

Deze paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- 1) Personeel en organisatie;
- 2) Automatisering en Informatisering;
- 3) Informatiebeveiliging.

Personeel en organisatie.

Algemeen.

Op 8 april 2014 hebben wij besloten om de hoofdstructuur van de organisatie te wijzigen en daarmee samenhangend de sturing van de organisatie. De kerngedachte achter de nieuwe hoofdstructuur is dat de directie enerzijds belast is met de strategische opgaven en anderzijds sturing geeft aan teamleiders, die integraal (dus ook hiërarchisch) verantwoordelijk zijn voor vooraf bepaalde resultaten. Deze resultaten worden afgeleid van de begroting, die jaarlijks door Uw raad wordt vastgesteld. De uitgangspunten voor de nieuwe organisatiestructuur zijn:

- Kleine flexibele eenheden: de eenheden moeten zijn te overzien qua taken en aantallen medewerkers;
- Platte organisatie: een organisatie met zo min mogelijk hiërarchische lagen, zodat zo min mogelijk ruis ontstaat tussen de lagen en de verantwoordelijkheden laag liggen;
- Beheersbaar: de organisatie moet te overzien zijn;
- Herkenbaar: de eenheden moeten voor samenleving, bestuur en de medewerkers zelf herkenbaar zijn;
- Voorsortierend op samenleving/uitbesteding: de structuur, die ontstaat, moet het eenvoudig maken op taakgebieden te gaan samenwerken of uit te besteden, ontvlechtingproblematiek dient voorkomen te worden;
- Strategie niet in de staf, maar in de lijn: de verbinding strategie en uitvoering dient gewaarborgd te zijn;
- Aansturing van medewerkers zo veel mogelijk in één hand: een knip tussen vakinhoudelijke en hiërarchische sturing dient voorkomen te worden.

Voor wat betreft de gewenste cultuur zijn al eerder de volgende waarden centraal gesteld, die als randvoorwaardelijk worden beschouwd voor een succesvolle organisatie: Integriteit, Klantgericht, Resultaatgericht, Samenwerking en Passie. Deze waarden blijven ook van toepassing voor de nieuwe organisatie. Deze waarden zijn vertaald in een Mission Statement:

“De gemeente Valkenburg aan de Geul werkt samen aan duurzaam welzijn en welvaart, behartigt optimaal de belangen van haar burgers en realiseert ambities. Zij heeft een organisatie, waarin de medewerkers vanuit een integrale basishouding samenwerken en de medewerkers zich bewust zijn van hun talenten en ambities en die met passie inzetten voor het bereiken van een klantgericht resultaat”.

Organisatieontwikkeling langere termijn.

Op 13 november 2012 heeft Uw raad kaderstellend besloten dat de gemeente op termijn een regiegemeente wordt met een kleine slagvaardige organisatie, waarbij de uitvoering vooral door derden (verzelfstandigde diensten) wordt verricht. Het streven naar een nieuwe dynamiek in de gemeentelijke samenwerking ligt hier mede aan ten grondslag.

Zoals bekend, liepen er trajecten van samenwerking op de terreinen van ICT, VTH en HRM. De samenwerking op de terreinen van ICT en HRM was gericht op onderbrenging bij de gemeente Maastricht. De gemeente Maastricht heeft deze samenwerking echter stop gezet, omdat zij op deze terreinen eerst de samenwerking wil opzoeken met de gemeenten Heerlen en Sittard-Geleen. Zodra het hiervoor in te richten Shared Service Center operationeel is, kunnen de kleine gemeenten daaraan deelnemen. Op de terreinen WMO/arbeidsparticipatie, archivering en gemeentelijke belastingen had Uw raad al besluiten genomen.

Kwaliteit van dienstverlening: betere dienstverlening, lagere kosten.

Het KCC is inmiddels operationeel. In 2015 is het KCC dusdanig ingericht, dat burgers en bedrijven daar met al hun vragen terecht kunnen. De hoofddoelstelling van het KCC-project is een hogere kwaliteit van dienstverlening en een efficiënte inzet van middelen. Het KCC heeft per kanaal (e-mail, balie, telefonie, post, website) een herkenbare ingang. Herkenbaar door het 14 043 nummer, één fysieke informatiebalie en één website en webloket. Het KCC is één centraal punt in de gemeentelijke organisatie, met één frontoffice, waar 80 procent van de vragen aan de gemeente in 1 keer afgevangen wordt. Fysiek is het KCC inmiddels dusdanig verbouwd dat een adequate dienstverlening aan de burger mogelijk is vanuit één fysieke plek.

Financieel.

Door de vastgestelde formatieve taakstelling van in totaal 11% zijn de mogelijkheden om binnen de P-begroting nog met middelen te schuiven om knelpunten op te lossen dan wel projecten in gang te zetten nagenoeg uitgesloten. Om die reden heeft Uw raad bij de behandeling van de kadernota op 11 juli 2017 extra middelen beschikbaar gesteld om de formatie met 5,8 fte kunnen uitbreiden. Het ging om een bedrag van in totaal € 458.000,-. Door te schuiven met formatie en middelen is voor € 177.000,- aan dekkingsmiddelen vrijgespeeld. Het resterende bedrag van € 281.000,- is aan de P-begroting toegevoegd. Wij volstaan hier met U te verwijzen naar de kadernota van 2017, waarin uitvoerig is toegelicht welke knelpunten met de nu beschikbare middelen kunnen worden opgelost.

Resultaten 2018.

De organisatie van de verkiezingen was succesvol. Landelijk kwamen wij in de top 10 van de best presterende gemeenten. Niet voor niets is deze expertise bij de buurgemeente Beekdaalen gebruikt bij hun herindelingsverkiezing.

In 2018 is pas op de plaats gemaakt met betrekking tot de nieuwe ontwikkelingen in de externe dienstverlening. Hoewel de noodzaak tot vernieuwing is erkend, ontbreekt het aan ontwikkelcapaciteit. Verschillende projecten zijn daardoor doorgeschoven naar 2019 en later. Wel heeft er intern een efficiëncyslag plaatsgevonden voor wat betreft de inzetbaarheid van het personeel. Ook wordt sneller gemonitord op de afgeleverde kwaliteit van de dienstverlening en daar waar nodig wordt bijgestuurd. Voor ondernemers is een (digitaal) loket geopend waar zij terecht kunnen. Een belangrijke factor voor het snel behalen van meer successen is te vinden in het informatiebeleidsplan. Hierin zijn verschillende vormen van nieuwe dienstverlening opgenomen.

Automatisering en Informatisering.

Aangezien de beoogde samenwerking met de gemeente Maastricht op het gebied van de technische infrastructuur niet is doorgegaan, hebben we vanaf medio 2017 het database beheer extern belegd. Hiermee is de continuïteit op dit onderdeel beter geborgd. Op het gebied van het netwerkbeheer blijft de continuïteit echter nog steeds een belangrijk punt van aandacht.

De vakcommissie EFTR zullen wij zoals te doen gebruikelijk jaarlijks informeren over de ontwikkeling op het gebied van de ICT. Hoewel wij niet aan de vooravond staan van zeer grote investeringen blijven de ontwikkelingen in de ICT elkaar snel opvolgen en blijft voldoende budget nodig om tijdig en vooral adequaat daarop in te spelen. Uiteraard blijven wij ook investeren in het verder automatiseren van bedrijfsprocessen, die de kwaliteit van de dienstverlening ten goede komen.

Resultaten 2018.

Informatiebeleidsplan.

Eind 2017 is gestart met het opstellen van een informatiebeleidsplan. Hoewel dit plan eind 2018 nog geen formele status had, geeft het wel handvaten hoe organisatie breed omgegaan moet of kan worden met vraagstukken op het gebied van informatie.

Herinrichting kantoren inclusief apparatuur.

Bij de herinrichting van de kantoren is nieuwe apparatuur op de werkplekken geïnstalleerd.

Ontwikkelingen rondom SSC ZL.

Er is onderzoek gedaan een mogelijke toetreding tot het Shared Service Center Zuid-Limburg. Eind 2018 heeft SSC ZL een offerte uitgebracht, waarover in april/mei 2019 besluitvorming zal plaatsvinden. De vakcommissie EFTR zal hierover worden geïnformeerd.

Digitalisering.

Op vele gebieden in de organisatie vindt een transformatie plaats van analoog naar digitaal. De digitale informatie is dan niet alleen toegankelijker, maar wij kunnen daardoor ook beter invulling geven aan onze archiefplicht (tijdig vernietigen wat we moeten vernietigen). Dit is ook van belang voor de informatieveiligheid.

Informatiebeveiliging.

Inleiding.

In 2013 hebben de gemeenten via de VNG afspraken gemaakt over het op orde krijgen en houden van de informatiebeveiliging. Dat heeft geleid tot de invoering van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), een online-tool voor de zelfevaluatie van de informatiebeveiliging. Uitvloeisel van de afspraken over informatiebeveiliging is onder andere dat elke gemeente met ingang van 2017 verplicht is om in het jaarverslag een paragraaf hierover op te nemen.

ENSIA.

ENSIA is een gezamenlijk project van het ministerie van Binnenlandse Zaken, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het voormalig ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Doelstelling van het project is het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatiebeveiliging, gebaseerd op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). Met de BIG kunnen gemeenten op een vergelijkbare manier efficiënt werken met informatiebeveiliging en hebben gemeenten een hulpmiddel om aan alle eisen ten aanzien van informatiebeveiliging te kunnen voldoen. Ook zorgen gemeenten er met de BIG voor dat informatiebeveiliging een integraal onderdeel is van de bedrijfsvoering en van de keuzes die het management maakt. Met de BIG hebben gemeenten een goed basis-beveiligingsniveau.

Via de ENSIA online tool hebben gemeenten over het jaar 2018 door middel van een zelfevaluatie verantwoording afgelegd over:

- BIG;
- DigiD;
- SUWI-net;
- BAG;
- BGT.

De onderdelen BIG, DigiD en SUWI-net (Structuur Uitvoering Werk en Inkomen) zijn vanaf 2017 verplicht, terwijl de domeinvragen over BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) en BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) met ingang van 2018 dat ook zijn, in tegenstelling tot 2017. In 2017 heeft de gemeente de domeinvragen over BAG en BGT overigens op vrijwillige basis beantwoord. Deze zijn beschouwd als een nulmeting.

De domeinvragen over BRP (BasisRegistratie Personen) en PNIK (Paspoorten en Nederlandse IdentiteitsKaarten) zijn nog niet in de ENSIA online tool opgenomen. Deze vragen zijn beantwoord via een aparte online zelfevaluatie van de RvIG (Rijksdienst voor Identiteitsgegevens). Het streven is erop gericht om de domeinvragen over BRP en PNIK binnen afzienbare tijd te integreren in de ENSIA-tool. Dan kan de zelfevaluatie door de gemeente op het gebied van informatiebeveiliging en -kwaliteit binnen een online tool plaatsvinden.

Voor 2018 was het mogelijk -zij het op vrijwillige basis - domeinvragen te beantwoorden over BRO (BasisRegistratie Ondergrond). De BRO maakt het mogelijk om bodem- en ondergrondgegevens via een digitaal loket op te vragen en aan te leveren. Doordat pas laat bekend was dat domeinvragen BRO in de ENSIA-tool voor 2018 zouden zijn opgenomen, is het niet gelukt om deze te beantwoorden.

De resultaten die voortvloeien uit de beantwoording van de vragen over BIG, DigiD, SUWI-net, BAG en BGT dienen voor de horizontale (raad) en verticale (rijk) verantwoording over de informatiebeveiliging. Het college van burgemeester en wethouders rapporteert hierover zoals hiervoor vermeld in het jaarverslag. Via de ENSIA online tool zijn de onderscheiden ministeries in de gelegenheid de voor hen benodigde informatie te genereren voor hun oordeelsvorming over de stand van zaken met betrekking tot de informatiebeveiliging bij een gemeente.

Op grond van ENSIA dient het college een verklaring informatiebeveiliging op te stellen over de onderdelen DigiD en SUWI-net. Deze verklaring wordt gecontroleerd door een IT-auditor. De IT-auditor stelt ook een Assurancerapport op, waarin hij zijn bevindingen weergeeft ten aanzien van de informatiebeveiliging voor de onderdelen DigiD en SUWI-net. Beide documenten moeten vóór 1 mei 2019 via de ENSIA online tool worden ge-upload ten behoeve van de verticale verantwoording. De collegeverklaring informatiebeveiliging in het kader van ENSIA en het Assurancerapport van de IT-auditor worden separaat ter kennisneming aan de raad aangeboden.

Voor de zelfevaluatie BRP scoorde de gemeente 91,9, voldoende, en voor de zelfevaluatie PNIK 94,7 procent, goed.

De scores voor de zelfevaluaties BAG en BGT waren respectievelijk 90 en 80 procent. Voor beide domeinen was de minimale score voor een positief resultaat 75 procent.

Informatiebeveiligingsbeleid.

Medio 2015 heeft ons college de notitie 'Beleid Informatieveiligheid 2015 - 2018' vastgesteld. In 2016 is deze notitie geactualiseerd. De belangrijkste doelstelling is:

“Het bieden van richting en ondersteuning aan het management ten behoeve van de informatiebeveiliging. Het management geeft een duidelijke richting aan en demonstreert dat zij informatiebeveiliging een hoge prioriteit geeft door het accorderen van het Beleid Informatieveiligheid voor de gemeente Valkenburg aan de Geul”.

Uitgangspunt is dat de organisatie zorgvuldig omgaat met informatie waardoor een betrouwbare en continue dienstverlening kan worden gewaarborgd. Alle relevante wet- en regelgeving met betrekking tot omgang met informatie (onder andere privacy, archivering, openbaarheid bestuur) is richtinggevend voor de maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging binnen de organisatie. De gemeente streeft geen maximaal, maar een optimaal beveiligingsniveau na, waarbij wordt uitgegaan van reducering van de informatieveiligheidsrisico's tegen acceptabele kosten. Het is een illusie dat 100 procent veiligheid gerealiseerd kan worden, omdat de daarmee gepaarde gaande kosten immens zijn. Bovendien zijn fouten op basis van menselijk handelen nooit helemaal uit te sluiten.

Het informatiebeveiligingsbeleid moet tenminste eenmaal per drie jaar worden herzien en opnieuw worden vastgesteld. Omdat het huidige beleid dateert van 2016 betekent dit dat in 2019 een herziening daarvan moet plaatsvinden.

Beheersmaatregelen.

In de loop van 2018 lag de focus voor de gemeente op het opstellen van een integraal Informatiebeleid, waarvan informatiebeveiliging deel uitmaakt. Wij gaan ervan uit dat dit informatiebeleid in de eerste helft van 2019 wordt vastgesteld en vervolgens wordt uitgevoerd. In de loop van 2018 heeft de invoering van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) speciale aandacht gekregen. In het bijzonder is die aandacht uitgegaan naar het opstellen van een register van verwerkingen. Hierin moeten alle verwerkingen van persoonsgegevens binnen de gemeentelijke administratie worden opgenomen. Aan de hand van dit register kan worden nagegaan of de gemeente voldoet aan alle verplichtingen van de AVG. Het register van verwerkingen is een dynamisch document dat periodiek gecontroleerd wordt en zo nodig wordt bijgewerkt.

Incidenten.

In 2018 hebben zich binnen de organisatie geen beveiligingsincidenten voorgedaan. Via de IBD (InformatieBeveiligingsDienst) ontvangt de gemeente regelmatig meldingen over mogelijke beveiligingsincidenten. Onderzocht wordt of deze al of niet van toepassing zijn voor onze gemeente. Indien nodig wordt actie ondernomen. Periodiek wordt het management geïnformeerd over de meldingen en de afdoening daarvan.

Aandachtspunten 2019.

Uit de beantwoording van de BIG-vragen in de ENSIA online tool blijkt dat de gemeente haar informatiebeveiliging volgens de nu geldende normen voldoende op orde heeft. Het op orde houden van de informatiebeveiliging is een continu proces en in dat kader is het noodzakelijk om de BIG ieder jaar te toetsen aan de lokale situatie. Overigens is het de bedoeling dat voor alle overheidsinstanties in de loop van 2019 de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) wordt ingevoerd, die met ingang van het jaar 2020 gaat gelden. Vanaf dan zijn de richtlijnen en normen op het gebied van informatiebeveiliging voor alle overheden gelijk.

§ 3.6 Verbonden partijen.

Verbonden partijen zijn volgens artikel 1 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Binnen de verbonden partijen kan een onderscheid gemaakt worden tussen deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en publiek-private samenwerkingsverbanden (pps-constructies). Hierna worden per programma de verbonden partijen opgenomen en wordt per verbonden partij nader ingegaan op de activiteiten, de ontwikkelingen en vooruitzichten, de kengetallen, de vorm van participatie en de belangen (openbaar, bestuurlijk en financieel).

Programma Veiligheid.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

Het integraal behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de veiligheid. Brandweer, GHOR, Bevolkingszorg, Programmabureau, Burgernet en MCC maken onderdeel uit van de Veiligheidsregio.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's hebben de regiogemeenten per 1 januari 2012 de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg ingesteld.

Kengetallen Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Nettoresultaat VRZL	€ 1.053.000,- in 2018 -€ 792.000,- in 2017
Eigen vermogen VRZL	€ 9,4 miljoen per 31 december 2018 € 7,9 miljoen per 31 december 2017
Vreemd vermogen VRZL	€ 19,7 miljoen per 31 december 2018 € 20,8 miljoen per 31 december 2017
Nettoresultaat MCC	€ 49.005,- in 2018 € 192.888,- in 2017
Eigen vermogen MCC	€ 1.105.828,- per 31 december 2018 € 872.457,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen MCC	€ 342.717,- per 31 december 2018 € 312.510,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdragen 2018:

Veiligheidsregio Zuid-Limburg	€ 1.019.289,-
MCC	€ 3.302,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van veiligheidszaken.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Omdat de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is bepaald bij de toetreding tot deze gemeenschappelijke regeling. Het gemeentelijk aandeel is 2,8% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Regionale UitvoeringsDienst (RUD) Zuid-Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

Sinds medio 2013 zijn de krachten gebundeld voor de uitvoering van omgevingstaken in Zuid-Limburg in de gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg. Het betreft de taken die op grond van de Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wet VTH) zijn ondergebracht, naast de specialistische milieutaken. De uitvoering van deze taken is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst met elke deelnemer afzonderlijk.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De doorontwikkeling van de organisatie wordt concreet ingevuld aan de hand van vijf strategische doelen: het versterken van integraal werken, het actief invulling geven aan procesuitvoering en procesverantwoording, het vinden van een goede balans tussen maatwerk en uniformiteit, het zorgdragen voor een solide bedrijfsvoering met een duurzame, transparante financiering van de organisatie en de doorontwikkeling van de organisatie van opdrachtnemer naar dienstverlener.

Kengetallen RUD Zuid-Limburg.

Nettoresultaat	€ 610.336,- in 2018 € 1.066.754,- in 2017
Eigen vermogen	€ 1.142.252,- per 31 december 2018 € 1.090.249,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdrage RUD Zuid-Limburg 2018	€ 35.323,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De uitvoering van omgevingstaken op grond van de Wet VTH.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Programma Onderwijs.

Regionale samenwerking leerplicht en RMC Maastricht en Mergelland te Maastricht.

Activiteiten.

Deze gemeenschappelijke regeling is belast met het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet (Lpw) en het melden en bestrijden van voortijdig schoolverlaten in het kader van de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (Wet RMC).

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de gemeenschappelijke regeling behoren de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

Kengetallen gemeente.

Bijdrage regionale samenwerking leerplicht en RMC 2018	€ 55.281,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het uitoefenen van bevoegdheden inzake het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet, de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet basiseducatie en beroepsonderwijs en de Wet op de expertisecentra.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het bestuur wordt gevormd door het Portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Regionale samenwerking leerlingenvervoer te Maastricht.

Activiteiten.

Deze gemeenschappelijke regeling is belast met het uitvoeren van de aan de gemeente opgedragen wetten en regelingen op het terrein van leerlingenvervoer.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de gemeenschappelijke regeling behoren de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul.

Kengetallen gemeente.

Bijdrage regionale samenwerking leerlingenvervoer 2018   € 229.031,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het waarborgen van de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van het onderwijs.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente Maastricht treedt op als centrumgemeente.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Programma Sport, cultuur en recreatie.

Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V. te Valkenburg aan de Geul.

Activiteiten.

Het exploiteren van sport-, recreatie-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

In de vergadering van 10 juli 2017 heeft Uw raad met betrekking tot de toekomst van de Polfermolen onder andere besloten om:

- de fitnessvoorziening eind 2020 onder te brengen bij een marktpartij;
- de sporthal, het zwembad en de theaterzaal eind 2020 te sluiten;
- het Polfermolencomplex in 2021 te slopen en op de vrijgekomen locatie een nieuwe sporthal te bouwen;
- Tot 1 januari 2019 wordt aan marktpartijen nog de ruimte geboden om een businesscase te ontwikkelen, waardoor het gebouw en liefst ook veel van de huidige maatschappelijke voorzieningen behouden kunnen blijven.

Eind 2019 moet duidelijk zijn of de beoogde besparing van € 1,2 miljoen gerealiseerd kan worden.

Kengetallen Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Nettoresultaat	€ 0,- in 2018
	€ 0,- in 2017
Eigen vermogen	€ 45.378,- per 31 december 2018
	€ 45.378,- per 31 december 2017
Langlopend vreemd vermogen:	€ 0,- per 31 december 2018
	€ 49.406,- per 31 december 2017
Kortlopend vreemd vermogen:	€ 872.903,- per 31 december 2018
	€ 586.299,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdragen 2018:

Sporthal	€ 106.644,-
Sport- en recreatiecentrum	€ 556.469,-
Storting onderhoudsvoorziening	€ 347.493,-

Vorm participatie.

De gemeente is voor 100 % aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het bieden van de mogelijkheid aan inwoners, sportinstellingen, culturele instellingen en toeristen tot het gebruik maken van de faciliteiten in het sport- en recreatiecentrum en de sporthal de Bosdries.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente is voor 100% aandeelhouder en heeft dus het volledige zeggenschapsrecht om invloed uit te oefenen op de gang van zaken binnen de Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente staat 100% garant voor het exploitatietekort.

Programma Sociaal domein.

Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg te Heerlen.

Activiteiten.

In het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening het verschaffen van werk aan lichamelijk, verstandelijk of psychisch gehandicapte inwoners, die vanwege hun handicap uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De GR WOZL voert haar werkzaamheden uit voor de gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal. De structurele verbinding met de gemeenschappelijke regeling Werkgeversservicepunt Parkstad (GR WSP Parkstad) speelt hierbij een belangrijke rol.

Kengetallen Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg.

Nettoresultaat	€ 553.000,- in 2018
	€ 984.000,- in 2017
Eigen vermogen	€ 218.000,- per 31 december 2018
	€ 318.000,- per 31 december 2017
Langlopend vreemd vermogen	€ 160.000,- per 31 december 2018
	€ 291.000,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdrage WSW 2018	€ 1.630.741,-
Bijdrage WOZL/WSP 2018	€ 194.851,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van gemeenschappelijke taken in het kader van de WSW.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de centrumregeling behoren de Zuid-Limburgse gemeenten.

Kengetallen gemeente.

Bijdrage inkoop/backoffice jeugdzorg 2018 € 34.024,-

Vorm participatie.

In deze centrumregeling treedt de gemeente Maastricht op als centrumgemeente.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het uitvoeren van de regionale jeugdzorgtaken in het kader van de Jeugdwet.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het bestuur wordt gevormd door de portefeuillehouders Jeugd van alle deelnemende gemeenten.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Programma Volksgezondheid en milieu.

Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht.

Activiteiten.

WML voorziet in de behoefte aan drinkwater in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden. WML bereikt dit door het winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en het leveren van drinkwater.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Het streven van WML is en blijft om voor de komende planjaren en daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.

Kengetallen Waterleiding Maatschappij Limburg.

Maatschappelijk kapitaal	€ 2,269 miljoen (500 aandelen à € 4.538,-)
Volgestort kapitaal	€ 2,269 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	geen dividenduitkering
Nettoresultaat	€ 8,4 miljoen in 2017 € 6,2 miljoen in 2016
Eigen vermogen	€ 203,1 miljoen per 31 december 2017 € 194,7 miljoen per 31 december 2016
Langlopend vreemd vermogen:	€ 247,3 miljoen per 31 december 2017 € 295,1 miljoen per 31 december 2016
Kortlopend vreemd vermogen:	€ 127,4 miljoen per 31 december 2017 € 86,3 miljoen per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Aantal aansluitingen 2017	7.877
Aantal aandelen gemeente	6 à € 4.538,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Invloed uitoefenen op het beleid met betrekking tot de watervoorziening.
- Bestuurlijk belang gemeente. Via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de gemeente invloed op het beleid binnen de WML.
- Financieel belang c.q. risico. Op dit moment wordt er geen dividend uitgekeerd. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 1,2%.

Geneeskundige Gezondheids Dienst (GGD) Zuid-Limburg te Geleen.

Activiteiten.

De GGD Zuid-Limburg is de geneeskundige gezondheidsdienst, die werkzaam is ten behoeve van 19 gemeenten in Zuid-Limburg. De dienst is uitvoerder van collectieve preventie, uitvoerder van acute zorg en is de gemeentelijke adviesdienst en het expertisecentrum in het kader van de openbare gezondheidszorg. Met betrekking tot voorgenoemde taken zijn strategische doelen opgesteld die duidelijkheid verschaffen in hetgeen de GGD Zuid-Limburg wil bereiken.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De vragen welke ambities centraal moeten staan en wat de consequenties zijn voor het werk van de GGD worden steeds belangrijker. Deze inhoudelijke discussie kan echter niet los gezien worden van de economische omstandigheden. Gemeenten worden geconfronteerd met bezuinigingen welke uiteraard ook hun weerslag hebben op de GGD. Daarnaast zijn er forse verschuivingen in demografie waarneembaar. Zuid-Limburg heeft de komende jaren te maken met een afname van het aantal inwoners, een terugloop van het aantal jongeren (ontgroening) en een toename van de oudere bevolking (vergrijzing). De GGD staat nu samen met de gemeenten voor de uitdaging om een toekomstgericht gezondheidsbeleid te ontwikkelen onder sterk afnemende (financiële) middelen.

Kengetallen GGD.

Nettoresultaat	-€ 558.894,- in 2018 -€ 97.355,- in 2017
Eigen vermogen	€ 3,4 miljoen per 31 december 2018 € 3,7 miljoen per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 15,7 miljoen per 31 december 2018 € 12,3 miljoen per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdragen 2018:

Algemene gezondheidszorg	€ 144.060,-
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	€ 139.138,-
Veilig Thuis	€ 118.495,-
Vangnet OGGZ	€ 9.628,-
GHOR	€ 26.660,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De gezondheidszorg in het geheel.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GGD. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is 2,7% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Milieuparken Geul en Maas te Maastricht.

Activiteiten.

Met ingang van 2003 is de gemeenschappelijke regeling Milieuparken Geul en Maas in werking getreden. Gezamenlijk worden vier milieuparken geëxploiteerd.

Kengetallen Milieuparken Geul en Maas.

Nettoresultaat	-€ 2.016,- in 2018 € 19.471,- in 2017
Eigen vermogen	€ 61.881,- per 31 december 2018 € 128.237,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 68.802,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdrage Milieuparken Geul en Maas 2018 € 257.776,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het inzamelen van huishoudelijke afvalcomponenten.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is 10,4% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

AntiDiscriminatieVoorziening (ADV) Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

ADV-Limburg draagt bij aan het voorkomen van discriminatie en ongelijke behandeling middels onder meer voorlichtings- en preventieactiviteiten. Dit wordt gedaan voor en vooral met gemeenten, politie, scholen, bedrijven en instanties in Limburg. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan een veilige, leefbare en aangename Limburgse samenleving, in al haar diversiteit.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de gemeenschappelijke regeling behoren 29 Limburgse gemeenten. Namens deze gemeenten worden sinds 2009 de taken uit de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (Wga) uitgevoerd.

Kengetallen ADV-Limburg.

Nettoresultaat	€ 23.000,- in 2017
	€ 3.000,- in 2016
Eigen vermogen	€ 180.600,- per 31 december 2017
	€ 156.900,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen	€ 79.700,- per 31 december 2017
	€ 99.900,- per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Bijdrage ADV-Limburg 2018 € 6.888,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling treden de centrumgemeenten, Maastricht en Roermond, op als de bestuurlijke partners voor de ADV-Limburg.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De uitvoering van de taken op grond van de Wga.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente Maastricht (namens de gemeenten in Zuid-Limburg) en de gemeente Roermond (namens de gemeenten in Noord- en Middel-Limburg) treden op als centrumgemeenten naar de ADV Limburg.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

Bodemzorg Limburg B.V. te Maastricht Airport.

Activiteiten.

De kerntaak van Bodemzorg Limburg B.V. is het beheren van grotere complexe voormalige stortplaatsen. Deze B.V. draagt zorg voor het in stand houden van de voorzieningen die zijn aangebracht ter voorkoming van verspreiding van aanwezige verontreinigingen naar de omgeving.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Bodemzorg Limburg B.V. is een zelfstandige vennootschap waarbij 50% van de aandelen verdeeld is over alle Limburgse gemeenten en de andere 50% van de aandelen is door de provincie overgedragen aan Nazorg Limburg B.V..

Kengetallen Bodemzorg Limburg B.V.

Nettoresultaat	€ 642.991,- in 2017 € 308.954,- in 2016
Eigen vermogen	€ 3,2 miljoen per 31 december 2017 € 2,9 miljoen per 31 december 2016
Vreemd vermogen	€ 27,2 miljoen per 31 december 2017 € 26,7 miljoen per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Bijdrage Bodemzorg B.V. Limburg 2018	€ 4.127,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties die passen binnen het landelijke duurzaamheidsbeleid.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap.

Programma Bestuur en ondersteuning.

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Enexis Holding N.V. beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Enexis Holding N.V. opereert in een gereguleerde markt onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Elke drie jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren.

Kengetallen Enexis Holding N.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 149,7 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	€ 0,82 in 2018 (uitkering in 2019) € 0,69 in 2017 (uitkering in 2018)
Uitkeringspercentage dividend	50% van het genormaliseerde resultaat na belastingen
Financieel resultaat	€ 319 miljoen in 2018 € 207 miljoen in 2017
Eigen vermogen	€ 4.024 miljoen per 31 december 2018 € 3.808 miljoen per 31 december 2017

Vreemd vermogen € 2.868 miljoen per 31 december 2018
€ 3.236 miljoen per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente 311.850 à € 1,00

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het uitoefenen van invloed op het beleid met betrekking tot de infrastructuur voor energie, hetgeen een vitaal onderdeel is voor de economie en de samenleving.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. De aandeelhouders van Essent N.V. hebben deze deelneming op 27 mei 2009 middels een AvA als dividend in natura uitgekeerd gekregen. Het risico voor de aandeelhouders beperkt zich tot het nominale aandelenkapitaal en het achterblijven van de geraamde dividendopbrengst. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Vordering op Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer is het economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep verkocht en overgedragen aan Enexis Holding N.V. tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis Holding N.V. over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen, is deze onverschuldigd gebleven en omgezet in een lening. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer staat opgenomen dat het niet wenselijk is dat na splitsing financiële kruisverbanden blijven bestaan en omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is derhalve besloten om de lening (vordering) niet mee te verkopen aan RWE, maar over te dragen aan de aandeelhouders.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches (3, 5, 7 en 10 jaar). Vordering op Enexis B.V. en Enexis Holding N.V. zullen ernaar streven (mede afhankelijk van de condities op de kapitaalmarkt) na verloop van tijd, (een deel van) de vordering op Enexis Holding N.V. te herfinancieren op de kapitaalmarkt, al dan niet via de uitgifte van obligaties. In 2012 is de eerste tranche van € 450 miljoen vervroegd afgelost, in 2013 is de tweede tranche van € 500 miljoen vervroegd afgelost en de derde tranche van € 500 miljoen is in 2016 vervroegd afgelost. De vierde tranche van € 350 miljoen (aflossing per 30 september 2019) mag niet vervroegd worden afgelost. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

Kengetallen Vordering op Enexis B.V.

Nominaal aandelenkapitaal € 20.000,-
Oorspronkelijke vordering € 1,8 miljard
Huidige vordering € 0,35 miljard
Gemiddeld rentepercentage brugleningen 4,65 %
Financieel resultaat -€ 11.000,- in 2018
-€ 15.000,- in 2017
Eigen vermogen -€ 2.000,- per 31 december 2018
€ 9.000,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen € 0,- per 31 december 2018
€ 350 miljoen per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente 4.167 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarnaast loopt Vordering op Enexis B.V. beheerste risico's op Enexis Holding N.V. voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis Holding N.V. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Verkoop Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden (in escrow zal worden gestort). De functie van Verkoop Vennootschap B.V. is tweezijdig. Ten eerste treedt zij op als een vennootschap die vrijwel alle garanties onder de verkoopovereenkomst heeft overgenomen van de verkopende aandeelhouders. Daarnaast treedt Verkoop Vennootschap B.V. op als vertegenwoordiger van de verkopende aandeelhouders met betrekking tot het geven van instructies aan de escrow agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat in escrow wordt gestort, e.e.a. conform de Fido/Ruddo wetgeving die geldt voor decentrale overheden.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De looptijd van Verkoop Vennootschap B.V. is afhankelijk van de periode dat claims onder deze escrow kunnen worden ingediend en afgewikkeld. In 2015 is automatisch het gedeelte van het General Escrow Fonds vrij gevallen waarvoor RWE geen claims heeft ingediend. Hiermee was een bedrag gemoeid van € 327 miljoen. In juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap B.V. tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten een bedrag van € 30 miljoen. Het resterende bedrag van het fonds, een bedrag van € 83 miljoen, is uitbetaald aan de aandeelhouders naar rato van het belang. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd en/of gefuseerd kunnen worden.

Kengetallen Verkoop Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Financieel resultaat	-€ 39.000,- in 2018 -€ 67.000,- in 2017
Eigen vermogen	€ 112.000,- per 31 december 2018 € 151.000,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.

- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

De rechter heeft bepaald dat Essent haar 50% belang (in economische zin) in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), welke vennootschap onder meer eigenaar is van de kerncentrale te Borssele, niet mocht mee verkopen aan RWE. Dit houdt in dat de verkopende aandeelhouders zowel het juridische als het economische eigendom van het 50%-belang in EPZ hebben verkregen en daarmee de rechten om de publieke belangen te borgen. De uitkomsten van de juridische trajecten zijn tot nu toe negatief geweest voor de voormalige aandeelhouders van Essent. Om uit deze impasse te geraken, is een schikking getroffen tussen betrokken partijen waarvan de transactiedocumenten op 1 juli 2011 zijn ondertekend.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Conform de verkoopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds. RWE had op 30 september 2015 geen claims ingediend met betrekking tot de verkoop van het 50%-belang in EPZ. Binnen PBE B.V. is nog een bedrag van € 1,6 miljoen achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd en/of gefuseerd kunnen worden.

Kengetallen Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 1.496.822,-
Financieel resultaat	-€ 15.000,- in 2018 -€ 18.000,- in 2017
Eigen vermogen	€ 1,6 miljoen per 31 december 2018 € 1,6 miljoen per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

De functie van CBL Vennootschap B.V. is dat zij de verkopende aandeelhouders vertegenwoordigt als medebeheerder van het CBL-Fonds (Cross Border Leases) en in eventuele andere relevante CBL-zaken. Tevens fungeert deze B.V. als "doorgeefluik" voor betalingen namens aandeelhouders in en uit het CBL-Fonds. Het CBL-Fonds is een bankrekening (escrow) waarop een adequaat bedrag aan voorziening wordt aangehouden.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De looptijd van CBL Vennootschap B.V. is afhankelijk van de doorlooptijd van de nog openstaande CBL-contracten en de claims die onder deze escrow (CBL-fonds) kunnen worden ingediend en afgewikkeld. Een eventueel overschot in het CBL-fonds wordt op het einde in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en de verkopende aandeelhouders. Eind 2015 is het fonds opgeheven. Een bedrag van \$ 1,0 miljoen is destijds binnen de B.V. aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd en/of gefuseerd kunnen worden.

Kengetallen CBL Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Financieel resultaat	-€ 10.000,- in 2018 -€ 19.000,- in 2017
Eigen vermogen	€ 137.000,- per 31 december 2018 € 147.000,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.v. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen Recycleco B.V. (waterland);
- het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

In februari 2008 zijn Essent N.V. en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de splitsingswetgeving onverbindend zijn. De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 uitspraak gedaan en besloten dat de splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen en is de procedure daarmee geëindigd. Conform de verkoopovereenkomst zal de escrow-rekening tot vijf jaar na de verkooptransactie blijven staan (mei 2019). Deze rekening wordt aangehouden bij de notaris en kent een saldo van € 8,0 miljoen en maakt geen onderdeel uit van de balans van CSV Amsterdam B.V. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

Kengetallen Claim Staat Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Financieel resultaat	-€ 124.000,- in 2018 -€ 110.000,- in 2017
Eigen vermogen	€ 746.000,- per 31 december 2018 € 870.000,- per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag van € 8,0 miljoen dat wordt aangehouden op de escrow-rekening en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

BNG Bank N.V. te Den Haag.

Activiteiten.

De BNG biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De strategische doelstellingen van de BNG zijn het behouden van substantiële marktaandeelen in de financiering van zowel de Nederlandse publieke sector als het semipublieke domein en een redelijk rendement behalen voor de aandeelhouders.

Kengetallen BNG Bank N.V.

Maatschappelijk kapitaal	€ 250 miljoen (100 miljoen aandelen à € 2,50)
Volgestort kapitaal	€ 139 miljoen afgerond
Dividenduitkering per aandeel	€ 2,85 in 2018 € 2,53 in 2017
Uitkeringspercentage dividend	50% van de nettowinst in boekjaar 2018
Nettoresultaat	€ 337 miljoen in 2018 € 393 miljoen in 2017
Eigen vermogen	€ 4.991 miljoen per 31 december 2018 € 4.953 miljoen per 31 december 2017
Vreemd vermogen	€ 132.518 miljoen per 31 december 2018 € 135.072 miljoen per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	21.060 à € 2,50
Dividenduitkering 2017 (boekjaar 2018)	€ 53.282,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger tot een minimum beperken met behulp van de gespecialiseerde financiële dienstverlening van de BNG.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) is het forum waarin de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen verslag doen van en verantwoording afleggen over de wijze waarop zij hun taken hebben vervuld. Bij de BNG is sprake van evenredigheid tussen kapitaalbreng en zeggenschap in de AVA. In de AVA wordt aandacht besteed aan het strategisch beleid van de bank, het risicoprofiel en de financiële gang van zaken. Ook statutenwijzigingen en dividendbeleid dienen ter besluitvorming aan de AVA te worden voorgelegd.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 0,04%.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond.

Activiteiten.

BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende gemeenten en waterschappen de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie-verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de Gemeenschappelijke Regeling behoren het Limburgs waterschap en 30 van de 33 Limburgse gemeenten. Vanaf 2016 zijn er geen nieuwe deelnemers meer toegetreden tot de GR.

Kengetallen Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.

Nettoresultaat	-€ 325.000,- in 2018 -€ 433.000,- in 2017
Eigen vermogen	€ 593.000,- per 31 december 2018 € 593.000,- per 31 december 2017
Langlopend vreemd vermogen	€ 472.000,- per 31 december 2018 € 475.000,- per 31 december 2017
Kortlopend vreemd vermogen	€ 5.160.000,- per 31 december 2018 € 4.714.000,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Bijdrage BsGW 2018	€ 229.083,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van taken in het kader van de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 1,1% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten en waterschappen.

§ 3.7. Grondbeleid.

Op grond van artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient een paragraaf aan het grondbeleid te worden gewijd. Ingevolge dat artikel moet aandacht worden geschonken aan de visie ten aanzien van het grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten, een onderbouwing van de geraamde winstneming en de beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gevormde reserves binnen het grondbedrijf in relatie tot de risico's. Transparantie van grondbeleid is voor de raad om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen, zoals deze in de diverse programma's zijn neergelegd.

Onze gemeente voert een passieve grondpolitiek. Dit betekent dat in beginsel geen actieve grondverwerving plaatsvindt en dus ook geen gronden bouwrijp gemaakt en verkocht worden. Wij verlenen wel medewerking aan verzoeken van particulieren en projectontwikkelaars om gronden bouwrijp te maken en in die staat te verkopen. Deze aanpak is min of meer het gevolg van het compacte karakter van het grondgebied en heeft als voordeel dat wij in beginsel niet hoeven te investeren in gronden en infrastructuur en dus ook geen (rente)risico's dragen.

Voor wat het centrumplan, de ontwikkeling van het de Leeuw terrein en de sanering van Villa via Nova betreft, merken wij tenslotte nog op dat op basis van de huidige inzichten en binnen de door Uw raad vastgestelde financiële kaders voldoende voorzieningen/reserveringen zijn getroffen om eventueel optredende verliezen op te vangen.

De gemeente is voornemens beleid te ontwikkelen dat tot doel heeft het vaststellen van eenduidige regels aangaande het beheer, gebruik en verkoop van gemeentelijke gronden, inclusief een handhavingsparagraaf, een grondprijzenkaart en een uitvoeringsprogramma. De vaststelling van dit beleid staat gepland voor 2019/2020.

Grond- en hulpstoffen: Villa via Nova.

De raad heeft in 2009 besloten om de boekwaarde van dit terrein ineens af te waarderen. Hiermee was een bedrag gemoeid van afgerond € 500.000,-. Het terrein heeft per 31 december 2018 dan ook een boekwaarde van € 1,-.

De sanering van het terrein Villa Via Nova is in 2018 opgestart. Tijdens de uitvoering bleek dat de sanering van grotere omvang was dan vooraf op basis van de uitgevoerde onderzoeken te verwachten was. De extra benodigde kosten bedroegen ongeveer € 300.000,-. Daarmee is bij de herwaardering van de voorziening bodemsanering rekening gehouden. De sanering is in februari 2019 afgerond en de eindrapportage is ingediend bij de Provincie Limburg (bevoegd gezag). Het terrein kan aan de ontwikkelaar worden overgedragen nadat door de Provincie Limburg het saneringsrapport is goedgekeurd.

Onderzocht wordt hoe de grote verschillen tussen de uitgangspunten van het bestek en de feitelijke situatie zijn kunnen ontstaan. Eveneens zal worden bekeken of een deel van de saneringskosten verhaald kan worden. Omdat de haalbaarheid daarvan nu nog onduidelijk is, hebben wij daar in de bijstelling van de betreffende voorziening vooralsnog geen rekening mee gehouden.

De balanswaarde per 31 december 2018 bedraagt -€ 302.568,-. Rekening houdende met de nog te maken kosten is het geraamd eindresultaat € 0,-.

Onderhanden werken: De Leeuwterrein.

De gemeente is in 2012 eigenaar geworden van de voormalige de Leeuw Brouwerij. In 2014 zijn de gebouwen zodanig opgeknapt (geconsolideerd) dat de verdere achteruitgang is gestopt. Dit betreft met name het gedeelte dat onder de rijksmonumentenzorg valt, waarbij ook het monumentale waterrad is veiliggesteld. Ook is het asbest verwijderd uit de gebouwen. Dit laatste is gebeurd op kosten van de voormalige eigenaar.

De gemeente heeft vervolgens in nauwe samenwerking met de provincie het initiatief genomen voor de verdere planontwikkeling. Na een lange zoektocht naar de meest geschikte invulling en een marktverkenning is Wyckerveste toegestaan om geheel onverplicht en geheel voor eigen rekening en risico een onderzoek te doen naar de mogelijke herontwikkeling. Wyckerveste heeft op 14 juli 2017 een definitief voorstel ingediend.

Vervolgens heeft de raad op 4 september 2017 het volgende besloten:

- in hoofdlijnen in te stemmen met het voorgestelde plan;
- de gevormde voorziening van ruim € 0,9 miljoen in te zetten ter dekking van de reeds gemaakte en nog te maken voorbereidingskosten;
- een bijdrage te doen van € 4,4 miljoen (aandeel provincie 50%/aandeel gemeente 50%) ter dekking van het tekort in de stichtingskosten;
- in te stemmen met verkoop van de gronden aan Provincie Limburg voor een bedrag van € 3,7 miljoen en de meeropbrengst van € 0,7 miljoen ten opzichte van het aankoopbedrag van € 3 miljoen in te zetten voor de extra gemeentelijke bijdrage in de onrendabele top;
- een krediet beschikbaar te stellen van € 0,75 miljoen voor de realisatie van circa 205 openbare parkeerplaatsen, waarbij Wyckerveste een bijdrage levert die overeenkomt met de feitelijke aanlegkosten van 100 parkeerplaatsen, exclusief de bijbehorende voorzieningen.

Het plan voor de herontwikkeling heeft betrekking op het verharde gedeelte van het de Leeuwterrein, gelegen tussen de Plenkertstraat en de Geul. De weilanden ten noorden van de Geul maken geen onderdeel uit van het plan, met uitzondering van de parkeervoorzieningen en de visvijver. Voor het overige gedeelte van deze gronden wordt een herinrichtingsvoorstel uitgewerkt dat voorziet in hoogwaardige natuurontwikkeling in combinatie met inpassing van een hoogwatervoorziening en het technisch herstel van de kademuuren.

De balanswaarde per 31 december 2018 bedraagt -€ 3.089.153,-. Rekening houdende met de nog te maken kosten, een bedrag van € 3.159.153,-, en de nog te realiseren opbrengsten, een bedrag van € 70.000,-, is het geraamd eindresultaat € 0,-.

Onderhanden werken: Centrumplan.

De realisatie van het centrumplan is nagenoeg gereed. Rekening houdende met de lopende verplichtingen is nog een reserve beschikbaar van afgerond € 461.000,- om optredende tegenvallers (nadeelcompensaties, juridische procedures, tegenvallende inkomsten) te kunnen opvangen.

De balanswaarde per 31 december 2018 bedraagt € 1.128.810,-. Rekening houdende met de nog te maken kosten, een bedrag van € 46.190,-, en de nog te realiseren opbrengsten, een bedrag van € 1.175.000,-, is het geraamd eindresultaat € 0,-.

§ 3.8 Rechtmatigheid en getrouwheid.

Vanaf het dienstjaar 2004 maakt de beoordeling van het rechtmatig handelen deel uit van de accountantscontrole. Met de rechtmatigheidscontrole wordt de rechtmatige totstandkoming getoetst van de in de jaarrekening verwerkte baten, lasten en balansmutaties. Nagegaan wordt of het college zich gehouden heeft aan de wet- en regelgeving én aan hetgeen de raad in besluiten heeft vastgelegd, zoals verordeningen, begroting en beleidsnota's. Aan de accountantsverklaring zijn sindsdien dan ook veel strengere eisen gesteld.

Om een onderzoek te kunnen instellen naar de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verwerkte cijfers is een normenkader noodzakelijk. Een kader dus, waarin de accountant aanwijzingen krijgt over de reikwijdte van de controle en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Dat normenkader heeft de raad in zijn vergadering van 10 december 2018 vastgesteld.

De in deze jaarrekening verwerkte cijfers van het sociaal domein zijn gebaseerd op de laatste managementrapportages. De feitelijke cijfers zijn medio mei aangeleverd en voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. Op basis van deze gegevens dient de jaarrekening 2018 in positieve zin gecorrigeerd te worden met een bedrag van per saldo € 31.190,-. Vanwege het feit dat de goedkeuring van de jaarrekening hierdoor niet in het gedrang komt en omdat dit geen effect heeft op het resultaat van de jaarrekening, wordt het genoemde voordeel betrokken bij de opstelling van de jaarrekening 2019 en toegevoegd aan de egalisatiereserve Sociaal domein.

Hoofdstuk 4: De jaarrekening en de toelichting.

§ 4.1 Het overzicht van baten en lasten.

	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018
Lasten Programma's			
Veiligheid	2.309.989	2.385.104	1.966.724
Verkeer, vervoer en waterstaat	3.770.523	4.547.362	4.344.637
Economie	1.419.308	2.985.639	2.934.216
Onderwijs	1.734.800	1.863.503	1.771.075
Sport, cultuur en recreatie	5.634.587	6.602.731	6.517.465
Sociaal domein	17.177.561	17.738.873	17.737.341
Volksgesondheid en milieu	4.529.263	4.778.909	4.696.589
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.822.848	1.867.365	2.141.846
Totaal lasten programma's	38.398.879	42.769.486	42.109.893
Baten programma's			
Veiligheid	185.320	175.626	181.512
Verkeer, vervoer en waterstaat	11.085	632.075	633.033
Economie	2.101.559	3.254.809	3.318.326
Onderwijs	50.787	125.358	126.606
Sport, cultuur en recreatie	1.441.772	2.379.642	2.384.706
Sociaal domein	5.005.787	5.466.130	5.314.714
Volksgesondheid en milieu	4.309.563	4.269.825	4.324.457
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	911.021	697.814	731.508
Totaal baten programma's	14.016.894	17.001.279	17.014.862
Saldo programma's			
Veiligheid	-2.124.669	-2.209.478	-1.785.212
Verkeer, vervoer en waterstaat	-3.759.438	-3.915.287	-3.711.604
Economie	682.251	269.170	384.110
Onderwijs	-1.684.013	-1.738.145	-1.644.469
Sport, cultuur en recreatie	-4.192.815	-4.223.089	-4.132.759
Sociaal domein	-12.171.774	-12.272.743	-12.422.627
Volksgesondheid en milieu	-219.700	-509.084	-372.132
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-911.827	-1.169.551	-1.410.338
Totaal saldo programma's	-24.381.985	-25.768.207	-25.095.031
Overige lasten			
Bestuur en ondersteuning	3.682.284	1.529.848	1.657.969
Overhead	5.660.788	5.966.775	6.015.130
Vennootschapsbelasting	0	0	387
Onvoorzien	100.000	29.138	136.891
Totaal Overige lasten	9.443.072	7.525.761	7.810.377
Overige baten			
Bestuur en ondersteuning	33.019.286	33.730.356	34.241.366
Overhead	51.361	122.361	131.538
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal Overige baten	33.070.647	33.852.717	34.372.904
Saldo overige lasten en baten			
Bestuur en ondersteuning	29.337.002	32.200.508	32.583.397
Overhead	-5.609.427	-5.844.414	-5.883.592
Vennootschapsbelasting	0	0	-387
Onvoorzien	-100.000	-29.138	-136.891
Totaal Saldo overige lasten en baten	23.627.575	26.326.956	26.562.527
Saldo van baten en lasten	-754.410	558.749	1.467.496
Mutaties reserves			
Toevoegingen reserves	69.698	2.434.278	2.727.902
Onttrekkingen reserves	824.108	1.875.529	1.804.593
Totaal Saldo mutaties reserves	754.410	-558.749	-923.309
Resultaat van baten en lasten	0	0	544.187

§ 4.2 Analyse van de verschillen.

De voorliggende programmarekening sluit met een overschot van afgerond € 544.000,-. Hierna geven wij U een overzicht van de belangrijkste verschillen tussen de feitelijke uitkomst van de jaarrekening en de meest recente prognose.

De te analyseren verschillen:

	Begroting na wijziging 2018	Realisatie 2018	Afwijking
Saldo programma's			
Veiligheid	-2.209.478	-1.785.212	424.266
Verkeer, vervoer en waterstaat	-3.915.287	-3.711.604	203.683
Economie	269.170	384.110	114.940
Onderwijs	-1.738.145	-1.644.469	93.676
Sport, cultuur en recreatie	-4.223.089	-4.132.759	90.330
Sociaal domein	-12.272.743	-12.422.627	-149.884
Volksgesondheid en milieu	-509.084	-372.132	136.952
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.169.551	-1.410.338	-240.787
Totaal saldo programma's	-25.768.207	-25.095.031	673.176
Saldo overige lasten en baten			
Bestuur en ondersteuning	32.200.508	32.583.397	382.889
Overhead	-5.844.414	-5.883.592	-39.178
Vennootschapsbelasting	0	-387	-387
Onvoorzien	-29.138	-136.891	-107.753
Totaal Saldo overige lasten en baten	26.326.956	26.562.527	235.571
Saldo van baten en lasten	558.749	1.467.496	908.747
Totaal Saldo mutaties reserves	-558.749	-923.309	-364.560
Resultaat van baten en lasten	0	544.187	544.187

Programma Veiligheid.

Brand- en rampenbestrijding	€	25.005,-
Veiligheid	€	11.638,-
Doorbelasting directe loonkosten	€	378.031,-
Overige bijstellingen	€	9.592,-
Voordeel per saldo	€	424.266,-

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat.

Gladheidsbestrijding	€	32.596,-
Openbare verlichting	€	42.714,-
Waarschuwborden en wegwijzers	€	14.332,-
Exploitatie parkeergarage (lasten)	€	19.127,-
Doorbelasting directe loonkosten	€	75.961,-
Overige bijstellingen	€	18.953,-
Voordeel per saldo	€	203.683,-

Programma Economie.

Exploitatie kerstmarkt gemeentegrot	€	79.980,-
Toeristenbelasting (baten)	€	69.121,-
Doorbelasting directe loonkosten	-€	49.547,-
Overige bijstellingen	€	15.386,-
Voordeel per saldo	€	114.940,-

Programma Onderwijs.

Leerlingenvervoer	€	35.094,-
Doorbelasting directe loonkosten	€	26.469,-
Overige bijstellingen	€	32.113,-
Voordeel per saldo	€	<u>93.676,-</u>

Programma Sport, cultuur en recreatie.

Kademuren, sluizen en andere waterwerken	€	6.048,-
Herdenking	€	5.866,-
Sportterreinen	€	8.854,-
Museum	€	5.280,-
Groenvoorziening	€	26.334,-
Overige grotten	€	5.679,-
Multifunctioneel Polfercenter	€	9.374,-
Kop Cauberg	€	5.185,-
Doorbelasting directe loonkosten	-€	3.103,-
Overige bijstellingen	€	20.813,-
Voordeel per saldo	€	<u>90.330,-</u>

Programma Sociaal domein.

Bijstandsbesluit zelfstandigen	-€	96.636,-
Sociale werkvoorziening	€	65.302,-
Integrale schuldhulpverlening	€	29.926,-
Inburgering en integratie	€	19.541,-
Werkgelegenheidsbevordering	€	163.565,-
Maatwerkvoorzieningen materieel Wmo	-€	65.812,-
Maatwerkvoorzieningen immaterieel Wmo	-€	68.537,-
AWBZ extramuraal zorg in natura	-€	304.270,-
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	€	32.157,-
Jeugdhulp	€	25.314,-
Doorbelasting directe loonkosten	-€	4.673,-
Overige bijstellingen	€	54.239,-
Nadeel per saldo	-€	<u>149.884,-</u>

Programma Volksgezondheid en milieu.

Ophalen en afvoeren huisvuil (lasten)	€	88.230,-
Riolen en gemalen (lasten)	-€	60.356,-
Bescherming kwaliteit bodem en atmosfeer	€	34.376,-
Handhaving milieuwetgeving	€	18.827,-
Begraafplaatsen (lasten)	€	15.834,-
Doorbelasting directe loonkosten	€	35.722,-
Overige bijstellingen	€	4.319,-
Voordeel per saldo	€	<u>136.952,-</u>

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Bestemmings- en structuurplannen	€	19.110,-
Bouw- en woningtoezicht (lasten)	€	25.384,-
Welstandtoezicht	€	21.990,-
Bouw- en woningtoezicht (baten)	€	31.826,-
Exploitatie bestemmingsplannen	-€	302.326,-
Doorbelasting directe loonkosten	-€	70.282,-
Overige bijstellingen	€	33.511,-
Nadeel per saldo	-€	<u>240.787,-</u>

Overige baten en lasten.

Huisvesting bestuurscentrum	€	20.916,-
Communicatie	€	14.671,-
Overige kosten interne dienstverlening	€	21.170,-
Overige personeelskosten	€	30.159,-
Financiële ondersteuning	€	34.531,-
Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	€	39.195,-
Uitkeringen gemeentefonds	€	473.954,-
Taakstellende bezuinigingen	-€	18.891,-
Onvoorziene uitgaven	-€	107.753,-
OZB gebruikers niet-woningen	€	13.435,-
Toeristenbelasting	€	69.121,-
Reclamebelasting (lasten)	€	18.550,-
Doorbelasting directe loonkosten	-€	388.578,-
Overige bijstellingen	€	15.091,-
Subtotaal voordeel per saldo	€	<u>235.571,-</u>
Mutaties reserves	-€	<u>364.560,-</u>
Nadeel per saldo	-€	<u><u>128.989,-</u></u>

§ 4.3 Toelichting op de jaarrekening.

Hierna geven wij U een samenvattend overzicht van alle ontwikkelingen, die zich sinds de vaststelling van de primitieve begroting hebben voorgedaan.

De primitieve begroting 2018.

Voor het verschijnen van de Septembercirculaire sloot de primitieve begroting met een tekort van € 173.236,-. Bij de berekening van dat bedrag werd verondersteld dat alle door de raad vastgestelde taakstellingen tot de beoogde financiële omvang zouden worden gerealiseerd. Concreet ging het daarbij voor het planjaar 2018 om een bedrag van ruim € 889.000,-. In hoofdstuk 2 van deze jaarrekening hebben wij dat bedrag volledig gespecificeerd en aangegeven dat nagenoeg alle voorgenomen bezuinigingsmaatregelen in concrete maatregelen zijn omgezet. Rekening houdende met de effecten van de Septembercirculaire en met andere mutaties die zich na het opstellen van de productenramingen hebben voorgedaan, sloot de begroting 2018 uiteindelijk met een tekort van afgerond € 279.500,-.

De kadernota 2018.

Zoals te doen gebruikelijk wordt de begroting in het voorjaar op hoofdlijnen doorgelicht. Op dat moment wordt ook de realiteitswaarde van de door de raad vastgestelde financiële taakstellingen beoordeeld. Die exercitie heeft ertoe geleid dat de begroting in negatieve zin moest worden bijgesteld met een bedrag van afgerond € 1.001.500,-. Dat bedrag heeft betrekking op bestaand beleid en is als volgt samengesteld:

- Correctie taakstelling verkoop eigendommen	-€	28.300,-
- Bijstelling budgetten sociaal domein	-€	400.000,-
- Correctie voorziening onderhoud wegen	-€	155.000,-
- Ontwikkeling van de algemene uitkering	€	160.000,-
- Bijdrage WK Cyclocross	-€	200.000,-
- Plan van aanpak brandveiligheid centrum	-€	91.600,-
- Dividenduitkeringen	€	33.000,-
- Marktconsultatie Polfermolen	-€	50.000,-
- Exploitatie Geulpoort	-€	21.600,-
- Vleermuizenproblematiek/brandveiligheid	-€	235.000,-
- Diverse marginale bijstellingen, per saldo	-€	13.000,-
Per saldo	-€	<u>1.001.500,-</u>

Omdat het bestuur van de stichting Evenementen Valkenburg aan de Geul ons had laten weten de kerstmarkt vanaf het planjaar 2018 niet meer te organiseren, hebben wij de regie met betrekking tot de organisatie van de kerstmarkt noodgedwongen overgenomen. De betreffende exploitatiebegroting sloot met een tekort van € 300.000,-. Hiermee steeg het saldo van de bijstellingen tot € 1.301.500,-.

De raad ging akkoord met de volgende dekkingsmaatregelen:

- Inzet voordelig saldo jaarrekening 2017	€	248.300,-
- Onderuitputting lopend beleidsprogramma	€	275.000,-
- Inzet post Onvoorzien uitgaven	€	78.200,-
Per saldo	€	<u>601.500,-</u>

Na vaststelling van de kadernota en rekening houdende met het benodigde bedrag voor de organisatie van de kerstmarkt resteerde er dus nog een tekort van afgerond € 979.500,-, te weten:

Tekort primitieve begroting	-€	279.500,-
Saldo mutaties kadernota	-€	1.001.500,-
Dekkingsmaatregelen kadernota	€	601.500,-
Regie organisatie kerstmarkt	€	<u>-300.000,-</u>
	-€	<u>979.500,-</u>

De najaarsnota 2018.

Het voorlaatste sluitstuk van de P&C-cyclus is de najaarsnota. In deze laatste algehele bijstelling van de begroting wordt een indicatie gegeven van het vermoedelijke resultaat van de jaarrekening. Het saldo van de voorgestelde bijstellingen bedroeg € 569.000,-. Dat bedrag is als volgt opgebouwd:

- Inkomsten toeristenbelasting	€	100.000,-
- Algemene uitkering gemeentefonds	€	250.000,-
- Inkomsten bouwleges	€	50.000,-
- Lagere kosten bedrijfsvoering	€	200.000,-
- Hogere bijdrage Veiligheidsregio	-€	31.000,-
Per saldo	€	<u>569.000,-</u>

Wanneer er dus een onderuitputting wordt gerealiseerd van € 410.500,- (€ 979.500,- minus € 569.000,-) sluit de jaarrekening 2018 met een saldo van € 0,-.

De jaarrekening 2018.

Zoals eerder al aangegeven, sluit de jaarrekening 2018 met een overschot van afgerond € 544.000,-. Hierna geven wij U een samenvattend overzicht van de meest in het oog springende afwijkingen:

- Stelpost onderuitputting, afgerond	-€	410.500,-
- Gladheidsbestrijding	€	33.000,-
- Lagere kosten openbare verlichting	€	42.000,-
- Exploitatiebijdrage Kerstmarkt	€	80.000,-
- Inkomsten toeristenbelasting	€	69.000,-
- Inkomsten uit bouwleges	€	32.000,-
- Herwaardering voorziening terrein villa via Nova	-€	302.000,-
- Algemene uitkering gemeentefonds	€	474.000,-
- Kosten bedrijfsvoering, inclusief huisvesting	€	121.000,-
- Kosten bestuursondersteuning en Rekenkamer	€	40.000,-
- Kosten brand en rampenbestrijding	€	25.000,-
- Lagere kosten Bouw- en woningtoezicht	€	25.000,-
- Lagere kosten Welstandstoezicht	€	22.000,-
- Lagere kosten milieu	€	53.000,-
- Lagere exploitatiekosten begraafplaatsen	€	16.000,-
- Hogere inkomsten OZB en reclamebelasting	€	32.000,-
- Overige marginale bijstellingen, per saldo	€	<u>192.500,-</u>
Per saldo	€	<u>544.000,-</u>

§ 4.4 WNT-verantwoording.

WNT-verantwoording 2018 Gemeente Valkenburg aan de Geul.

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Valkenburg aan de Geul. Het voor de gemeente Valkenburg aan de Geul toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000,-. Het betreft hier het algemene bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Funcctiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 110.718	€ 66.816
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.836	€ 10.370
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 128.554</i>	<i>€ 77.186</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging	€ 128.554	€ 77.186
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2017

Funcctiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 112.261	€ 65.634
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.638	€ 9.291
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 128.899</i>	<i>€ 74.925</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000	€ 181.000
Totale bezoldiging	€ 128.899	€ 74.925

Hoofdstuk 5 : De balans en de toelichting.

Activa	ultimo 2018	ultimo 2017
Vaste activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>		
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
- Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.126.661,58	1.217.282,65
	1.126.661,58	1.217.282,65
<u>Materiële vaste activa</u>		
- Investeringen met een economisch nut	25.594.150,82	27.962.417,15
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	16.319.964,07	16.356.186,66
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.587.023,67	7.645.369,89
- In erfpacht uitgegeven gronden	13.613,41	13.613,41
	50.514.751,97	51.977.587,11
<u>Financiële vaste activa</u>		
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	252.426,76	252.426,76
- Gemeenschappelijke regelingen		
- Overige verbonden partijen		
- Leningen aan:		
- Openbare lichamen		
- Woningbouwcoöperaties		
- Deelnemingen	789.196,00	819.196,00
- Overige verbonden partijen		
- Overige langlopende leningen		
- Uitzettingen schatkist met een looptijd >1 jaar		
- Uitzettingen schuld papier met een looptijd >1 jaar		
- Overige uitzettingen met een looptijd >1 jaar		
	1.041.622,76	1.071.622,76
Totaal vaste activa	52.683.036,31	54.266.492,52
Vlottende activa		
<u>Voorraden</u>		
- Grond en hulpstoffen	-302.568,06	-514.999,00
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-1.960.343,44	-591.934,20
- Gereed product en handelsgoederen		
- Vooruitbetalingen		
	-2.262.911,50	-1.106.933,20
<u>Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar</u>		
- Vorderingen op openbare lichamen	4.355.381,16	6.018.333,36
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen		
- Overige verstrekte kasgeldleningen		
- Uitzettingen schatkist met een looptijd < 1 jaar	17.604.841,42	12.802.651,45
- Rekening courantverhoudingen met het Rijk		
- Rekening courantverhoudingen met niet financiële instellingen	381.383,77	9.143,21
- Uitzettingen schuld papier met een looptijd < 1 jaar		
- Overige vorderingen	3.543.975,13	3.647.148,35
- Overige uitzettingen		
	25.885.581,48	22.477.276,37
<u>Liquide middelen</u>		
- Kassaldi	2.320,81	6.195,51
- Banksaldi	131.883,72	138.469,25
	134.204,53	144.664,76
<u>Overlopende activa</u>		
- Nog te ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel van:		
- Europese overheidslichamen		
- Het Rijk	0,00	276.224,91
- Overige Nederlandse overheidslichamen	150.647,65	180.816,14
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	472.986,92	303.393,05
	623.634,57	760.434,10
Totaal vlottende activa	24.380.509,08	22.275.442,03
TOTAAL GENERAAL	77.063.545,39	76.541.934,55

Passiva	ultimo 2018	ultimo 2017
Vaste passiva		
<u>Eigen vermogen</u>		
- Algemene reserves	3.242.538,17	3.242.538,17
- Bestemmingsreserves	39.843.525,80	38.671.908,09
- Nog te bestemmen resultaat	544.187,43	248.308,81
	43.630.251,40	42.162.755,07
<u>Voorzieningen</u>		
- Voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.342.137,00	5.483.891,00
- Ter egalisering van kosten	2.740.096,82	3.487.016,85
- Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen		
- Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.915.524,83	4.543.973,83
	13.997.758,65	13.514.881,68
<u>Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar</u>		
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse:		
- Pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- Banken en overige financiële instellingen	9.934.252,70	11.192.696,19
- Bedrijven		
- Openbare lichamen		
- Overige sectoren		
Buitenlandse instellingen		
- Door derden belegde gelden		
- Waarborgsommen	4.300,00	4.525,00
	9.938.552,70	11.197.221,19
Totaal vaste passiva	67.566.562,75	66.874.857,94
Vlottende passiva		
<u>Netto vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar</u>		
- Kasgeldleningen openbare lichamen		
- Overige kasgeldleningen		
- Banksaldi	56,98	
- Overige schulden	3.247.996,75	6.753.204,76
	3.248.053,73	6.753.204,76
<u>Overlopende passiva</u>		
- Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel van:		
- Europese overheidslichamen		
- Het Rijk	70.227,58	84.389,31
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.766.718,01	1.907.986,94
- Overige vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen	2.411.983,32	921.495,60
	6.248.928,91	2.913.871,85
Totaal vlottende passiva	9.496.982,64	9.667.076,61
TOTAAL GENERAAL	77.063.545,39	76.541.934,55

Gewaarborgde geldleningen

53.898.746,80

53.966.635,17

Toelichting op de balans per 31 december.

Activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0,00	0,00
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0,00	0,00
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.126.661,58	1.217.282,65
Totaal	1.126.661,58	1.217.282,65

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.217.282,65	55.281,66	0,00	145.902,73	0,00	0,00	1.126.661,58
Totaal	1.217.282,65	55.281,66	0,00	145.902,73	0,00	0,00	1.126.661,58

De belangrijkste investering(en) in de immateriële vaste activa in 2018:

	Beschikbaar krediet	Bestedingen in 2018	Cumulatieve bestedingen
Investeringen vernieuwde kerstparade	56.000,00	55.281,66	55.281,66
Totaal	56.000,00	55.281,66	55.281,66

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Investeringen met een economisch nut	25.594.150,82	27.962.417,15
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	16.319.964,07	16.356.186,66
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.587.023,67	7.645.369,89
In erfpacht uitgegeven gronden	13.613,41	13.613,41
Totaal	50.514.751,97	51.977.587,11

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Gronden en terreinen	592.649,81	592.913,64
Woonruimten	59.075,31	84.860,42
Bedrijfsgebouwen	8.159.652,99	9.876.561,06
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	10.704.940,11	11.032.034,33
Vervoersmiddelen	121.355,18	45.768,23
Machines, apparaten en installaties	172.245,94	193.359,69
Overige materiële vaste activa	5.784.231,48	6.136.919,78
Totaal	25.594.150,82	27.962.417,15

Het verloop van de investeringen met een economisch nut in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Gronden en terreinen	592.913,64	0,00	0,00	263,83	0,00	0,00	592.649,81
Woonruimten	84.860,42	0,00	0,00	25.785,11	0,00	0,00	59.075,31
Bedrijfsgebouwen *	9.876.561,06	-839.757,50	0,00	877.150,57	0,00	0,00	8.159.652,99
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	11.032.034,33	198.132,20	65.000,00	460.226,42	0,00	0,00	10.704.940,11
Vervoersmiddelen	45.768,23	134.461,98	0,00	58.875,03	0,00	0,00	121.355,18
Machines, apparaten en installaties	193.359,69	265.963,74	0,00	287.077,49	0,00	0,00	172.245,94
Overige materiële vaste activa	6.136.919,78	237.538,88	0,00	590.227,18	0,00	0,00	5.784.231,48
Totaal	27.962.417,15	-3.660,70	65.000,00	2.299.605,63	0,00	0,00	25.594.150,82

* Er heeft een herrubricering plaatsgevonden van € 875.000,- van bedrijfsgebouwen naar de bouwgronden in exploitatie. Deze herrubricering is opgenomen onder de investeringen.

De belangrijkste investering(en) met een economisch nut in 2018:

	Beschikbaar krediet	Bestedingen in 2018	Cumulatieve bestedingen
Diverse investeringen tractie buitendienst	106.900,00	106.900,00	106.900,00
Uitvoeringskosten ICT-plan	297.832,00	165.812,92	240.439,27
Opknappen werkrumten organisatie	423.323,00	179.138,88	188.655,81
Totaal	828.055,00	451.851,80	535.995,08

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, hebben betrekking op de rioleringsinvesteringen. Het verloop in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Rioleringsinvesteringen	16.356.186,66	913.872,04	0,00	683.969,63	266.125,00	0,00	16.319.964,07
Totaal	16.356.186,66	913.872,04	0,00	683.969,63	266.125,00	0,00	16.319.964,07

De belangrijkste investering(en) met een economisch nut in 2018, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

	Beschikbaar krediet	Bestedingen in 2018	Cumulatieve bestedingen
Riolering Walramplein	774.000,00	774.000,00	774.000,00
Totaal	774.000,00	774.000,00	774.000,00

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Gronden en terreinen	0,00	0,00
Woonruimten	0,00	0,00
Bedrijfsgebouwen	0,00	0,00
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	7.474.489,74	6.548.821,73
Vervoersmiddelen	0,00	0,00
Machines, apparaten en installaties	0,00	0,00
Overige materiële vaste activa	1.112.533,93	1.096.548,16
Totaal	8.587.023,67	7.645.369,89

Het verloop van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Grond, weg- en waterbouwkundige werken *	6.548.821,73	3.632.121,61	807.000,00	966.532,60	932.921,00	0,00	7.474.489,74
Overige materiële vaste activa	1.096.548,16	106.408,42	0,00	90.422,65	0,00	0,00	1.112.533,93
Totaal	7.645.369,89	3.738.530,03	807.000,00	1.056.955,25	932.921,00	0,00	8.587.023,67

* Er heeft een herrubricering plaatsgevonden van € 37.961,33 van grond, weg- en waterbouwkundige werken naar de bouwgronden in exploitatie. Deze herrubricering is opgenomen onder de investeringen.

De belangrijkste investering(en) in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut in 2018:

	Beschikbaar krediet	Bestedingen in 2018	Cumulatieve bestedingen
Reconstructie Valkenburgerstraat	2.314.780,00	213.580,09	371.097,94
Reconstructie Walramplein	3.555.000,00	3.011.030,52	3.327.789,18
Nadeelcompensaties centrumplan	850.000,00	413.848,56	413.848,56
Totaal	6.719.780,00	3.638.459,17	4.112.735,68

Het verloop van de in erfpacht uitgegeven gronden in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2018
In erfpacht uitgegeven gronden	13.613,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13.613,41
Totaal	13.613,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13.613,41

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Kapitaalverstrekkings aan:		
- Deelnemingen	252.426,76	252.426,76
- Gemeenschappelijke regelingen	0,00	0,00
- Overige verbonden partijen	0,00	0,00
Leningen aan:		
- Openbare lichamen	0,00	0,00
- Woningbouwcoöperaties	0,00	0,00
- Deelnemingen	789.196,00	819.196,00
- Overige verbonden partijen	0,00	0,00
Overige langlopende leningen	0,00	0,00
Uitzettingen schatkist met een looptijd >1 jaar	0,00	0,00
Uitzettingen schuld papier met een looptijd >1 jaar	0,00	0,00
Overige uitzettingen met een looptijd >1 jaar	0,00	0,00
Totaal	1.041.622,76	1.071.622,76

Het verloop van de financiële vaste activa in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen/ aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- Deelnemingen	252.426,76	0,00	0,00	0,00	0,00	252.426,76
Leningen aan:						
- Deelnemingen	819.196,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00	789.196,00
Totaal	1.071.622,76	0,00	0,00	30.000,00	0,00	1.041.622,76

In 2018 heeft de reguliere aflossing plaatsgevonden van een verstrekte lening aan de bibliotheek. Verder zijn er geen mutaties geweest met betrekking tot de financiële vaste activa.

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Balanswaarde per 31-12-2018	Balanswaarde per 31-12-2017
Grond en hulpstoffen	-302.568,06	-514.999,00
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-1.960.343,44	-591.934,20
Gereed product en handelsgoederen	0,00	0,00
Vooruitbetalingen	0,00	0,00
Totaal	-2.262.911,50	-1.106.933,20

Het verloop van de grond- en hulpstoffen in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Vermeerderingen	Winstneming	Verminderings	Boekwaarde per 31-12-2018
Villa via Nova	1,00	514.757,94	0,00	0,00	514.758,94
Totaal	1,00	514.757,94	0,00	0,00	514.758,94

	Voorziening	Balanswaarde per 31-12-2018	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Villa via Nova	817.327,00	-302.568,06	302.568,06	0,00	0,00
Totaal	817.327,00	-302.568,06	302.568,06	0,00	0,00

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Herrubricering	Gecorrigeerde boekwaarde	Vermeerderingen	Winstneming	Verminderings	Boekwaarde per 31-12-2018
Centrumplan	78.065,80	912.961,33	991.027,13	136.882,66	0,00	-900,00	1.128.809,79
De Leeuwterrein	-630.000,00	0,00	-630.000,00	1.348.251,77	0,00	3.700.000,00	-2.981.748,23
Totaal	-551.934,20	912.961,33	361.027,13	1.485.134,43	0,00	3.699.100,00	-1.852.938,44

	Voorziening	Balanswaarde per 31-12-2018	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Centrumplan	0,00	1.128.809,79	46.190,21	1.175.000,00	0,00
De Leeuwterrein	107.405,00	-3.089.153,23	3.159.153,23	70.000,00	0,00
Totaal	107.405,00	-1.960.343,44	3.205.343,44	1.245.000,00	0,00

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Balanswaarde per 31-12-2018	Balanswaarde per 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	4.355.381,16	6.018.333,36
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0,00	0,00
Overige verstrekte kasgeldleningen	0,00	0,00
Uitzettingen schatkist met een looptijd < 1 jaar	17.604.841,42	12.802.651,45
Rekening courantverhoudingen met het Rijk	0,00	0,00
Rekening courantverhoudingen met niet financiële instellingen	381.383,77	9.143,21
Uitzettingen schuld papier met een looptijd < 1 jaar	0,00	0,00
Overige vorderingen	3.543.975,13	3.647.148,35
Overige uitzettingen	0,00	0,00
Totaal	25.885.581,48	22.477.276,37

Het verloop van de uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder in 2018 is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde per 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	6.018.333,36	0,00	6.018.333,36	4.355.381,16	0,00	4.355.381,16
Uitzettingen schatkist met een looptijd < 1 jaar	12.802.651,45	0,00	12.802.651,45	17.604.841,42	0,00	17.604.841,42
Rekening courantverhoudingen met niet financiële instellingen	9.143,21	0,00	9.143,21	381.383,77	0,00	381.383,77
Overige vorderingen	4.344.627,52	697.479,17	3.647.148,35	3.929.411,18	385.436,05	3.543.975,13
Totaal	23.174.755,54	697.479,17	22.477.276,37	26.271.017,53	385.436,05	25.885.581,48

Overzicht schatkistbankieren

Vanaf 14 december 2013 zijn de decentrale overheden verplicht om overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Hiertoe is een rekening-courantovereenkomst gesloten tussen de rijksoverheid en de gemeente. Het is toegestaan een relatief klein bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden. De hoogte van dat bedrag is afhankelijk van de begrotingsomvang. Per kwartaal wordt getoetst of de buiten de schatkist aangehouden middelen binnen het drempelbedrag blijven. Hiervan kan het volgende overzicht worden gegeven:

Jaar 2018 (bedragen x € 1.000,-)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	122	70	61	49
Drempelbedrag	360	360	360	360
Ruimte onder drempelbedrag	238	290	299	311
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

In 2018 is ruimschoots aan deze wettelijke verplichting voldaan.

Liquide middelen

De liquide middelen worden onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Kassaldi	2.320,81	6.195,51
Banksaldi	131.883,72	138.469,25
Totaal	134.204,53	144.664,76

Overlopende activa

De in de balans opgenomen overlopende activa worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Nog te ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel van:		
- Europese overheidslichamen	0,00	0,00
- Het Rijk	0,00	276.224,91
- Overige Nederlandse overheidslichamen	150.647,65	180.816,14
	150.647,65	457.041,05
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	472.986,92	303.393,05
Totaal	623.634,57	760.434,10

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo per 31-12-2017	Toevoegingen	Ontvangen	Saldo per 31-12-2018
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	0,00	0,00	0,00	0,00
Nog te ontvangen van het Rijk:				
- btw de Leeuw	276.224,91	0,00	276.224,91	0,00
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen:				
- afrekening bbz 2017	36.808,00	0,00	36.808,00	0,00
- afrekening participatiewet 2017	88.568,00	0,00	88.568,00	0,00
- afrekening wsp liv-gelden 2017	11.121,76	0,00	11.121,76	0,00
- afrekening pgb wmo hh 2017	15.675,68	0,00	15.675,68	0,00
- overigen 2017, per saldo	28.642,70	0,00	28.642,70	0,00
- afrekening participatiewet 2018	0,00	11.638,00	0,00	11.638,00
- afrekening bbz 2018	0,00	55.131,00	0,00	55.131,00
- afrekening re-integratie 2018	0,00	19.871,00	0,00	19.871,00
- afrekening wsp 2018	0,00	19.904,00	0,00	19.904,00
- afrekening wozl 2018	0,00	10.668,00	0,00	10.668,00
- afrekening wozl wsw 2018	0,00	11.522,00	0,00	11.522,00
- overigen 2018, per saldo	0,00	21.913,65	0,00	21.913,65
Totaal	457.041,05	150.647,65	457.041,05	150.647,65

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Algemene reserves	3.242.538,17	3.242.538,17
Bestemmingsreserves	39.843.525,80	38.671.908,09
	43.086.063,97	41.914.446,26
Gerealiseerde resultaat	544.187,43	248.308,81
Totaal	43.630.251,40	42.162.755,07

Het verloop in 2018 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat 2017	Dekking afschrijvingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Algemene reserve	3.110.233,76	0,00	0,00	0,00	0,00	3.110.233,76
Reserve overdracht gelden stichting Herdenking	132.304,41	0,00	0,00	0,00	0,00	132.304,41
Algemene dekkingsreserve	10.360.429,49	1.506.230,00	750.622,00	248.308,81	73.896,00	11.290.450,30
Investeringsreserve automatisering	1.161.757,53	80.467,00	0,00	0,00	0,00	1.242.224,53
Investeringsreserve huisvesting onderwijs	1.875.202,51	278.326,00	0,00	0,00	0,00	2.153.528,51
Investeringsreserve instandhouding monumenten	49.981,23	9.294,00	0,00	0,00	0,00	59.275,23
Investeringsreserve kunst in openbare ruimte	126.562,93	47.950,90	0,00	0,00	0,00	174.513,83
Exploitatiereserve personeel	498.919,14	0,00	0,00	0,00	0,00	498.919,14
Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten	728.002,77	12.644,00	14.000,00	0,00	0,00	726.646,77
Egalsatiereserve effecten BTW-Compensatiefonds	93.078,85	0,00	0,00	0,00	0,00	93.078,85
Reserve milieu-activiteiten	263.255,63	15.000,00	18.300,00	0,00	0,00	259.955,63
Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	892.777,83	69.698,00	70.740,00	0,00	0,00	891.735,83
Investeringsreserve uitvoering centrumplan	1.211.713,69	0,00	50.000,00	0,00	413.849,00	747.864,69
Reserve opbrengst aandelen Essent	11.711.097,88	0,00	0,00	0,00	0,00	11.711.097,88
Egalsatiereserve parkeerexploitatie	2.147.811,00	0,00	23.134,00	0,00	0,00	2.124.677,00
Egalsatiereserve heffingen ondernemers	7.850,00	0,00	7.850,00	0,00	0,00	0,00
Egalsatiereserve sociaal domein	7.381.051,61	658.998,00	314.797,00	0,00	0,00	7.725.252,61
Reserve groot onderhoud parkeergarage	95.011,00	49.294,00	0,00	0,00	0,00	144.305,00
Investeringsreserve ontwikkelingen de Leeuwterrein	67.405,00	0,00	67.405,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	41.914.446,26	2.727.901,90	1.316.848,00	248.308,81	487.745,00	43.086.063,97

Het doel van iedere reserve is als volgt:

Algemene reserve:

Deze reserve versterkt het weerstandsvermogen en vervult zodoende een bufferfunctie. Bij het opstellen van de jaarrekening 2009 is de verkoopopbrengst van de aandelen Essent toegevoegd aan de reserves van de algemene dienst. In totaal ging het daarbij om een bedrag van afgerond € 17,5 miljoen (eerste tranche). Met de toename van dat vermogen moet een meeropbrengst aan rente gegeneerd worden, die minimaal gelijk is aan het structurele verlies van dividend. In de goedkeuringsbrief bij de begroting 2011 heeft de Provincie geadviseerd om de verkoopopbrengsten van de aandelen Essent niet te rangschikken onder de reserves van de algemene dienst, maar onder de bestemmingsreserves, omdat onbedoeld de indruk zou kunnen ontstaan dat de raad nog over de Essentopbrengsten zou kunnen beschikken. Dat zou een behoorlijk dekkingsprobleem tot gevolg hebben, aldus de toezichhouder.

Reserve overdracht gelden stichting Herdenking:

De stichting Herdenking van de Gevallenen van het Verzet is opgeheven. De financiële middelen van die stichting zijn overgegaan naar onze gemeente, met de verplichting dat de jaarlijkse rente-inkomsten van het kapitaal worden ingezet voor onderhoud van het monument en voor de jaarlijkse organisatie van de herdenkingsbijeenkomst.

Algemene dekkingsreserve:

Deze reserve wordt hoofdzakelijk ingezet voor de uitvoering van het investeringsprogramma.

Investeringsreserve automatisering:

Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringen op het terrein van de ICT en voor het egaliseren van de kostenplaats ICT. Ingeval de in het beleidsplan gereserveerde middelen voor ICT-investeringen in enig jaar niet worden benut, worden die middelen gereserveerd.

Investeringsreserve huisvesting onderwijs:

Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van kapitaallasten van huisvestingsvoorzieningen voor het primair, speciaal en het voortgezet onderwijs. De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht voor deze huisvesting. Om die taak binnen objectieve kaders te kunnen uitvoeren, is een verordening vastgesteld, waarin onder meer is bepaald dat de gemeente en de onderwijsbesturen naar consensus moeten streven. Eén van de gemaakte afspraken is dat de gemeente jaarlijks een vast budget voor onderwijsdoelenden beschikbaar stelt. Ingeval er minder wordt uitgegeven dan begroot, wordt die vrij van middelen in het verlengde van deze afspraak aan de onderhavige reserve toegevoegd. In de omgekeerde situatie worden middelen aan de reserve onttrokken.

Investeringsreserve instandhouding monumenten:

De onderhavige reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringslasten of voor het incidenteel afdekken van subsidies op het gebied van restauratie van monumenten.

Investeringsreserve kunst in openbare ruimte:

De onderhavige reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringslasten of voor het incidenteel afdekken van subsidies op het gebied van kunst. De reserve wordt jaarlijks gevoerd met 1% van de kapitaalinvesteringen, niet zijnde onderhoudswerken.

Exploitatiereserve personeel:

Doel van deze reserve is om incidentele budgetoverschrijdingen binnen de personeelsbegroting af te dekken. Indien de feitelijke personeelskosten achterblijven bij de vooraf gecalculeerde bedragen, wordt die onderuitputting toegevoegd aan deze reserve.

Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten:

Deze reserve wordt ingezet om incidentele overschrijdingen binnen de welzijnsbegroting (geheel of gedeeltelijk) af te dekken en om incidentele subsidieverzoeken op het terrein van welzijn te kunnen honoreren. Ingeval de budgetten in de welzijnsfeer in enig jaar niet of niet volledig worden benut, wordt die onderuitputting gereserveerd.

Egalsatiereserve effecten BTW-Compensatiefonds:

Deze reserve wordt ingezet voor het opvangen van de lokale effecten van het BTW-Compensatiefonds (BCF). Indien geen tegenvallers optreden, zullen wij deze reserve inzetten voor eventuele tegenvallers in het kader van de Vpb-plicht.

Reserve milieu-activiteiten:

Deze reserve wordt ingezet voor de (gehele of gedeeltelijke) afdekking van kapitaallasten van investeringen in de milieusfeer.

Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg:

Deze reserve wordt ingezet voor de gehele of gedeeltelijke dekking van de (kapitaallasten) van investeringen in de infrastructuur op de kop Cauberg (parkeerplaatsen, toegangswegen e.d.).

Investeringsreserve uitvoering centrumplan:

Deze reserve wordt ingezet ter directe afdekking van de gemeentelijke bijdrage in de investeringskosten van het centrumplan.

Reserve opbrengst aandelen Essent:

De bespaarde rente van deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor het opvangen van de budgettaire gevolgen van de vervallen dividenduitkering.

Egalisatiereserve parkeereexploitatie:

Deze reserve wordt ingezet om de voor- en nadelen van de parkeereexploitatie te egaliseren. Indien de feitelijke parkeereexploitatie in positieve zin van de voorcalculatie afwijkt, dan komt dat voordeel ten gunste van deze bestemmingsreserve. Een afwijking in negatieve zin komt ten laste van deze reserve.

Egalisatiereserve heffingen omdememers:

Bij de behandeling van de kadernota 2015 heeft de raad besloten om vanaf het planjaar 2016 geen bedragen meer aan deze reserve toe te voegen. Het vrijgevalen structurele bedrag is ingezet voor de gedeeltelijke dekking van de investeringslasten van het Wakamplein.

Egalisatiereserve sociaal domein:

Bij de behandeling van de financiën rondom de 3 decentralisaties heeft de raad besloten om de budgetten, die het rijk voor de uitvoering van die extra taken beschikbaar stelt, te oormerken. Zodoende is er een reserve sociaal domein ingesteld, die een egaliserend karakter heeft. Voordelige verschillen worden aan die reserve toegevoegd, budgetoverschrijdingen komen ten laste van deze reserve.

Reserve groot onderhoud parkeergarage:

Deze reserve wordt ingezet voor de bekostiging van groot onderhoud van de parkeergarage. Het bedrag, dat jaarlijks aan deze reserve gedoteerd wordt, is afgeleid van de investeringskosten. Kosten van groot onderhoud worden direct ten laste van deze reserve gebracht.

Investeringsreserve ontwikkelingen de Leeuwterrein:

Deze reserve wordt ingezet ter directe afdekking van de (voorbereidings)kosten van het Leeuwterrein.

Voorzieningen

De voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.342.137,00	5.483.891,00
Ter egaliserend van kosten	2.740.096,82	3.487.016,85
Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen	0,00	0,00
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.915.524,83	4.543.973,83
Totaal	13.997.758,65	13.514.881,68

Het verloop in 2018 wordt in het hierna opgenomen overzicht per voorziening weergegeven:

	Boekwaarde per 31-12-2017	In mindering op activa	Balanswaarde per 31-12-2017
Voorziening dubieuze debiteuren	376.559,17	376.559,17	0,00
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	160.424,00	160.424,00	0,00
Voorziening onderhoud kinderdagverblijf	67.842,28	0,00	67.842,28
Voorziening onderhoud gebouwen	1.079.598,63	0,00	1.079.598,63
Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen	1.747.706,24	0,00	1.747.706,24
Voorziening bodemsanereringen	565.000,00	515.000,00	50.000,00
Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken	160.496,00	160.496,00	0,00
Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg	40.700,00	0,00	40.700,00
Voorziening onderhoud wegen	551.169,70	0,00	551.169,70
Voorziening pensioenen wethouders	1.433.891,00	0,00	1.433.891,00
Voorziening brouwerijterrein de Leeuw	40.000,00	40.000,00	0,00
Voorziening ontwikkelingen Polfermolen	4.000.000,00	0,00	4.000.000,00
Voorziening rioolheffing	2.070.834,69	0,00	2.070.834,69
Voorziening afvalstoffenheffing	2.473.139,14	0,00	2.473.139,14
Voorziening kleine woningbouwinitiatieven	0,00	0,00	0,00
Totaal	14.767.360,85	1.252.479,17	13.514.881,68

	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde per 31-12-2018	In mindering op activa	Balanswaarde per 31-12-2018
Voorziening dubieuze debiteuren	10.060,23	0,00	254.017,35	132.602,05	132.602,05	0,00
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	0,00	19.608,00	0,00	140.816,00	140.816,00	0,00
Voorziening onderhoud kinderdagverblijf	5.740,00	0,00	73.582,28	0,00	0,00	0,00
Voorziening onderhoud gebouwen	400.456,28	0,00	618.632,41	861.422,50	0,00	861.422,50
Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen	347.493,00	0,00	901.297,62	1.193.901,62	0,00	1.193.901,62
Voorziening bodemsanereringen	302.327,00	0,00	514.757,94	352.569,06	302.569,06	50.000,00
Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken	0,00	48.478,00	0,00	112.018,00	112.018,00	0,00
Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg	0,00	0,00	0,00	40.700,00	0,00	40.700,00
Voorziening onderhoud wegen	642.903,00	0,00	550.000,00	644.072,70	0,00	644.072,70
Voorziening pensioenen wethouders	154.244,11	0,00	110.294,11	1.477.841,00	0,00	1.477.841,00
Voorziening brouwerijterrein de Leeuw	67.405,00	0,00	104.344,77	3.060,23	3.060,23	0,00
Voorziening ontwikkelingen Polfermolen	805.000,00	0,00	0,00	4.805.000,00	0,00	4.805.000,00
Voorziening rioolheffing	429.664,00	0,00	0,00	2.500.498,69	0,00	2.500.498,69
Voorziening afvalstoffenheffing	0,00	0,00	58.113,00	2.415.026,14	0,00	2.415.026,14
Voorziening kleine woningbouwinitiatieven	9.296,00	0,00	0,00	9.296,00	0,00	9.296,00
Totaal	3.174.588,62	68.086,00	3.185.039,48	14.688.823,99	691.065,34	13.997.758,65

Het doel van iedere voorziening is als volgt:

Voorziening dubieuze debiteuren:

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken:

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

Voorziening onderhoud kinderdagverblijf:

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de begroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

Voorziening onderhoud gebouwen:

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de meerjarenbegroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen:

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de meerjarenbegroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

Voorziening bodemsanereringen:

Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de kosten van bodemsanereringen.

Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken:
Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg:
Deze voorziening is in 2011 ingesteld ter dekking van de onderhoudskosten van de parkeerplaats Oud Valkenburg. De onderhoudskosten worden direct op de voorziening in mindering gebracht.

Voorziening onderhoud wegen:
Deze voorziening wordt ingezet voor achterstallig onderhoud.

Voorziening pensioenen wethouders:
Deze voorziening moet ingevolge de begrotingsvoorschriften worden gevormd voor het opvangen van de pensioenafspraken van voormalige wethouders.

Voorziening brouwerijterrein de Leeuw:
Deze voorziening is ingesteld voor de afdekking van de onrendabele top van het brouwerijterrein.

Voorziening ontwikkelingen Polfermolen:
Bij de behandeling van de kademota 2017 heeft de raad besloten om eind 2020 te stoppen met de exploitatie van de Polfermolen. Ter dekking van onder andere de dan nog resterende boekwaarde en de sloop- en frictiekosten is een voorziening gevormd.

Voorziening rioolheffing:
Deze voorziening wordt ingezet om het taakveld "Rioiering" budgettair neutraal te laten verlopen. Dit compartiment van de begroting mag geen financiële gevolgen hebben voor het saldo van de algemene dienst, omdat bij het bepalen van de hoogte van de rioolheffing het principe van 100%-kostendekking wordt toegepast.

Voorziening afvalstoffenheffing:
Deze voorziening wordt ingezet om de taakvelden "Afval" budgettair neutraal te laten verlopen. Dit compartiment van de begroting mag geen financiële gevolgen hebben voor het saldo van de algemene dienst, omdat bij het bepalen van de hoogte van de afvalstoffenheffing het principe van 100%-kostendekking wordt toegepast.

Voorziening kleine woningbouwinitiatieven:
Deze voorziening wordt ingezet voor de beleidsregel financiële compensatie bij kleine woningbouwinitiatieven.

Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar

De in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Obligatieleningen	0,00	0,00
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse:		
* Pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0,00	0,00
* Banken en overige financiële instellingen	9.934.252,70	11.192.696,19
* Bedrijven	0,00	0,00
* Openbare lichamen	0,00	0,00
* Overige sectoren	0,00	0,00
- Buitenlandse instellingen	0,00	0,00
Door derden belegde gelden	0,00	0,00
Waarborgsommen	4.300,00	4.525,00
Totaal	9.938.552,70	11.197.221,19

Het verloop van de vaste schulden met een looptijd van langer dan één jaar in 2018 is als volgt:

	Saldo per 31-12-2017	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo per 31-12-2018
Obligatieleningen	0,00	0,00	0,00	0,00
Onderhandse leningen	11.192.696,19	0,00	1.258.443,49	9.934.252,70
Door derden belegde gelden	0,00	0,00	0,00	0,00
Waarborgsommen	4.525,00	450,00	675,00	4.300,00
Totaal	11.197.221,19	450,00	1.259.118,49	9.938.552,70

De totale rentelast voor het jaar 2018 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd van langer dan één jaar bedraagt € 474.447,95

Netto vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
- Kasgeldleningen openbare lichamen	0,00	0,00
- Overige kasgeldleningen	0,00	0,00
- Banksaldi	56,98	0,00
- Overige schulden	3.247.996,75	6.753.204,76
Totaal	3.248.053,73	6.753.204,76

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde per 31-12-2018	Boekwaarde per 31-12-2017
Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel van:		
- Europese overheidslichamen	0,00	0,00
- Het Rijk	70.227,58	84.389,31
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.766.718,01	1.907.986,94
	3.836.945,59	1.992.376,25
Overige vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen	2.411.983,32	921.495,60
Totaal	6.248.928,91	2.913.871,85

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<i>Saldo per 31-12-2017</i>	<i>Ontvangen</i>	<i>Vrijval of terugbetaling</i>	<i>Saldo per 31-12-2018</i>
Ontvangen van Europese overheidslichamen	0,00	0,00	0,00	0,00
Ontvangen van het Rijk:				
- afrekening bbz 2017	70.157,00	70.157,00	0,00	0,00
- overigen 2017, per saldo	14.232,31	14.232,31	0,00	0,00
- afrekening bbz 2018	0,00	0,00	57.080,00	57.080,00
- algemene uitkering 2018	0,00	0,00	13.147,58	13.147,58
Ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen:				
- btw subsidie de leeuw 2017	73.481,00	0,00	0,00	73.481,00
- subsidie de leeuw noordelijk deel 2017	135.000,00	0,00	0,00	135.000,00
- afrekening sv-3 2017	110.257,85	110.257,85	0,00	0,00
- afrekening regionale sociale dienst 2017	26.893,67	0,00	0,00	26.893,67
- desintegratiekosten uitvoering participatie 2017	44.209,00	44.209,00	0,00	0,00
- ambulante individuele jeugdbegeleiding 2017	34.838,15	34.838,15	0,00	0,00
- afrekening leerlingenvervoer 2017	28.093,39	28.093,39	0,00	0,00
- bijdrage muziekonderwijs 2017	40.626,73	40.626,73	0,00	0,00
- subsidiemogelijkheden wmo 2017	71.506,12	71.506,12	0,00	0,00
- eindafrekening jeugd 2017	697.834,23	697.834,23	0,00	0,00
- eindafrekening wmo 2017	482.329,15	482.329,15	0,00	0,00
- overigen 2017, per saldo	162.917,65	131.292,93	0,00	31.624,72
- subsidie stedenband 2018	0,00	0,00	16.000,00	16.000,00
- afrekening leerlingenvervoer 2018	0,00	0,00	49.096,70	49.096,70
- afrekening wko 2018	0,00	0,00	41.341,00	41.341,00
- afrekening SD wmo 2017	0,00	0,00	64.770,00	64.770,00
- afrekening SD wmo 2018	0,00	0,00	3.122.184,81	3.122.184,81
- afrekening SD jeugd 2017	0,00	0,00	168.335,00	168.335,00
- overigen 2018, per saldo	0,00	0,00	37.991,11	37.991,11
Totaal	1.992.376,25	1.725.376,86	3.569.946,20	3.836.945,59

Gewaarborgde geldleningen

Het in de balans opgenomen bedrag voor de gewaarborgde geldleningen kan als volgt worden gespecificeerd:

	<i>Oorspronkelijk bedrag</i>	<i>Percentage borgstelling</i>	<i>Boekwaarde per 31-12-2018</i>	<i>Boekwaarde per 31-12-2017</i>	<i>Borgstelling per 31-12-2018</i>	<i>Borgstelling per 31-12-2017</i>
Particulere woningbouw	2.855.979,54	100,00	287.945,19	428.219,64	287.945,19	428.219,64
Stichting Sevagram	6.106.666,66	100,00	4.906.666,66	5.213.333,33	4.906.666,66	5.213.333,33
Stichting Wonen Zuid	39.104.000,00	50,00	36.494.000,00	36.716.000,00	18.247.000,00	18.358.000,00
Stichting Woonpunt	3.044.865,27	50,00	2.004.000,00	2.087.726,69	1.002.000,00	1.043.863,35
Woningstichting Berg en Terblijt	12.674.816,26	50,00	10.206.134,95	9.521.355,51	5.103.067,48	4.760.677,77
Totaal			53.898.746,80	53.966.635,17	29.546.679,33	29.804.094,09

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Het betreft hier onder andere huurovereenkomsten, operationele leasecontracten, lopende werken etc. Vanwege het ontbreken van een contractenregister is een volledige opsomming niet voorhanden.

Hoofdstuk 6 : Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Algemeen.

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 8 november 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Eventuele stelselwijzigingen worden in dit hoofdstuk toegelicht. Dit geldt ook voor wijzigingen als gevolg van aanpassingen van het BBV of als gevolg van stellige uitspraken of aanbevelingen van de commissie BBV.

Balans: vaste activa.

Immateriële vaste activa.

Algemeen.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings-c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.
Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden lineair in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden lineair in 30 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa.

Algemeen.
De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings-of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend.

Investerings met economisch nut.
Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings-of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De investeringen worden lineair afgeschreven in maximaal de verwachte levensduur van het actief:

- a. 25 jaar: voor nieuwbouw schoolgebouwen, woonruimten, kantoren en bedrijfsgebouwen;
- b. 15 jaar: voor renovatie, restauratie en aankoop van schoolgebouwen, woonruimten, kantoren en bedrijfsgebouwen en technische installaties gebouwen;
- c. 10 jaar: voor veiligheidsvoorzieningen gebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair en tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- d. 5 jaar: voor transportmiddelen, aanhangwagens en personenauto's;
- e. 3 jaar: voor investeringen op het gebied van ICT.

Op gronden en terreinen vindt geen afschrijving plaats.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings op het gebied van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere, alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, worden op de balans separaat opgenomen: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Voor de rioleringsinvesteringen wordt een lineaire afschrijvingstermijn gehanteerd van 40 jaar.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings-of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De investeringen worden lineair afgeschreven in maximaal de verwachte levensduur van het actief:

- a. 25 jaar: voor parken, sportvelden, groenvoorzieningen, wegen, pleinen, rotondes, tunnels, viaducten, bruggen, geluidswallen, waterkeringen, pompen en gemalen;
- b. 20 jaar: voor openbare verlichting;
- c. 10 jaar: voor straatmeubilair.

De verplichting om investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut te activeren, geldt voor alle investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

In erfpacht uitgegeven gronden.

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij te gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige leningen en (overige) uitzettingen zijn, tenzij hierna anders is vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. Indien noodzakelijk, dan wordt een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Afwaardering zal plaatsvinden indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs.

Balans: vlottende activa.

Vorraden.

Grond en hulpstoffen.

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten. Indien er geen sprake is van winstneming, worden de verkregen verkoopopbrengsten op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Verliescompensatie.

Conform artikel 40b van het BBV is buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Balans: vaste passiva.

Eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. Het resultaat dient hierbij afzonderlijk te worden opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

In de balans worden de reserves onderscheiden naar de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Vorzieningen.

Vorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer.

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Balans: vlottende passiva.

Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar.

De netto-vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva.

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantiestellingen.

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Bijlagen: Jaarrekening

Overzicht baten en lasten op taakveldniveau.

Taakvelden	Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging en realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur en ondersteuning												
0.1 Bestuur	546	635.492	-634.946	546	646.471	-645.925	1.265	678.418	-677.153	719	31.947	-31.228
0.2 Burgerzaken	299.302	546.471	-247.169	316.852	581.753	-264.901	322.995	690.349	-367.354	6.143	108.596	-102.453
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	51.361	5.660.788	-5.609.427	122.361	5.966.775	-5.844.414	131.538	6.015.130	-5.883.592	9.177	48.355	-39.178
0.5 Treasury	2.137.610	67.024	2.070.586	2.023.350	66.293	1.957.057	2.031.432	66.245	1.965.187	8.082	-48	8.130
0.61 OZB woningen	2.822.000	94.424	2.727.576	2.914.000	118.939	2.795.061	2.917.752	110.773	2.806.979	3.752	-8.166	11.918
0.62 OZB niet-woningen	1.797.000	61.306	1.735.694	1.838.000	77.222	1.760.778	1.853.961	71.920	1.782.041	15.961	-5.302	21.263
0.63 Parkeerbelasting	3.171.738	8.595	3.163.143	3.009.958	8.595	3.001.363	3.004.979	8.005	2.996.974	-4.979	-590	-4.389
0.64 Belastingen overig	540.300	37.370	502.930	614.099	44.699	569.400	621.477	32.259	589.218	7.378	-12.440	19.818
0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	22.250.790	4.767	22.246.023	23.013.551	4.767	23.008.784	23.487.505	0	23.487.505	473.954	-4.767	478.721
0.8 Overige baten en lasten	0	2.326.835	-2.326.835	0	10.247	-10.247	0	136.891	-136.891	0	126.644	-126.644
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	387	-387	0	387	-387
0.10 Mutaties reserves	824.108	69.698	754.410	1.875.529	2.434.278	-558.749	1.804.593	2.727.902	-923.309	-70.936	293.624	-364.560
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	544.187	-544.187	0	544.187	-544.187
Programma Veiligheid												
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	68.000	1.114.151	-1.046.151	68.000	1.117.116	-1.049.116	70.338	1.103.744	-1.033.406	2.338	-13.372	15.710
1.2 Openbare orde en veiligheid	117.320	1.195.838	-1.078.518	107.626	1.267.988	-1.160.362	111.174	862.980	-751.806	3.548	-405.008	408.556
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat												
2.1 Verkeer en vervoer	11.085	2.431.855	-2.420.770	632.075	3.221.502	-2.589.427	633.033	3.076.406	-2.443.373	958	-145.096	146.054
2.2 Parkeren	0	1.338.668	-1.338.668	0	1.325.860	-1.325.860	0	1.268.231	-1.268.231	0	-57.629	57.629
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma Economie												
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3.000	23.389	-20.389	3.000	23.365	-20.365	2.999	17.089	-14.090	-1	-6.276	6.275
3.4 Economische promotie	2.098.559	1.395.919	702.640	3.251.809	2.962.274	289.535	3.315.327	2.917.127	398.200	63.518	-45.147	108.665
Programma Onderwijs												
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	77.418	-77.418	0	70.783	-70.783	0	67.824	-67.824	0	-2.959	2.959
4.2 Onderwijshuisvesting	2.382	1.125.546	-1.123.164	2.382	1.114.686	-1.112.304	3.119	1.087.020	-1.083.901	737	-27.666	28.403
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	48.405	531.836	-483.431	122.976	678.034	-555.058	123.487	616.231	-492.744	511	-61.803	62.314

Taakvelden	Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging en realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma Sport, cultuur en recreatie												
5.1 Sportbeleid en activering	0	76.441	-76.441	0	79.377	-79.377	0	82.131	-82.131	0	2.754	-2.754
5.2 Sportaccommodaties	143.329	2.031.244	-1.887.915	948.329	2.842.920	-1.894.591	948.012	2.827.474	-1.879.462	-317	-15.446	15.129
5.3 Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	7.500	261.738	-254.238	7.500	266.645	-259.145	7.500	253.832	-246.332	0	-12.813	12.813
5.4 Musea	43.650	157.671	-114.021	43.650	81.660	-38.010	43.854	68.808	-24.954	204	-12.852	13.056
5.5 Cultureel erfgoed	94.000	373.169	-279.169	88.112	250.220	-162.108	86.656	230.634	-143.978	-1.456	-19.586	18.130
5.6 Media	0	271.755	-271.755	0	273.074	-273.074	0	291.812	-291.812	0	18.738	-18.738
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.153.293	2.462.569	-1.309.276	1.292.051	2.808.835	-1.516.784	1.298.684	2.762.774	-1.464.090	6.633	-46.061	52.694
Programma Sociaal domein												
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	48.434	1.349.927	-1.301.493	250.463	1.388.851	-1.138.388	251.001	1.333.372	-1.082.371	538	-55.479	56.017
6.2 Wijkteams	39.785	2.284.820	-2.245.035	42.363	2.299.855	-2.257.492	40.860	2.263.069	-2.222.209	-1.503	-36.786	35.283
6.3 Inkomensregelingen	4.570.178	5.168.992	-598.814	4.872.215	5.214.002	-341.787	4.718.549	5.122.664	-404.115	-153.666	-91.338	-62.328
6.4 Begeleide participatie	0	2.093.261	-2.093.261	0	1.970.276	-1.970.276	0	1.893.056	-1.893.056	0	-77.220	77.220
6.5 Arbeidsparticipatie	0	446.095	-446.095	0	425.161	-425.161	0	261.596	-261.596	0	-163.565	163.565
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	310.514	-310.514	0	321.652	-321.652	0	399.161	-399.161	0	77.509	-77.509
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	346.390	3.121.221	-2.774.831	301.089	3.147.663	-2.846.574	304.304	3.509.562	-3.205.258	3.215	361.899	-358.684
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1.000	2.090.139	-2.089.139	0	2.648.140	-2.648.140	0	2.626.570	-2.626.570	0	-21.570	21.570
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	14.048	-14.048	0	0	0	0	3.604	-3.604	0	3.604	-3.604
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	298.544	-298.544	0	323.273	-323.273	0	324.687	-324.687	0	1.414	-1.414
Programma Volksgezondheid en milieu												
7.1 Volksgezondheid	0	414.586	-414.586	0	558.307	-558.307	0	544.949	-544.949	0	-13.358	13.358
7.2 Riolering	2.709.000	2.282.935	426.065	2.702.000	2.362.134	339.866	2.704.963	2.416.107	288.856	2.963	53.973	-51.010
7.3 Afval	1.464.063	1.293.637	170.426	1.441.325	1.310.731	130.594	1.491.946	1.300.276	191.670	50.621	-10.455	61.076
7.4 Milieubeheer	10.000	261.123	-251.123	0	276.289	-276.289	0	212.287	-212.287	0	-64.002	64.002
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	126.500	276.982	-150.482	126.500	271.448	-144.948	127.548	222.970	-95.422	1.048	-48.478	49.526
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing												
8.1 Ruimtelijke ordening	19.100	154.182	-135.082	38.396	163.024	-124.628	37.998	210.686	-172.688	-398	47.662	-48.060
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	173.525	-173.525	0	285.725	-285.725	0	582.061	-582.061	0	296.336	-296.336
8.3 Wonen en bouwen	891.921	1.495.141	-603.220	659.418	1.418.616	-759.198	693.510	1.349.099	-655.589	34.092	-69.517	103.609
Totaal taakvelden	47.911.649	47.911.649	0	52.729.525	52.729.525	0	53.192.359	53.192.359	0	462.834	462.834	0

Overzicht incidentele baten en lasten per programma.

	<i>lasten</i>	<i>baten</i>
	<i>2018</i>	<i>2018</i>
Bestuur en ondersteuning		
5.001.000 Nadeelcompensaties centrumplan	413.849	
5.400.010 Inhuur vermindering regeldruk	55.629	
5.400.010 Herwaardering voorziening pensioenen wethouders	154.244	
5.600.010 Aanschaf portofoons	17.293	
6.001.030 Burgerkracht en zelfsturing	8.119	
6.001.030 Burgerkracht en zelfsturing projectgelden	8.659	
6.001.030 Bijdrage Stichting Trajekt	67.871	
6.003.040 Organisatiekosten verkiezingen	52.240	
Programma Veiligheid		
6.140.010 Inhuur personeel	12.867	
6.140.030 Project brandveiligheid	5.052	
6.140.040 Uitvoeringsplan alcohol en jeugd	300	
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat		
6.210.010 Voorziening onderhoud wegen	642.903	550.000
6.210.070 Verkeersveiligheidsprojecten	1.046	
6.214.012 Bijdrage aanleg parkeerplaatsen	65.000	
Programma Economie		
6.330.010 Renteopbrengsten verkoop Essent		52.502
Programma Onderwijs		
6.420.030 Kwaliteitsimpuls bewegingsonderwijs	9.666	
6.441.010 Herstelkosten schade vandalisme	2.500	
Programma Sport, cultuur en recreatie		
6.541.020 Inhuur personeel	15.056	
6.541.020 Restauratie stadsmuur Halderpark	13.107	
6.541.020 Project via Belgica	10.466	
6.541.020 Brim-subsidie		10.912
6.560.010 Bijdrage bloembakken centrum	30.000	
6.560.030 Stedenband Jiangyou	44.710	30.000
6.560.030 Procesmiddelen gebiedsontwikkeling	35.000	
6.560.030 Subsidie ZLSM	182.500	
6.560.030 Bijdrage WK Cyclocross 2018	160.000	
6.560.040 Projectbegeleiding veiligheid en vleermuizen	229.868	
6.580.010 Onderhoudsvoorziening Polfermolen		805.000
6.580.010 Marktconsultatie Polfermolen	45.790	
6.580.010 Maatschappelijke raadpleging Polfermolen	4.000	
6.580.010 Voorziening ontwikkelingen Polfermolen	805.000	
6.580.020 Afrastering parkeerplaats	5.740	
6.580.020 Sloopkosten portiersloge	309	
6.580.030 Subsidie restauratie kerk Valkenburg	31.590	
Programma Sociaal domein		
6.610.010 Frictiekostenvergoedingen		75.804
6.650.010 Voorziening onderhoud kinderdagverblijf		73.582
6.650.010 Voorziening onderhoud gebouwen	73.582	
6.670.010 Realisatie JOP Broekhem	8.163	
6.670.010 Project Actief Plus	4.234	4.409
6.670.012 Projectkosten GIDS	19.116	
6.670.012 Inzet straatcoaches	34.000	
6.670.040 Krimpgelden gemeenschapshuizen	112.275	201.608
6.670.040 Projecten Broekhem-Noord	1.703	

Programma Volksgezondheid en milieu

6.721.010	Uitvoeren plan van aanpak zwerfafval	11.918	
6.722.010	Inhuur personeel	32.552	
6.723.010	Voorbereiding energietransitie en duurzaamheid	18.300	
6.723.030	Inhuur personeel	23.549	

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

6.820.010	Exploitatie kasteel Oost	49.749	23.897
6.820.020	Exploitatie Steenstraat 2	36.179	6.000
6.820.030	Grondverkopen	19.337	23.981
6.820.030	Exploitatie overige gebouwen en erven	7.109	5.300
6.822.010	Bijdrage Stichting Trajekt	5.565	
6.830.010	Voorziening planontwikkeling terrein de Leeuw	67.405	
6.830.010	Voorziening bodemsaneringen	302.327	

Bestuur en ondersteuning

6.922.110	Afwikkelingsverschillen	104.493	
6.922.110	Afwikkelingsverschillen sociaal domein	22.338	
6.922.110	Voorziening dubieuze debiteuren	10.060	
6.980.010	<i>Mutaties reserves:</i>		
	Algemene dekkingsreserve	1.506.230	750.622
	Investeringsreserve huisvesting onderwijs	278.326	
	Investeringsreserve instandhouding monumenten	9.294	
	Investeringsreserve kunst in openbare ruimte	47.951	
	Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten	12.644	14.000
	Investeringsreserve automatisering	80.467	
	Reserve milieu-activiteiten	15.000	18.300
	Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	0	70.740
	Investeringsreserve uitvoering centrumplan		463.849
	Egalisatiereserve parkeerexploitatie		23.134
	Egalisatiereserve heffingen ondernemers		7.850
	Egalisatiereserve sociaal domein	658.998	314.797
	Reserve groot onderhoud parkeergarage	0	
	Investeringsreserve ontwikkelingen de Leeuwterrein		67.405
		<u>2.608.910</u>	<u>1.730.697</u>
		<u>6.703.238</u>	<u>3.593.692</u>

Overzicht structurele mutaties reserves.

	<i>lasten</i>	<i>baten</i>
	<i>2018</i>	<i>2018</i>
6.980.010 <i>Mutaties reserves:</i>		
Algemene dekkingsreserve		73.896
Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	69.698	
Reserve groot onderhoud parkeergarage	49.294	
	<u>118.992</u>	<u>73.896</u>

